

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάσπα

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΜΙΑ ΒΑΛΙΤΣΑ... ΜΕ ΙΔΕΕΣ!

ΓΛΩΣΣΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΔΗΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Μέρος Α & Μέρος Β

Θεσσαλονίκη 2012

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοπλα, Έκταση 1.2 Ειδική Προγ., Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διορθωτικό Εκπαιδευτικό Έργο
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΜΙΑ ΒΑΛΙΤΣΑ... ΜΕ ΙΔΕΕΣ!

ΓΛΩΣΣΑ

Για την Α΄ δημοτικού

Οδηγοί για τον/την εκπαιδευτικό

Μέρος Α: Σελίδα 4 - 97

Μέρος Β: Σελίδα 98 - 195

Θεσσαλονίκη 2012

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοπλα, Έκδοση 1.2 Ειδική Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διορθωτικό Εκπαιδευτικό

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τριτσίου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τριτσίου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΛΩΣΣΑ

Για την Α΄ δημοτικού

Οδηγός για τον/την εκπαιδευτικό

Μέρος Α

Το σύνολο του υλικού που προτείνεται στους οδηγούς υπάρχει κατασκευασμένο, στη διάθεση των εκπαιδευτικών, στα γραφεία του προγράμματος: Αρχαιολογικού Μουσείου 29 Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 991239

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή: Μια βαλίτσα ... με ιδέες!	8
Επέκταση ... ιδεών!	13
Διατροφή	14
Νερό-Καιρός	17
Ταξιδεύουμε παρέα; (Μέσα μεταφοράς-Κυκλοφοριακή αγωγή)	20
Κανόνες συμπεριφοράς-Περιβάλλον	22
Εφημερίδες	25
Η ιδέα της γαντόκουκλας	28
Δαχτυλόκουκλες- Καρτέλες γραμμάτων	33
Πώς σε λένε;	36
Κάρτες εικόνων	40
Μια χελώνα φορτωμένη	46
Ας μαγειρέψουμε	49
Τσίγλα στο στόμα	59

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διοργάνωση Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Με το φεγγάρι αγκαλιά	63
Παίζουμε Καραγκιόζη;	68
Ο χρόνος με τα παιδιά του	73
Παίζοντας ... γραμματική	82

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοπαι Αξία 1,2 Επχ Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανίω

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανίω

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

ΜΙΑ ΒΑΛΙΤΣΑ... ΜΕ ΙΔΕΕΣ!

Στα πλαίσια του προγράμματος «Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά» οι εκπαιδευτικοί της παράλληλης στήριξης¹, ως δεύτεροι εκπαιδευτικοί, σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό της τάξης προσπάθησαν να βρουν μια κοινή συνισταμένη με στόχο τη διαφοροποίηση της «τυπικής διδασκαλίας», ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων των παιδιών της τάξης (Ρομά και μη Ρομά).

Η ιδέα της βαλίτσας γεννήθηκε από την ανάγκη αφενός να αξιοποιηθεί η εμπειρία των εκπαιδευτικών της παράλληλης στήριξης στα δυο

---

¹ Κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του προγράμματος «Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά» εφαρμόστηκε η δράση της παράλληλης στήριξης σε 6 Νηπιαγωγεία και 6 Δημοτικά (στην πρώτη τάξη), στα οποία φοιτούσαν παιδιά Ρομά. Προσλήφθηκαν 12 εκπαιδευτικοί, οι οποίοι σε συνεργασία με τους/τις μόνιμους εκπαιδευτικούς θα συνέβαλαν στην ενίσχυση του εγγραμματος των παιδιών των συγκεκριμένων τάξεων. Τη δεύτερη χρονιά εφαρμογής του προγράμματος η παράλληλη στήριξη συνεχίστηκε σε 2 νηπιαγωγεία και 6 Δημοτικά (στην πρώτη τάξη και επεκτάθηκε και στη Β΄ τάξη για κάποιες ώρες την εβδομάδα).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επένδυση στην Κοινωνία

χρόνια εφαρμογής της και αφετέρου να παραχθεί ένα υλικό που θα συμβάλλει στην εφαρμογή διαφοροποιημένης διδασκαλίας και από άλλους εκπαιδευτικούς.

Έχοντας δεδομένη την διδακτική «ύλη» για το νηπιαγωγείο, την Α΄ και Β΄ τάξεις του Δημοτικού Σχολείου, προσπάθησαν να βρουν τρόπους και τεχνικές που θα έκαναν πιο προσεχτικά αυτά που διδάσκονταν οι μαθητές/τριές τους. Εκ των πραγμάτων, προέκυψε η αναγκαιότητα εφαρμογής εναλλακτικών μορφών διδασκαλίας. Ως αποτέλεσμα, οι εκπαιδευτικοί επιχείρησαν να δοκιμάσουν τεχνικές, να πειραματιστούν, να ανακαλύψουν, να απορρίψουν, παρατηρώντας πάντα την ανταπόκριση των μαθητών/τριών τους.

Η βαλίτσα αυτή «είναι γεμάτη» ιδέες, αλλά και υλικά που χρησιμοποιήθηκαν ή και άλλα που γεννήθηκαν ως προτάσεις χωρίς να προλάβουν να εφαρμοστούν στην πράξη.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΚΟΙΝΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία Έκπαυ 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ
2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

Πιο συγκεκριμένα σε ότι αφορά στο νηπιαγωγείο, περιλαμβάνει δώδεκα οδηγούς² που αφορούν συγκεκριμένες θεματικές (διατροφή, νερό, σχήματα-χρώματα, κλπ), που αναπτύχθηκαν με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου. Ωστόσο θεωρούμε ότι οι συγκεκριμένοι οδηγοί (που τυπικά απευθύνονται στο νηπιαγωγείο) είναι κατάλληλοι τόσο για τις πρώτες τάξεις του δημοτικού στα πλαίσια της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Ευέλικτης ζώνης ή στην εκπόνηση μικρών πρότζεκτς, όσο και για τις τάξεις υποδοχής. Επομένως γίνεται σαφές ότι ο διαχωρισμός σε υλικό νηπιαγωγείου και δημοτικού διευκολύνει την προσπάθεια κατάταξης του και δεν προσδιορίζει την ηλικιακή του απεύθυνση.

Όσον αφορά το Δημοτικό, το υλικό της βαλίτσας βασίζεται στην ύλη των βιβλίων της Α' και Β' τάξης (Γλώσσας, Μαθηματικών και Μελέτης Περιβάλλοντος) και λειτουργεί συμπληρωματικά ως

---

² Κάθε οδηγός συνοδεύεται κι από το αντίστοιχο παιδαγωγικό υλικό (καρτέλες, χάρτες, πίνακες ζωγραφικής, επιτραπέζια παιχνίδια κτλ.)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοπλακία Έκταξη 1.2 Επ.χ. Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρακούμ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

προς αυτά. Πιο συγκεκριμένα για την Α΄ τάξη το υλικό χωρίζεται σε δυο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει έντεκα θεματικές που συνδέονται περισσότερο με συγκεκριμένες ενότητες του βιβλίου της Γλώσσας, ενώ το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει πέντε θεματικές οι οποίες μπορούν να επεκταθούν και στα άλλα μαθήματα (Μαθηματικά, Μελέτη, Εικαστικά, κτλ).

Για τη Β΄ τάξη το υλικό περιλαμβάνει δέκα θεματικές, που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες ενότητες του βιβλίου της Γλώσσας, αλλά ταυτόχρονα προτείνουν εναλλακτικές και διαφοροποιημένες δραστηριότητες προσέγγισης της «επίσημης» ύλης. Επιπλέον το υλικό συνδέεται και με ενότητες της Μελέτης Περιβάλλοντος, των Μαθηματικών, των Εικαστικών και της Μουσικής.

Να σημειωθεί ότι στο υλικό της Β΄ τάξης υπάρχουν δυο ενότητες (*συλλάβισέ το και παρεούλες λέξεων*) οι οποίες μπορούν να δουλευτούν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με τις

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ανάγκες των μαθητών/τριών άλλοτε παράλληλα και άλλοτε ανεξάρτητα από την «επίσημη» ύλη. Για παράδειγμα η ενότητα «*συλλάβισέ το*» μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κατάκτηση της φωνολογικής ενημερότητας σε κάποια παιδιά που δεν έχουν καταφέρει ακόμα να διαβάζουν καλά, αλλά και για να μάθουν τους κανόνες συλλαβισμού ξεκινώντας από τις απλές περιπτώσεις και προχωρώντας στις πιο σύνθετες. Ενώ οι «*παρεούλες λέξεων*» αποτελούν μια εναλλακτική πρόταση εκμάθησης ορθογραφίας και της σημασίας των λέξεων που ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να επεκτείνει όσο εκτιμάει ότι χρειάζεται στην τάξη του/της.

Στον οδηγό που κρατάτε στα χέρια σας θα βρείτε πολλές διδακτικές προτάσεις και επεξηγηματικές οδηγίες του υλικού για κάθε δραστηριότητα. Επιπλέον γίνεται αναφορά στις ενότητες των βιβλίων με τις οποίες συνδέονται οι δραστηριότητες. Ακόμη υπάρχουν προτάσεις σύνθεσης των διαφόρων επί μέρους διδακτικών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοίκηση Έκτακτο 1.2 Ειδική Πρόγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

αντικειμένων, όπως π.χ. ο χρόνος ή πρόσεξε πριν αγοράσεις, ενότητες που μπορούν να προσεγγιστούν ταυτόχρονα από το μάθημα της Γλώσσας, των Μαθηματικών αλλά και της Μελέτης Περιβάλλοντος.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες μπορεί να κερδίσουν το ενδιαφέρον των παιδιών εμπλέκοντάς τα με «παιγνιώδη» τρόπο στη μαθησιακή διαδικασία και συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία μιας δυναμικής και χαρούμενης μαθησιακής κοινότητας.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ... ΙΔΕΩΝ !

Το υλικό της βαλίτσας προτείνεται για το νηπιαγωγείο και τις Α΄ και Β΄ τάξεις του δημοτικού και είναι κατάλληλο για όλα τα παιδιά. Οι περισσότερες θεματικές ενότητες δίνουν την αφορμή και προσφέρονται για την καλλιέργεια επίγνωσης και ευαισθησίας σε θέματα ισότητας, δικαιοσύνης, ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και ενδυνάμωσης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

της προσωπικότητας³. Η προσέγγιση των θεματικών με αυτή την οπτική θεωρούμε ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική για όλα τα παιδιά, αλλά αποκτά μεγαλύτερη βαρύτητα για τα παιδιά ευάλωτων κοινωνικών ομάδων όπως είναι τα παιδιά Ρομά.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας κάθε παιδί να αναγνωρίζει τον εαυτό του στη σχολική διαδικασία, αναλύονται ενδεικτικά κάποιες από τις θεματικές του υλικού.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ⁴

Η ενασχόληση με τη θεματική της διατροφής μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία να συζητηθούν ζητήματα που αφορούν τα παιδιά που υποσιτίζονται

---

³ Στην παρακάτω ηλεκτρονική διεύθυνση μπορείτε να βρείτε και να κατεβάσετε το έντυπο των δικαιωμάτων του παιδιού: http://www.0-18.gr/downloads/filadio_stp_dimotikou.pdf

⁴ Μπορεί να γίνει σύνδεση και με τις ενότητες «ας μαγειρέψουμε» από τους οδηγούς γλώσσας της Α΄ τάξης και «πρόσεξε πριν αγοράσεις» της Β΄ τάξης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιδιομηχανία Υπεράσπιση, Ε.Τ.Α.Α.Α.Α.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

και δεν τρέφονται υγιεινά επειδή οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες διαβίωσης των οικογενειών τους δεν το επιτρέπουν. Μπορεί να προβληθούν κάποιες εικόνες που δείχνουν παιδιά να ψάχνουν κάδους και εικόνες παιδιών ή ενηλίκων υποσιτισμένων και υπέρβαρων.

Στη συζήτηση που ακολουθεί γίνεται προσπάθεια να εντοπίσουν τα παιδιά τις αιτίες των φαινομένων, να τις σχολιάσουν και να σκεφτούν πώς μπορούν αυτές οι συνθήκες να αλλάξουν. Ακόμη τονίζεται ότι πρόκειται για σκληρή κοινωνική πραγματικότητα και όχι για επιλογή, όπως κάποιες φορές μέρος της κυρίαρχης ομάδας πιστεύει.

Επίσης γίνεται αναφορά στην ποσότητα τροφών που κάποιες οικογένειες πετούν ασυλλόγιστα ενώ την ίδια στιγμή κάποιες άλλες στερούνται ακόμη και τα βασικά αγαθά. Μπορούν να σχεδιαστούν δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα, «κάνουμε ένα γιορτινό τραπέζι». Τα παιδιά αναφέρουν/γράφουν τα αγαθά που ξέρουν ή

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διάπλαση Έκταξη 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράκου

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

φαντάζονται ότι μπορεί να περιλαμβάνει ένα γιορτινό τραπέζι. Στη συνέχεια τα τραπέζια με τα διάφορα αγαθά ζωγραφίζονται ή «στρώνονται» (π.χ. ενώνουμε δύο διαφορετικά τραπέζια-θρανία και τοποθετούμε ζωγραφιές ή/και συσκευασίες προϊόντων), ενθαρρύνοντας συγχρόνως τα παιδιά να σκεφτούν και να σχολιάσουν γιατί π.χ. στο ένα τραπέζι έχει τόσες σαλάτες και δύο είδη φαγητών, γιατί στο άλλο δεν έχει κάποιο φαγητό με κρέας, κτλ. Οι παρατηρήσεις και τα σχόλια των παιδιών μπορούν να ομαδοποιηθούν και να καταγραφούν σε χαρτί του μέτρου.

Με αφορμή την πυραμίδα της διατροφής συζητάμε για τη διατροφική αξία των τροφών και εστιάζουμε στις επιλογές που μπορεί να κάνουμε ώστε να διατρεφόμεστε σωστά. Μπορούμε για παράδειγμα να φέρουμε στην τάξη ένα κρουασάν από σούπερ μάρκετ (που είναι φθηνό) και ένα κουλούρι από το φούρνο και να συζητήσουμε ποιο είδος θα επιλέγαμε και γιατί.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διαποικιλία Έκπαίδ. 1.2 Ειδική Πρωτ.: Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΝΕΡΟ – ΚΑΙΡΟΣ

Η θεματική του νερού αποτελεί θαυμάσια ευκαιρία να συζητήσουμε με τα παιδιά ότι το νερό μπορεί να θεωρείται ένα αυτονόητο αγαθό που υπάρχει σε όλα τα νοικοκυριά, ωστόσο υπάρχουν σπίτια αλλά και περιοχές της γης που το στερούνται.

Ο/Η εκπαιδευτικός με αφορμή τα πειράματα με τα διαλύματα του νερού μπορεί να θίξει το ζήτημα του πόσιμου νερού (τι είναι το πόσιμο νερό, σε τι διαφέρει από αυτό που δεν πίνεται, τι συνέπειες υπάρχουν στον άνθρωπο αν πει ακατάλληλο νερό, κλπ) και να ζητήσει από τα παιδιά να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους, να διατυπώσουν υποθέσεις για τα αίτια που κάποιοι άνθρωποι στερούνται πόσιμο νερό και να προτείνουν λύσεις. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε άρθρα από περιοδικά ή εφημερίδες με αντίστοιχο θέμα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διορθωτικά Έκτακτα Έργα Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

Πολλά παιδιά Ρομά ζουν σε καταυλισμούς όπου δεν υπάρχει απαραίτητα δίκτυο ύδρευσης. Επιπλέον, στη σημερινή οικονομική συγκυρία, ίσως πολλά νοικοκυριά στερούνται το νερό γιατί αδυνατούν να πληρώσουν τους λογαριασμούς. Ως αποτέλεσμα πολλά παιδιά δεν έχουν τουαλέτα, μπανιέρα, πλυντήρια και η σχέση τους με τη χρήση του νερού όχι μόνο δεν είναι δεδομένη αλλά το νερό αποκτά σε πολλές περιπτώσεις τη θέση του «εισβολέα». Όταν βρέχει το νερό πλημμυρίζει τις παράγκες ή τα οικήματα όπου διαμένουν και οι οικογένειες προσπαθούν να προστατευτούν οι ίδιες και να προστατεύσουν τα υπάρχοντά τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις πολλά παιδιά δεν πάνε την επόμενη μέρα στο σχολείο γιατί τα ρούχα και τα παπούτσια τους είναι βρεγμένα.

Το ζήτημα της βροχής και της πλημμύρας δίνει το έναυσμα της σύνδεσης με τα καιρικά φαινόμενα εν γένει και τις αντίξοες συνθήκες που βιώνουν τα άτομα που ζουν σε παράγκες, τροχόσπιτα και

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανή

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τρασανή

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

καταυλισμούς εξαιτίας του ισχυρού ανέμου, του χιονιού, γενικά του κρύου αλλά και της μεγάλης ζέστης. Μπορεί να ακολουθήσει συζήτηση για τα ρούχα και τα παπούτσια που είναι κατάλληλα για κάθε εποχή αλλά και για την έλλειψη τους σε κάποια παιδιά. Τα παιδιά μεταφέρουν στην τάξη τις εμπειρίες τους ή τις απόψεις τους.

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να συζητήσει στην τάξη όλα τα θέματα που ανακύπτουν σε σχέση και με τα δικαιώματα του ανθρώπου για ασφάλεια, κατοικία και κοινωνικά αγαθά. Έτσι όλα τα παιδιά ωφελούνται γιατί αφενός τα παιδιά της κυρίαρχης ομάδας κατανοούν για παράδειγμα τις δυσκολίες διαβίωσης κάποιων ανθρώπων (για τις οποίες δεν ευθύνονται οι ίδιοι) και αφετέρου τα παιδιά Ρομά μιλάνε για τα βιώματά τους χωρίς να ενοχοποιούνται για ότι τους συμβαίνει, βιώνουν κλίμα κατανόησης μέσα στην τάξη, γεγονός που επιδρά μεταξύ άλλων και στην τακτικότητα της σχολικής φοίτησης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΤΑΞΙΔΕΥΟΥΜΕ ΠΑΡΕΑ;

(μέσα μεταφοράς - κυκλοφοριακή αγωγή)

Η σχέση των ατόμων με το αυτοκίνητο ή το φορτηγό διαφοροποιείται ανάλογα με τον τρόπο χρήσης τους. Για τους Ρομά το αυτοκίνητο, τις πιο πολλές φορές με καρότσα, και το φορτηγό αποτελούν τόσο επαγγελματικό εργαλείο όσο και μέσο μεταφοράς των ιδίων και της οικογένειάς τους και κάποιες φορές και τόπο διαμονής για μικρά ή μεγάλα χρονικά διαστήματα. Ο/Η εκπαιδευτικός κατά την προσέγγιση των θεμάτων μετακίνησης, χρήσης των μέσων μεταφοράς και εμπειριών από ταξίδια μπορεί να ενθαρρύνει τα παιδιά να μοιραστούν τις εμπειρίες τους (που πηγαίνουν, για ποιο λόγο, πώς μετακινούνται, κλπ).

Άμεσα συνδεδεμένα με το θέμα της χρήσης αυτοκινήτου είναι η ύπαρξη διπλώματος οδήγησης και η γνώση των σημάτων οδικής κυκλοφορίας. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να δείξει στα παιδιά ένα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Δίπλωμα

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράκου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

δίπλωμα οδήγησης, να συζητήσει μαζί τους για τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για να εκδοθεί το δίπλωμα αυτοκινήτου. Επιπλέον, μπορεί να γίνει αναφορά στις συνέπειες που μπορεί να υπάρξουν στο άτομο και στην κοινωνία αν οδηγεί κάποιος/κάποια χωρίς δίπλωμα και δε γνωρίζει τα σήματα οδικής κυκλοφορίας (πρόκληση ατυχημάτων, επιβολή προστίμου, παραπομπή σε δίκη).

Μπορεί να οργανώσει ένα παιχνίδι στην τάξη σε ομάδες. Η μια ομάδα θα επιλέξει σήματα, θα τα τοποθετήσει στην τάξη και η άλλη ομάδα θα προσπαθήσει να κυκλοφορήσει στην τάξη σύμφωνα με τα σήματα (για παράδειγμα, αν επιλεγεί το σήμα απαγορεύεται η δεξιά στροφή, θα πρέπει να στρίψουν αριστερά κλπ).

Ακόμη μπορεί να γίνει αναφορά στα αίτια που κάποια άτομα οδηγούν χωρίς δίπλωμα (αναλφαβητισμός, οικονομικοί λόγοι).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάσπαση Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η ενασχόληση με τους κανόνες συμπεριφοράς στην τάξη δίνει στον/στην εκπαιδευτικό την ευκαιρία να μιλήσει για κάποιους κανόνες που συνδέονται και με θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Έτσι για παράδειγμα ο/η εκπαιδευτικός θέτει τον κανόνα «δεν πετάμε σκουπίδια» (είναι γνωστό ότι πολλοί καταυλισμοί, πέρα από διάφορους άλλους λόγους για τους οποίους δεν ευθύνονται οι Ρομά, είναι γεμάτοι σκουπίδια) και καλεί τα παιδιά να προσδιορίσουν ποια θεωρούνται σκουπίδια. Στη συνέχεια ρωτάει «πού πετάμε τα σκουπίδια;», τα παιδιά απαντάνε και γράφονται οι απαντήσεις στον πίνακα. Στο τέλος εξάγεται το συμπέρασμα ότι σκουπίδια πετάμε μόνο σε κάδους είτε βρισκόμαστε στο σχολείο είτε στο δρόμο είτε στην αυλή του σπιτιού μας και γίνεται προσπάθεια να κατανοήσουν τα παιδιά τι θα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρακούμ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρακούμ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

συνέβαινε στην αντίθετη περίπτωση. Τα παιδιά που ζουν σε καταυλισμούς όπου δεν υπάρχουν κάδοι, μπορούν είτε συντάσσοντας μια επιστολή προς το Δήμο στον οποίο ανήκει ο καταυλισμός είτε με κάποιου άλλου είδους παρέμβαση που θα αποφασιστεί στην τάξη, να ζητήσουν την τοποθέτηση κάδων στον καταυλισμό τους ως ένα πρώτο βήμα.

Επίσης ο/η εκπαιδευτικός επιχειρεί να ευαισθητοποιήσει τα παιδιά σε θέματα που συνδέονται τόσο με τις επιπτώσεις που έχει η καταστροφή του περιβάλλοντος στο φυτικό και ζωικό βασίλειο, όσο και με την προστασία του περιβάλλοντος εξηγώντας ότι το περιβάλλον αποτελεί το σπίτι μας.

Ένας άλλος κανόνας που θα μπορούσε να τεθεί είναι ότι πρέπει να «ζυπνάμε νωρίς και να ερχόμαστε στην ώρα μας στο σχολείο», συζητάμε γιατί πρέπει να έχουμε κανόνες τους οποίους οφείλουμε όλοι να

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

τηρούμε, τι θα συμβεί σε αντίθετη περίπτωση⁵ κλπ. Για να γίνει κατανοητή η ανάγκη ύπαρξης κανόνων ο/η εκπαιδευτικός προτείνει στα παιδιά να διαβάσει το αγαπημένο τους βιβλίο. Εξηγεί ότι στην αρχή στην τάξη θα βρίσκονται μόνο δύο παιδιά και τα υπόλοιπα θα περιμένουν από έξω. Τα παιδιά θα μπαίνουν ένα-ένα στην τάξη μετά από κάποιο σήμα (ήχος από τυμπανάκι) και κάθε φορά που θα μπαίνει ένα παιδί το βιβλίο θα διαβάζεται από την αρχή. Στο τέλος και αφού μπου όλα τα παιδιά στην τάξη, θα διαβαστεί ολόκληρο το βιβλίο.

Στη συνέχεια, ζητείται από τα παιδιά να σχολιάσουν αν η διαδικασία ήταν ενοχλητική και πώς θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί, με σκοπό να κατανοήσουν ότι η τήρηση των κανόνων συνδέεται με θέματα σεβασμού των συνανθρώπων μας και αποτελεί προϋπόθεση για τη λειτουργία της τάξης, του σχολείου, αλλά και της κοινωνίας γενικότερα.

---

⁵ Μπορεί να γίνει σύνδεση και με την ενότητα του χρόνου από τους οδηγούς της Α΄ τάξης.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοπλα

Εκπαίδ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Μέσα από τις φωτογραφίες των συμβάντων που προτείνονται για «ρεπορτάζ» στη συγκεκριμένη ενότητα του υλικού της Β΄ τάξης μπορούν να προκύψουν συζητήσεις για διάφορα κοινωνικά θέματα. Για παράδειγμα να αναπτυχθεί συζήτηση σχετικά με το δικαίωμα στη δημόσια δωρεάν εκπαίδευση (από φωτογραφίες που δείχνουν διαμαρτυρίες παιδιών για τις συνθήκες που επικρατούν στα σχολεία τους), σχετικά με τα μέτρα προστασίας σε περίπτωση πυρκαγιάς ή σεισμού παίρνοντας αφορμή από συγκεκριμένες φωτογραφίες του υλικού, σχετικά με την επίδραση φυσικών φαινομένων στη ζωή των ανθρώπων (από τη φωτογραφία με το σεισμό ή το τσουνάμι), τα δικαιώματα των ζώων (από τη φωτογραφία με τη φάλαινα), τα δικαιώματα των παιδιών, την παιδική εργασία (από τη φωτογραφία με το παιδί που διαβάζει ενώ πουλάει χαρτομάντιλα). Ειδικότερα το

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Επένδυση στην Κοινωνία

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επένδυση στην Κοινωνία

Επένδυση στην Κοινωνία

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην Κοινωνία

Επένδυση στην Κοινωνία

ζήτημα της παιδικής εργασίας συνδέεται άμεσα τόσο με τα δικαιώματα των παιδιών γενικά, όσο και με τα δικαιώματα των παιδιών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Έτσι θα μπορούσε ο/η εκπαιδευτικός να παρουσιάσει και να διαβάσει στα παιδιά το βιβλίο *Η παγκόσμια διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου* (προσαρμοσμένη για παιδιά), R. Rocha & O. Roth, στο οποίο αναλύεται με απλό και κατανοητό τρόπο τι σημαίνει διακήρυξη δικαιωμάτων και τι περιλαμβάνει. Με βάση το βιβλίο θα μπορούσαν να αναπτυχθούν πολλές δραστηριότητες (τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες επιλέγουν ένα από τα δικαιώματα και το παρουσιάζουν είτε εικονογραφώντας το είτε δραματοποιώντας το). Ως αποτέλεσμα τα παιδιά εξοικειώνονται με ανθρωπιστικές αξίες και ιδέες, με έννοιες όπως αλληλεγγύη, σεβασμός, ισότητα και διαφορετικότητα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διοπλατ. Έκτακτ. 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αναπτύξει κάποιο σχέδιο εργασίας που θα αφορά τη σύμβαση των δικαιωμάτων των παιδιών, δημιουργώντας μια αφίσα ευαισθητοποίησης, ένα κείμενο προς δημοσίευση, ένα γκράφιτι σε κάποιο χώρο του σχολείου.

Ελένη Ξεφτέρη
Θέκλα Μιχάλογλου

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επικοινωνία: Ε. Τράσανη

Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΓΑΝΤΟΚΟΥΚΛΑΣ

Υλικά

- μια σειρά γαντόκουκλες
- μια σειρά καρτέλες με εικόνες και λεξάντες, που τα αρχικά τους αντιστοιχούν στα γράμματα της αλφαβήτας

Μέσα στο βαλιτσάκι θα βρείτε μια σειρά από γαντόκουκλες, οι οποίες προτείνεται να έχουν κεντρικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς.

Μπορεί να χρησιμοποιηθούν μία ή δυο γαντόκουκλες (όχι παραπάνω) που θα εναλλάσσονται ανάλογα με την περίπτωση. Η κάθε γαντόκουκλα μπορεί να αναλάβει συγκεκριμένο ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία. Για παράδειγμα η μια μπορεί να είναι η γαντόκουκλα «παραμυθιού» που θα διαβάζει ή θα αφηγείται παραμύθια στα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διοπλακία Έκπαση 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

παιδιά και η άλλη «των γραμμάτων», η οποία στο μάθημα της γλώσσας θα παρουσιάζει στα παιδιά το καινούριο γράμμα, την καινούρια λέξη ή το νέο φαινόμενο με παιγνιώδη τρόπο ώστε να κρατάει αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών.

Η γαντόκουκλα είναι αυτή που «φέρνει» τη νέα γνώση μέσα στην τάξη και ταυτόχρονα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της. Συνεπώς προτείνουμε από την πρώτη μέρα να παρουσιαστεί⁶ στα παιδιά και να γνωριστεί μαζί τους. Στη συνέχεια τα παιδιά καλούνται να της δώσουν όνομα και έτσι η γαντόκουκλα εμπλέκεται τόσο στη διαδικασία εκμάθησης των ονομάτων των παιδιών όσο και των ηρώων του βιβλίου. Φυσικά θα της αξίζει και μια θέση σε κάδρο όπως και με τα υπόλοιπα παιδιά και ήρωες.

Τη γαντόκουκλα συνοδεύουν καρτέλες με εικόνες που αντιστοιχούν σε καθένα από τα

---

⁶ Θεωρούμε αυτονόητο ότι όλη αυτή η διαδικασία θα συμβαίνει μέσα από το... χέρι της/του εκπαιδευτικού, που θα αποφασίζει πως και τι θα παρουσιάζει καθημερινά η γαντόκουκλα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διαποικιλία Έκπαυση 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

και να προχωρούν στη διαδικασία εκμάθησης του νέου γράμματος. Επίσης όπως ήδη αναφέρθηκε η μια γαντόκουκλα μπορεί να «διαβάξει» βιβλία στα παιδιά, να τους «λέει» αινίγματα ή να «αφηγείται» ιστορίες.

Ακόμη η συγκεκριμένη γαντόκουκλα μπορεί να επισκέπτεται τα σπίτια των παιδιών και να ακούει τις δικές τους ιστορίες. Πιο συγκεκριμένα, για να αποκτήσουν τα παιδιά πιο ισχυρό δεσμό με τη γαντόκουκλα, από την αρχή της χρονιάς συμφωνούμε ότι κάθε φορά που ένα παιδί της τάξης έχει γενέθλια ή γιορτή (σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει ημερομηνία γέννησης του παιδιού) θα μπορεί να παίρνει τη γαντόκουκλα στο σπίτι του και να κοιμάται μαζί της, με την υποχρέωση την επόμενη μέρα να την ξαναφέρει στην τάξη. Φυσικά η γαντόκουκλα έχει ειδική θήκη μεταφοράς (κάποιο κουτί ή υφασμάτινη σακούλα). Την επόμενη μέρα το παιδί περιγράφει πώς πέρασε με τη γαντόκουκλα και μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να καταγράφει σε

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΕΝΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διορθωτικά Έκτακτα 1.2 Επ.χ. Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

ημερολόγιο τις αφηγήσεις των παιδιών. Εναλλακτικά μπορεί το κάθε παιδί να ζωγραφίζει την «επίσκεψη» της γαντόκουκλας και ο/η εκπαιδευτικός να γράφει από κάτω τις εντυπώσεις του παιδιού, δημιουργώντας στο τέλος το βιβλίο εντυπώσεων της τάξης.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διαποικιλία, Έκταση 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΔΑΧΤΥΛΟΚΟΥΚΛΕΣ

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Στο υλικό της βαλίτσας θα βρείτε μια σειρά δαχτυλόκουκλες⁸ με όλα τα γράμματα της αλφαβήτας, κεφαλαία και πεζά, τα οποία μπορείτε να αναπαράγετε όσες φορές χρειάζεται, ώστε να έχουν όλα τα παιδιά έναν επαρκή αριθμό γραμμάτων, για να μπορούν να φτιάχνουν λέξεις, φορώντας τις δαχτυλόκουκλες στα δάχτυλά τους.

Προτείνουμε να έχει κάθε παιδί στην τάξη το δικό του κουτί με τις δαχτυλόκουκλές του (αρκεί γι αυτό ένα απλό κουτί παπουτσιών) όπου σταδιακά θα

---

⁸ Οι συγκεκριμένες δαχτυλόκουκλες υπάρχουν στο παράρτημα του Τ.Ε. (τετράδιο εργασιών) της Μελέτης Περιβάλλοντος και τις προτείνει για την ενότητα της οικογένειας. Μπορούν να γίνουν πολύ εύκολα κολλώντας λωρίδες χαρτονιού από πίσω τους που κλείνονται με συρραπτικό ώστε να μπορούν να μπαίνουν στα δάχτυλα των παιδιών. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να φτιάξει και διαφορετικές δαχτυλόκουκλες, προτείνονται τρόποι στο βιβλίο για το δάσκαλο της Γλώσσας Α΄ τάξης, σελίδα 22.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

μπαίνουν οι κούκλες των γραμμάτων που μαθαίνουν. Καλό είναι να υπάρχουν περισσότερες δαχτυλόκουκλες από μια φορά για το κάθε γράμμα (για το σχηματισμό των δίψηφων), καθώς και επαρκής αριθμός δαχτυλόκουκλων με φωνήεντα και σύμφωνα ανάλογα με τη συχνότητα εμφάνισής τους⁹. Μέσα από αντίστοιχες δραστηριότητες τα παιδιά συνειδητοποιούν τη λειτουργία των γραμμάτων, κατανοώντας το ρόλο που παίζουν τα φωνήεντα και σύμφωνα στις λέξεις, αλλά και το ότι από έναν πολύ περιορισμένο αριθμό γραμμάτων μπορούμε να φτιάξουμε άπειρες λέξεις.

Εκτός από τις δαχτυλόκουκλες που θα τις χρησιμοποιεί ατομικά το κάθε παιδί για να φτιάχνει στα δάχτυλά του τις δικές του λέξεις, προτείνουμε και καρτέλες των γραμμάτων (δυο σειρές γραμμάτων ώστε να μπορούν να σχηματίζονται

---

⁹ Στο Βιβλίο για το Δάσκαλο της Α΄ τάξης, σελ. 14, αναφέρονται τα γράμματα που εμφανίζονται πιο συχνά και που είναι τα πλέον αναγνωρίσιμα από τα παιδιά, τον πρώτο καιρό τουλάχιστον.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διορθωτικά Μέτρα

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τρασανή

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επικοινωνία: Ε. Τρασανή

δίγηφα) της αλφαβήτας, κεφαλαία και πεζά. Οι καρτέλες μπορούν να τρυπηθούν στο πάνω μέρος τους και με κορδόνι τα παιδιά τις κρεμάνε στο λαιμό τους και φτιάχνουν συλλογικά λέξεις.

Ακόμη, μπορούν να δίνονται κάποιες από τις καρτέλες των γραμμάτων σε κάθε ομάδα και αυτή να αναλαμβάνει να φτιάξει μια λέξη που θα την παρουσιάσει στις υπόλοιπες ομάδες της τάξης. Θα μπορούν επίσης, όπου είναι εφικτό, με τα ίδια γράμματα αλλάζοντας θέση, να σχηματίζουν διαφορετικές λέξεις. Σταδιακά αυτό θα μπορεί να συμβαίνει και με ολόκληρες προτάσεις.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολυ-Εκπαίδ. 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΠΩΣ ΣΕ ΛΕΝΕ;

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

- Α0. Γνωριμία με τους ήρωες

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

«Η ομάδα»

- Ενότητα 1: Η τάξη μου
- Κεφάλαιο 2: Η ομάδα μια αγκαλιά, δάσκαλοι με τα παιδιά

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

- να εκφραστούν προφορικά, μπροστά σε ακροατήριο
- να διαχειρίζονται πληροφορίες (να ζητά και να δίνει πληροφορίες, να συστήνει τον εαυτό του και την οικογένειά του)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάρθρωση Έκτακτο 1.2 Επένδυση: Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

- να αναγνωρίζουν το όνομά τους καθώς και των συμμαθητών/τριών τους
- να αρχίσουν σταδιακά να ξεχωρίζουν τα άρθρα ως αυτόνομες μονάδες λόγου
- να κατανοήσουν τη διαφορά κεφαλαίων και πεζών γραμμάτων καθώς και την αντιστοίχιση τους
- να εξασκηθούν στη φωνημική και φωνολογική επίγνωση
- να έρθουν σε πρώτη επαφή με τα γλωσσικά τεμάχια του γραπτού λόγου και τη σύνθεση τους

Υλικά

- κορνίζες (4 ενδεικτικές)

<http://office.microsoft.com/el-gr/images/??Origin=EC790014051032&CTT=6&ver=12&app=winword.exe>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία Έκταξη 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρώπη - Ανάπτυξη - Αλληλεγγύη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

Δραστηριότητες

Τα παιδιά ζωγραφίζουν τον εαυτό τους ή κολλάνε φωτογραφίες τους μέσα σε όποια κορνίζα θέλουν και με τη βοήθεια μας, αν χρειαστεί, γράφουν από κάτω το όνομά τους.

Στη συνέχεια, σηκώνονται να παρουσιάσουν τον εαυτό τους στα άλλα παιδιά όπως και ότι πληροφορίες θέλουν να αναφέρουν για τα ίδια (ηλικία, οικογένεια, αγαπημένο παιχνίδι, φαγητό, κλπ). Τις κορνίζες αυτές τις κρεμάμε μέσα στην τάξη, ώστε να νιώθουν και πιο οικείο το περιβάλλον της τάξης, αλλά και να μάθουν σιγά-σιγά προφορικά και γραπτά τα ονόματα των συμμαθητών και συμμαθητριών τους, όπως και να διακρίνουν σε αρσενικό και θηλυκό τα άρθρα μπροστά από τα ονόματα αγοριών-κοριτσιών, κάτι που συνδέεται και με τις καταλήξεις των ονομάτων τους.

Τα ονόματα τους μπορούμε στη συνέχεια να τα επεξεργαστούμε με όποιον τρόπο θέλουμε. Αρχικά μπορούμε να κάνουμε εξάσκηση στη φωνημική

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

ενημερότητα ρωτώντας «Ποιο γράμμα ακούς πρώτο στο όνομα σου; Ποιο τελευταίο;». Στη συνέχεια, μπορούμε να συγκρίνουμε τα ονόματα μεταξύ τους (μεγαλύτερο – μικρότερο και κατά πόσα γράμματα, πρώτο/τελευταίο γράμμα, κοινό/διαφορετικό), και αφού τα γράψουμε και σε καρτέλες, να τα κόψουμε σε συλλαβές, να τις μπερδέψουμε και να τις βάλουμε σε σωστή σειρά (εξάσκηση φωνολογικής ενημερότητας), ενώ στη συνέχεια το ίδιο να γίνει και με τα γράμματα. Επιπλέον, ανάλογα με το αν θα γραφτούν με κεφαλαία ή μικρά γράμματα (ή και τα δύο) τα ονόματα τους μπορεί να επισημανθεί η σχέση αυτή. Κάποια επόμενη μέρα ενασχόλησης και αφού έχει εντυπωθεί το όνομά του καθενός/της καθεμίας στον εαυτό του ή και στα άλλα παιδιά, μπορούμε να «φάμε» κάποια γράμματα των ονομάτων, όταν θα τα γράψουμε, ώστε να παρατηρήσουμε πώς θα το χειριστούν και να επισημάνουμε τη σημασία ύπαρξης όλων των γραμμάτων.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΚΑΡΤΕΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

A1. Πού είναι ο Άρης;

A2. Η παρέα

A3. Μια παράσταση στην πλατεία

A4. Το σύννεφο έφερε βροχή

B6. Το χαμένο κλειδί

B7. Καράβια στη Γλώσσα

B8. Άνοιξη

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

«Ο χρόνος»

Ενότητα 1: Ο άνθρωπος και ο χρόνος

«Ο τόπος μου»

Ενότητα 3: Ο τόπος που ζω

«Οι ανάγκες του ανθρώπου»

Ενότητα 2: Γνωρίζω το σώμα μου

Μέτρο 1.1 Διοπλακία Έκταξη 1.2 Επχ.Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

Κεφάλαιο 3: Πώς φροντίζω το σώμα μου για να είμαι υγιής

«Ερευνούμε το περιβάλλον»

Ενότητα 2: Τα ζώα του τόπου μου

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

- να εξασκηθούν στη φωνολογική και φωνημική επίγνωση
- να εξασκηθούν στην παραγωγή περιγραφικού προφορικού και γραπτού λόγου βάσει εικόνων
- να εξασκηθούν στην ανάγνωση και κατανόηση μεμονωμένων λέξεων
- να αναγνωρίζουν σταδιακά κάποια γράμματα
- να εξασκηθούν στη χρήση του τόνου
- να χρησιμοποιήσουν λεξιλόγιο σχετικό με τον καιρό και τη φύση
- να χρησιμοποιήσουν λεξιλόγιο σχετικό με τα ζώα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Δασικά Έκτατα 1.2 Ειδική Πρόγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

- να χρησιμοποιήσουν λεξιλόγιο σχετικό με τα φρούτα και τα λαχανικά
- να χρησιμοποιήσουν λεξιλόγιο σχετικό με τα μεταφορικά μέσα
- να εξοικειωθούν με την ώρα
- να εξοικειωθούν με τις λέξεις των ονομάτων των αριθμών
- να έρθουν σε επαφή με τα γλωσσικά τεμάχια του γραπτού λόγου και τη σύνθεση τους

Υλικά

- Κάρτες με εικόνες από τη μια μεριά και το αντίστοιχο όνομα τους στο πίσω μέρος της κάρτας

Κατηγορίες καρτών

- Ζώα (2 πακέτα με ζώα. Το ένα έχει πιο εύκολες λέξεις (άλογο, λαγός, φίδι, πουλί, γάτα, κότα, σκυλί, παπί, ψάρι, χελώνα) ώστε να χρησιμοποιηθούν στην αρχή της χρονιάς

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διορθωτικά Έκτακτα Έργα

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επένδυση στην Κοινωνία

και το άλλο είναι με πιο απαιτητικές λέξεις, π.χ. ιπποπόταμος, πίθηκος, ελέφαντας, για να χρησιμοποιηθεί σε μεταγενέστερα στάδια.)

- Καιρός
- Λαχανικά
- Οχήματα-μεταφορικά μέσα
- Φρούτα
- Φύση
- Ωρα
- Αριθμοί

<http://www.mesenglish.com/flashcards.php>

<http://www.esl->

[kids.com/flashcards/animals.html](http://www.esl-kids.com/flashcards/animals.html)

Δραστηριότητες

Ανάλογα με τη θεματική ενότητα που θέλουμε να αναδείξουμε, δείχνουμε στα παιδιά τις κατάλληλες κάρτες (ζώα, καιρός, κλπ). Θα ήταν προτιμότερο στην πρώτη ενότητα «Α1. Πού είναι ο Άρης;» να χρησιμοποιηθεί το 1^ο πακέτο με τις κάρτες των ζώων (άλογο, λαγός, φίδι, πουλί, γάτα,

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοικητική

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανή

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

κότα, σκυλί, παπί, ψάρι, χελώνα), καθώς οι λέξεις είναι πιο μικρές και εύκολες. Αφού αναφέρουν το όνομα του κάθε ζώου «παιίζουμε» με τις λέξεις εξασκώντας την φωνημική ενημερότητα. Για παράδειγμα, ρωτάμε «Ποια φωνούλα ακούτε πρώτη; Ποια τελευταία;» κλπ. Τα παιδιά βλέπουν στη συνέχεια πώς γράφονται οι λέξεις και επιχειρούν να τις γράψουν και τα ίδια. Αυτό γίνεται συστηματικά και έτσι αρχίζουν να ανεξαρτητοποιούνται στη γραφή των λέξεων αυτών. Όταν δυσκολεύονται, μπορούν να κοιτάνε το πίσω μέρος της κάρτας για να διευκολυνθούν. Σιγά-σιγά θα χρειάζονται όλο και λιγότερο τη βοήθεια της κάρτας.

Έπειτα, μπορούν να αναγνωρίσουν κοινά γράμματα μεταξύ των λέξεων αυτών, κοινές καταλήξεις, κλπ. Αφού γραφτεί μια λέξη, μπορούμε να την κόψουμε σε συλλαβές και να τις αναδειξουμε, να γίνει σύγκριση μεταξύ των συλλαβών ή και αναγραμματισμός των συλλαβών (εξάσκηση φωνολογικής ενημερότητας).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοικητική

Επίσημη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Όσον αφορά τις υπόλοιπες κάρτες, με αυτές ασχολούμαστε σε μεταγενέστερα στάδια. Κι εδώ, τους ζητάμε να γράψουν το αντίστοιχο όνομα της κάθε εικόνας που παρατηρούν. Αν δεν μπορούν να γράψουν κάποιο σημείο της λέξης, συμβουλευονται το πίσω μέρος της εικόνας, όπου βρίσκεται γραπτά το όνομα του αντικειμένου που απεικονίζεται.

Επιπλέον, μπορούν τα παιδιά να συγκρίνουν τις εικόνες μια κατηγορίας μεταξύ τους, να μιλήσουν γι' αυτές, να θυμηθούν κάτι που έχουν ζήσει, π.χ. μια μέρα καταιγίδας (όσον αφορά τα καιρικά φαινόμενα) ή μια εμπειρία τους στο βουνό, στη θάλασσα, κτλ και να τη διηγηθούν στα υπόλοιπα παιδιά.

Θα μπορούσαν ακόμα και να φτιάξουν μια ιστορία που να αφορά κάποιες από τις κάρτες που έχουν μπροστά τους και αν μπορούν να γράψουν αυτήν την ιστορία μόνοι τους ή με τη βοήθεια μας. Ίσως και να τη ζωγραφίσουν ή και να τη δραματοποιήσουν.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοποια

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τριτσίου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοποια

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τριτσίου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοποια

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τριτσίου

ΜΙΑ ΧΕΛΩΝΑ ΦΟΡΤΩΜΕΝΗ...

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

A2. «Η παρέα»

- Τιτίνα, η κότα
- Ένα χελιδόνι
- Ο κύριος με το καπέλο
- Όλοι στον κήπο
- Νυχτώνει

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ενότητα 4: Κεφάλαιο 1: Αγαθά και επαγγέλματα

Στόχος

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

- να μάθουν να αναγνωρίζουν και να γράφουν χωρίς ολικά συχνόχρηστες λέξεις.

Υλικά

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάσπαση

Επένδυση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επένδυση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

Επένδυση στην ανάπτυξη

Επένδυση στην ανάπτυξη

- Καρτέλες -χελωνίτσες συχνόχρηστων λέξεων
- Καρτέλες ονομάτων παιδιών
- Καρτέλες άρθρων

Δραστηριότητα

Όταν το μάθημα περιέχει εκμάθηση λέξης ολικά, η γαντόκουκλα φέρνει στην τάξη τη χελωνίτσα που κουβαλάει στο καβούκι της τη λέξη. Δηγείται μια ιστορία στα παιδιά (ότι τη συνάντησε στο δρόμο καθώς ερχόταν και τη ρώτησε που πάει. Όταν η χελώνα του απάντησε ότι έρχεται βόλτα στο σχολείο για να φέρει τη λέξη στα παιδιά, η γαντόκουκλα της πρότεινε να την πάρει μαζί της γιατί μόνη της θ' αργούσε πολύ και τα παιδιά θα έβγαιναν διάλειμμα κι έτσι δε θα τα προλάβαινε να τους δείξει τη λέξη...). Η χελώνα με τη λέξη θα μένει στην τάξη αναρτημένη.

Όταν θα έχουν παρουσιαστεί όλες οι καρτέλες, προτείνουμε την παρακάτω δραστηριότητα: Σε μικρά τσουβάλια/κουτιά, τοποθετούμε τις καρτέλες

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επένδυση στην Κοινωνία

των επαγγελματιών, τις καρτέλες των άρθρων, τις καρτέλες των ονομάτων των παιδιών και σε ένα τελευταίο, τις καρτέλες των συχνόχρηστων λέξεων (εκτός από τις χελώνες φτιάχνουμε και καρτέλες με τις ίδιες λέξεις). Έπειτα, ένα παιδί επιλέγει (τυχαία) μια καρτέλα από το τσουβάλι/κουτί, το οποίο περιέχει τις καρτέλες των επαγγελματιών και αναπαριστά με παντομίμα, το συγκεκριμένο επάγγελμα. Γράφουμε στον πίνακα την ερώτηση «Τι είναι ο Νίκος;» Τα υπόλοιπα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν το επάγγελμα κάνοντας ερωτήσεις που τις γράφουμε στον πίνακα. (Είναι .....;). Κι αν το βρουν γράφουμε (ναι, είναι .....) ή αν δε το βρουν (Όχι, δεν είναι...). Στο παιχνίδι μπορούμε να προσθέσουμε και ένα τσουβάλι με καρτέλες αντικειμένων, τα όποια χρησιμοποιούν τα συγκεκριμένα επαγγέλματα, και έτσι τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν και τις λέξεις «και», «έχει» (π.χ. ο Πέτρος είναι ποδοσφαιριστής και έχει μια μπάλα).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διορθωτικό Εκπαιδευτικό Έργο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διορθωτικό Εκπαιδευτικό Έργο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΑΣ ΜΑΓΕΙΡΕΨΟΥΜΕ

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

Στο ζαχαροπλαστείο του Γλυκόσαυρου

ΜΕΛΕΤΗ

Ενότητα 1: Οι ανάγκες του ανθρώπου

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Κεφάλαιο Γ5: Μια ιστορία για φρούτα

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

- να γνωρίσουν το κειμενικό είδος της συνταγής
- να εξασκηθούν στην ικανότητα αντιστοίχισης λέξεων με εικόνες και στην αναγνωστική ικανότητα
- να οξυνθεί η αντιληπτική τους ικανότητα μέσα από τη χρήση των αισθήσεων της αφής, της όσφρησης, της γεύσης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διατομή

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρακούμ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην Κοινωνία

Επένδυση στην Κοινωνία

- να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν τις γεύσεις γλυκό, αλμυρό, ξινό, κτλ.
- να περιγράψουν τις διατροφικές συνήθειες της οικογένειάς τους
- να ενημερωθούν σε σχέση με τις υγιεινές διατροφικές συνήθειες μέσα από το διαχωρισμό των τροφών σε υγιεινές ανθυγιεινές
- να παρατηρήσουν τα χρώματα και τα σχήματα των φρούτων
- να εκφραστούν δημιουργικά μέσα από δικές τους εικαστικές δημιουργίες αντίστοιχες με το θέμα.

Υλικά

- φύλλο Α3 πλαστικοποιημένο (να αναπαραχθεί 3 φορές)
- εικόνες με τα υλικά για την παρασκευή γλυκού, σαλάτας και φρουτοσαλάτας, καθώς και καρτέλες με τα ονόματα των υλικών.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διαποικιλία Έκπαυ 1.2 Επχ Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

- εικόνα του «συνταγούλη» (να αναπαραχθεί 3 φορές)
(σύνολο: 47 εικόνες)

Δραστηριότητες

Δείχνουμε στα παιδιά το πλαίσιο Α3 και προτείνουμε να φτιάξουμε συνταγές. Στη συνέχεια τους δείχνουμε τις εικόνες μία-μία για να αναγνωρίσουν τα υλικά. Στο σημείο αυτό μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις κάρτες εικόνων με σχετικά υλικά, οι οποίες περιέχονται στο βαλιτσάκι. Συζητάμε σχετικά με το ποια υλικά ταιριάζουν με ποια: «Μπορούμε να βάλουμε τη ζάχαρη μαζί με το αλάτι; Μπορούμε να βάλουμε λάδι στα φρούτα; Σε ποια υλικά βάζουμε αλάτι και ξίδι; Τι μπορούμε να φτιάξουμε με αυτά;». Με βάση τις απαντήσεις και το διαχωρισμό που θα γίνει από τα παιδιά, ακολουθεί συζήτηση για τις διαφορετικές γεύσεις των υλικών: «Η ζάχαρη είναι γλυκιά. Τι άλλο είναι γλυκό; Είναι γλυκό το αλάτι; Τι είναι το αλάτι; (τα παιδιά πρέπει

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διοργάνωση Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

να βρουν ότι είναι αλμυρό). Άρα τι είναι τα τρόφιμα που έχουν αλάτι; Τι είναι αυτά που έχουν ζάχαρη;». Επίσης, με βάση την ομαδοποίηση των υλικών, μπορεί να ζητηθεί από τους μαθητές να βρουν τι μπορούμε να φτιάξουμε με την κάθε ομάδα υλικών: «Με τη ζάχαρη, τα αυγά, το αλεύρι τι μπορούμε να φτιάξουμε; Με τη ντομάτα, το αγγούρι, το μαρούλι τι μπορούμε να φτιάξουμε; Και τι άλλο να ρίξουμε; Με τα φρούτα τι μπορούμε να φτιάξουμε;». Στη συνέχεια τα παιδιά, χρησιμοποιώντας τις αποσπώμενες εικόνες και τις καρτέλες, θα φτιάξουν τις δικές τους συνταγές. Τα παιδιά μπορούν να χωριστούν σε τρεις ομάδες, καθεμιά από τις οποίες θα έχει μπροστά της ένα πλαίσιο συνταγής Α3. Οι εικόνες θα είναι όλες μπερδεμένες σε μια γωνιά και οι καρτέλες επίσης μπερδεμένες σε μια άλλη γωνιά. Κάθε ομάδα θα αναλάβει να φτιάξει μια συνταγή: η μια γλυκού, η άλλη σαλάτας και η τρίτη φρουτοσαλάτας. Τα παιδιά της κάθε ομάδας διαλέγουν από τις μπερδεμένες κάρτες αυτές που θα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Μέτρο 1.1 Διάπλαση Έκταξη 1.2 Ειδική Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσάνη

χρησιμοποιήσουν στη συνταγή τους και στη συνέχεια τις αντίστοιχες κάρτες με τις ονομασίες των υλικών. Μετά τοποθετούν τις εικόνες με τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουν στο πλαίσιο Α3 και δίπλα από κάθε εικόνα τοποθετούν την καρτέλα με την αντίστοιχη λέξη. Ο μαθητής ή η μαθήτρια που φτιάχνει τη συνταγή μπορεί να κρατάει το «Συνταγούλη», ο οποίος θα είναι ο βοηθός του/της. Επίσης μπορεί να είναι ο βοηθός όλης της ομάδας. Όταν οι μαθητές τοποθετήσουν όλα τα υλικά της συνταγής τους μπορούν προαιρετικά να τοποθετήσουν και την εικόνα του τελικού προϊόντος που κατασκεύασαν (σαλάτα, φρουτοσαλάτα, παγωτό, κέικ κτλ.)

Σε μεταγενέστερο στάδιο, όταν τα παιδιά γνωρίσουν όλα τα γράμματα, μπορούμε να επανέλθουμε στο κειμενικό είδος της συνταγής και να:

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

- φέρουμε τους μαθητές και τις μαθήτριες σε επαφή με τις ποσότητες των υλικών (π.χ. ένα κουταλάκι, μία κούπα κτλ.)
- εισάγουμε τους μαθητές και τις μαθήτριες στον τρόπο γραφής των οδηγιών εκτέλεσης μιας συνταγής.

Συμπληρωματικές δραστηριότητες

A

Φέρνουμε στην τάξη πραγματικά υλικά συνταγής και τα παιδιά με κλειστά μάτια, μέσω της αφής και της όσφρησης, προσπαθούν να καταλάβουν ποιο υλικό έχουν αγγίξει. Συζητάμε σχετικά με τη συνεργασία των αισθήσεων προκειμένου να αντιληφθούμε ένα αντικείμενο. Στη συνέχεια, αφού ανοίξουν τα μάτια, αντιστοιχίζουν το κάθε υλικό με την κατάλληλη εικόνα και την αντίστοιχη καρτέλα.

Επιπλέον, τα παιδιά μπορούν να δοκιμάσουν διαφορετικές τροφές και να υπάρξει συζήτηση σχετικά με το διαχωρισμό των γεύσεων σε

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: 15700 12122

Επικοινωνία: 15700 12122

ΕΣΠΑ 2007-2013

Επικοινωνία: 15700 12122

Επικοινωνία: 15700 12122

γλυκό/αλμυρό/πικρό/ξινό. Στη συνέχεια μπορούν να χωρίσουν τα υλικά που δείχνουν οι εικόνες σε γλυκά, αλμυρά ή ξινά.

B

Ζητάμε από τα παιδιά να χωρίσουν τις εικόνες με τα υλικά σε αυτά που πιστεύουν ότι είναι ωφέλιμα για την υγεία και σε εκείνα που είναι λιγότερο ωφέλιμα. Με βάση το χωρισμό που θα κάνουν, μπορεί να ακολουθήσει συζήτηση σχετικά με την υγιεινή διατροφή και να γίνει μια εισαγωγή στην πυραμίδα της διατροφής, την οποία οι μαθητές και οι μαθήτριες θα γνωρίσουν πιο αναλυτικά στις επόμενες τάξεις. Τη συζήτηση μπορεί να ακολουθήσει κατασκευή αφίσας με ωφέλιμες και μη ωφέλιμες τροφές.

Στο πλαίσιο της υγιεινής διατροφής, οι δραστηριότητες με τη συνταγή μπορούν να αποτελέσουν μέρος ενός σχεδίου εργασίας για την Αγωγή Υγείας, με έμφαση στις υγιεινές τροφές,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάσπαρ. Έκπαίδ. 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

ιδιαίτερα στα φρούτα και στα λαχανικά. Τα παιδιά μπορούν να γνωρίσουν πιο αναλυτικά τα φρούτα και να βρουν πληροφορίες σχετικά με την εποχή που βγαίνει το καθένα, σχετικά με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους καθώς και να τα ομαδοποιήσουν.

Γ

Τα παιδιά, χρησιμοποιώντας τις εικόνες, μπορούν να περιγράψουν τις διατροφικές προτιμήσεις της οικογένειάς τους. Μπορούμε επίσης να ζητήσουμε από τα παιδιά να φέρουν από κάποιο συγγενή (τη μαμά, τον παππού ή τη γιαγιά) μια συνταγή (ίσως κάποια σπάνια συνταγή ή κάποια που ήταν πιο διαδεδομένη τα παλιότερα χρόνια. Αν στην τάξη υπάρχουν μαθητές ή μαθήτριες από κάποια διαφορετική από την κυρίαρχη πολιτισμική ομάδα, θα μπορούσαν να φέρουν μια χαρακτηριστική συνταγή του τόπου προέλευσης τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάσπαση Έκτακτο 1.2 Επ.χ. Πρωτ.: Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

Δ

Διαβάζουμε στα παιδιά παροιμίες σε σχέση με τροφές: π.χ. «Ένα μήλο την ημέρα το γιατρό τον κάνει πέρα», «Περσινά ξινά σταφύλια», «Είναι το κερασάκι στην τούρτα» κ.ά. Τα παιδιά μπορούν να εικονογραφήσουν τις παροιμίες.

Ε

Τα παιδιά μπορούν με τη βοήθεια μας να φτιάξουν μια πραγματική φρουτοσαλάτα στην τάξη, την οποία μετά να δοκιμάσουν.

Ζ

Τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν δικές τους συνθέσεις με ποικίλα υλικά και με διαφορετικές τεχνικές, στη βάση των διάφορων τροφών που γνώρισαν. Για παράδειγμα μπορούν να φτιάξουν έναν πίνακα ή μια αφίσα με φρούτα, χρησιμοποιώντας τέμπρες ή ένα κολλάζ με υλικά

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοπλα

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επένδυση στην Κοινωνία

για γλυκό, χρησιμοποιώντας αληθινές ετικέτες από συσκευασίες ή εικόνες από περιοδικά.

Η

Μπορούμε να διαβάσουμε τη *Φρουτοπία* του Ευγένιου Τριβιζά. Αφού γίνει η επεξεργασία κάποιας από τις ιστορίες της Φρουτοπίας, τα παιδιά θα μπορούσαν να τη δραματοποιήσουν.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διορθωτικά Εκπαιδευτικά Έργα

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΤΣΙΧΛΑ ΣΤΟ ΣΤΟΜΑ

(τσ – στ)

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

Β6. Ο παπουτσωμένος χιονόδρακος

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

- να αναγνωρίζουν το τσ αλλά και το στ.
- να μη μπερδεύουν το «τσ» με το «στ» και να το διαβάζουν σωστά.

Υλικά

- 28 κάρτες: 13 με λέξεις που περιέχουν το «στ», 16 με λέξεις που περιέχουν το «τσ»
- 3 καρτέλες για τη δραστηριότητα με την τσίχλα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διαπολυ-Εθνικά Έργα Πρόγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

Δραστηριότητες

A

Η γαντόκουκλα των γραμμάτων μπαίνει στην τάξη κρατώντας μια τσίχλα και ρωτάει στα παιδιά αν θέλουν κι αυτά μια τσίχλα (μπορούμε να μοιράσουμε στα παιδιά από μία τσίχλα). Στη συνέχεια λέει στα παιδιά να κλείσουν τα μάτια τους και να προσπαθήσουν το ένα να βάλει στο στόμα του άλλου την τσίχλα. Όταν όλα τα παιδιά μασάνε την τσίχλα γράφουμε στον πίνακα ή σε καρτέλες τις λέξεις τσίχλα και στόμα προσπαθώντας να εντοπίσουμε τη διαφορά τσ-στ.

B

Προτείνουμε τρεις εκδοχές για τη δραστηριότητα με τις κάρτες:

Τοποθετούμε τις κάρτες σε ένα κουτί. Έχουμε, επίσης, τοποθετήσει σε μια άκρη δύο κουτιά. Το ένα έχει απ' έξω την καρτέλα τσ και το άλλο την καρτέλα στ.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Στην πρώτη εκδοχή ζητάμε από τα παιδιά να σηκώνονται ένα-ένα, να διαλέγουν στην τύχη μια κάρτα και να την τοποθετούν στο κατάλληλο κουτί του «τσ» ή του «στ».

Στη δεύτερη εκδοχή τα παιδιά είναι χωρισμένα σε δύο ομάδες, το ένα πίσω από το άλλο. Η δραστηριότητα μοιάζει με σκυταλοδρομία. Δίνουμε το σύνθημα εκκίνησης και τα δύο πρώτα παιδιά (ένα από την κάθε ομάδα) τρέχουν ταυτόχρονα, διαλέγουν στην τύχη από μια κάρτα, συνεχίζουν το τρέξιμο και την τοποθετούν στο κατάλληλο κουτί του «τσ» ή του «στ». Στη συνέχεια γυρίζουν στην ομάδα τους και μπαίνουν τελευταίοι στη γραμμή, αφού πρώτα, καθώς γυρίζουν δίνουν το χέρι στον επόμενο παίκτη για να ξεκινήσει. Νικήτρια θα είναι η ομάδα στην οποία όλοι οι παίκτες θα έχουν παίξει μία φορά και θα βρεθεί στην πρώτη θέση το παιδί που ξεκίνησε.

Στην τρίτη εκδοχή τα παιδιά είναι χωρισμένα σε δύο ομάδες. Στη μια ομάδα δίνουμε τις μισές κάρτες

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοπαια Έκδοση 1.2 ΕΠ.Χ.Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

και στην άλλη τις άλλες μισές. Στόχος της κάθε ομάδας είναι να ξεχωρίσει τις κάρτες του *το* από αυτές του *στ*. Νικήτρια θα είναι η ομάδα που θα ολοκληρώσει τη δραστηριότητα πρώτη και σωστά.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάρθρωση Εκπαίδευσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διάρθρωση Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΜΕ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΑΓΚΑΛΙΑ

(γγ– γκ)

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

Β6. Μην αγγίζετε! Έχει αγκάθια

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

- να μάθουν να αναγνωρίζουν και να διαβάζουν τα δίψηφα γκ-γγ.
- να συνειδητοποιήσουν ότι προφέρονται ακριβώς το ίδιο στην ανάγνωση και ν' αρχίσουν να προσέχουν με ποιο από τα δύο γράφεται κάθε λέξη που τα περιέχει.

Υλικά

- μια καρτέλα με φεγγάρι για το παραμύθι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοικητική

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

- 2 καρτέλες με τα δίγηφα γγ – γκ (μπορούμε να τρυπήσουμε τις καρτέλες και να τις περάσουμε σπάγκο ώστε να κρεμιούνται στο λαιμό)
- 32 εικόνες σε καρτέλες με ήρωες και ηρωίδες από κινούμενα σχέδια (Μπόμπ ο Σφουγγαράκης, Γκαρής, Πλαγκτόν), λαϊκούς ήρωες (Καραγκιόζης κ.ά) αλλά και διάφορες εικόνες σε καρτέλες με λεζάντες που περιέχουν τα γγ – γκ (αγγούρι, παράγκα κ.ά.)

Δραστηριότητες

A

Η γαντόκουκλα των παραμυθιών μπαίνει στην τάξη κρατώντας ένα μισοφέγγαρο για να διηγηθεί στα παιδιά την ιστορία της μικρής Αγγέλας: «Μια φορά ένα κοριτσάκι που το έλεγαν Αγγέλα καθόταν σε ένα παγκάκι και κοιτούσε το φεγγάρι που ήταν μισοφέγγαρο και τραγουδούσε ένα τραγούδι που της είχε μάθει ο ξάδελφός της. Το τραγούδι έλεγε:

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διορθωτικό Έκτακτο Έργο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με το φεγγάρι αγκαλιά
τραγουδώ στη γειτονιά
και χορεύω και πηδώ
και φωνάζω σ' αγαπώ
φεγγαράκι μου μικρό!

Η Αγγέλα τραγουδούσε το τραγούδι και επαναλάμβανε πολλές φορές τους δύο τελευταίους στίχους. Κάποια στιγμή ακούστηκε μια φωνή που ερχόταν ψηλά από τον ουρανό «κι εγώ σ' αγαπώ». Η Αγγέλα ξαφνιασμένη προσπάθησε να καταλάβει από πού ερχόταν η φωνή και τότε είδε το φεγγάρι να την πλησιάζει, να της χαμογελάει και να της λέει:

- Ήρθα να με πάρεις αγκαλιά και να μου τραγουδήσεις το τραγούδι από κοντά. Πήρα άδεια από τον ουρανό για να κατεβώ μόνο για μια φορά.

Η Αγγέλα πήρε το φεγγάρι αγκαλιά και άρχισε το τραγούδι να τραγουδά και στο τελευταίο στιχάκι χάθηκε ξανά το φεγγαράκι. Βρέθηκε στον ουρανό για να μπορούμε να το βλέπουμε κι εσύ κι εγώ».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επικοινωνία: Ε. Τρασανί

Μετά την αφήγηση μπορούμε να γράψουμε τα ονόματα των ηρώων σε καρτέλες (εντοπίζοντας τα γγ-γκ), να ζωγραφίσουμε το παραμύθι και να το δραματοποιήσουμε.

B

Σηκώνουμε στον πίνακα δύο παιδιά. Στη μια μεριά του πίνακα μπορεί να στέκεται το ένα παιδί το οποίο θα έχει κρεμασμένο στο λαιμό του με σχοινάκι καρτέλα με το γκ και το άλλο παιδί να στέκεται στην άλλη μεριά του πίνακα και να έχει κρεμασμένο στο λαιμό του καρτέλα με το γγ. Μέσα σ' ένα κουτί έχουμε καρτέλες με εικόνες που το όνομά τους περιέχει γκ ή γγ. Κάθε παιδί επιλέγει με κλειστά μάτια μια καρτέλα. Ανοίγει τα μάτια του τη διαβάζει και αν η λέξη της καρτέλας που τράβηξε έχει γκ τη δίνει στο παιδί– γκ ενώ αν η καρτέλα που τράβηξε έχει γγ τη δίνει στο παιδί–γγ. Εναλλακτικά, μπορούμε να γυρίσουμε ανάποδα τις καρτέλες και να ζητάμε κάθε φορά από κάποιο παιδί να επιλέξει μια καρτέλα. Ακόμη, θα μπορούσαμε να κρατάμε τις

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάσπα

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

καρτέλες στα χέρια μας, από την ανάποδη πλευρά – όπως κρατάμε τα τραπουλόχαρτα –και τα παιδιά να επιλέγουν.

Επίσης μπορούμε να χωρίσουμε τις καρτέλες ως εξής: Από τη μια μεριά οι καρτέλες με τους ήρωες και τις ηρωίδες από γνωστά στα παιδιά καρτούν και από την άλλη τις καρτέλες με τις εικόνες διαφόρων πραγμάτων που το όνομά τους περιέχει τα δίγηφα γκ-γγ. Ζητάμε από κάθε ομάδα παιδιών να τραβήξει μια καρτέλα από τα καρτούν και δυο καρτέλες από τα αντικείμενα και μ' αυτά να συνθέσουν και ν' αφηγηθούν προφορικά μια σύντομη ιστοριούλα που θα σκεφτούν μόνα τους, στην οποία θα πρέπει να πρωταγωνιστεί ο ήρωας και να χρησιμοποιεί οπωσδήποτε αυτά που εικονίζουν οι άλλες καρτέλες.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΑΙΖΟΥΜΕ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ;

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

A3. Μια παράσταση στην πλατεία

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

«Ο Πολιτισμός μας» (βιβλίο δασκάλου)

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά

- να γνωρίσουν το θέατρο σκιών γενικά και τον Καραγκιόζη ειδικότερα
- να εισαχθούν με παιγνιώδη τρόπο στη γλωσσική δομή του διαλόγου (μέσα από τη δημιουργία παράστασης Καραγκιόζη)
- να παράγουν δικά τους διαλογικά κείμενα
- να αναγνωρίζουν το δίμηφο γκ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολυ

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διαπολυ

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

Υλικά

- 30 χρωματιστές φιγούρες ηρώων του Καραγκιόζη με τα αντίστοιχα ονόματα επάνω
  - 29 ασπρόμαυρες φιγούρες ηρώων του Καραγκιόζη
- <http://www.greekshadows.com/gr/main.html>
- γραπτό απόσπασμα από παράσταση του Ευγένιου Σπαθάρη «Ο Καραγκιόζης φούρναρης»
  - 2 αφίσες με τον Καραγκιόζη

Δραστηριότητα

Με αφορμή την ενότητα του βιβλίου «Μια παράσταση στην πλατεία» μπορούμε μαζί με τα παιδιά να δημιουργήσουμε τις φιγούρες, τα σκηνικά, το σενάριο ώστε να στηθεί μια ολόκληρη παράσταση Καραγκιόζη, την οποία θα μπορούσαν στη συνέχεια να παρουσιάσουν σε όλο το σχολείο.

Ακολουθεί μια ενδεικτική διαδικασία:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάσπαση Έκτακτο 1.2 Επ.χ. Πρωτ.: Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

Αρχικά, καλό θα ήταν δείξουμε κάποια βίντεο¹⁰ με σκίες. Αφού σχολιάσουμε με τα παιδιά ό,τι είδαμε, τα εισάγουμε στο θέατρο σκιών του Καραγκιόζη. Τα παιδιά βλέπουν μια ή περισσότερες παραστάσεις¹¹ του Καραγκιόζη και συζητάμε για τις φιγούρες, την υπόθεση ή ό,τι άλλο προκύψει.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε τις χρωματιστές φιγούρες του Καραγκιόζη και των υπόλοιπων ηρώων. Αφού δώσουμε κάποιες εξηγήσεις για τις φιγούρες και το πώς μπορούν να φτιαχτούν, μπορούμε να δώσουμε στα παιδιά ασπρόμαυρες φιγούρες ώστε να τις συναρμολογήσουν με

---

¹⁰ <http://www.youtube.com/watch?v=4Gnry6yoAZE>

<http://www.youtube.com/watch?v=TfSke0yqkzM>

¹¹ <http://www.youtube.com/watch?v=z8YBCkofhto&feature=related>

http://www.youtube.com/watch?v=VOdIOqWU_YQ&feature=related

<http://www.youtube.com/watch?v=Zvaj9d6x4qs&feature=related>

διπλόκαρφα και να τις ζωγραφίσουν τα ίδια όπως θέλουν.

Όσον αφορά το «σενάριο» του έργου, μπορούμε αρχικά να δώσουμε ένα γραπτό απόσπασμα παράστασης, ώστε να δοθεί ένα πρότυπο μορφής. Αν τα παιδιά δεν γνωρίζουν ακόμα γραφή και ανάγνωση, μπορούμε να τους το διαβάσουμε βλέποντας παράλληλα και τα παιδιά το κείμενο, ώστε να εξοικειωθούν με κείμενα τέτοιας μορφής. Αφού λοιπόν μετά από συζήτηση προκύψει ένα «σενάριο», το γράφουμε από κοινού με τα παιδιά και δίνουμε ρόλους.

Δίνεται έτσι η αφορμή να φτιάξουν μόνα τους μια παράσταση θεάτρου σκιών με υπόθεση, ήρωες, σκηνικά, κλπ.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία μαθαίνουν τα παιδιά και το γκ, που περιλαμβάνεται στο όνομα του Καραγκιόζη και αναφέρεται στο σενάριο.

Τα σκηνικά μπορούν να φτιαχτούν με ένα ρυζόχαρτο, έναν φακό για φως από πίσω την ώρα

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάρθρωση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρακόπου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

που παίζουν, τις φιγούρες που έχουν φτιάξει τα παιδιά με διπλόκαρφα, αλλά και ένα καλαμάκι πιασμένο με συρραπτικό κάθετα στη φιγούρα, ώστε να μπορούν να τις κρατάνε. Τα παιδιά κάνουν πρόβες πάνω στο σενάριο τους, ενώ στην παράσταση μπορούν να ακούγονται τραγούδια¹² του Καραγκιόζη.

Τέλος τα παιδιά ετοιμάζουν αφίσα και προσκλήσεις για την παράσταση, στην οποία μπορούν να καλέσουν όποιον θέλουν.

---

¹² <http://www.karagiozis.com/dex-parast.htm>

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοπλακία Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

A4. Το σύννεφο έφερε βροχή

- Με βάρκα το σωσίβιο
- Μόνος στο σκοτάδι
- Χωρίς φως
- Το παράξενο ταξίδι της Συννεφένιας
- Ψιχάλες
- Πουπουλένια σύννεφα

B6. Το χαμένο κλειδί

- Ο παπουτσωμένος χιονόδρακος
- Κοντά στο τζάκι

B7. Καράβια

- Μια Κυριακή του Μάρτη

B8. Άνοιξη

- Βόλτα στο βουνό
- Το ημερολόγιο της Μαρίνας

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοπλατ. Έκτακτ. 1.2 Επ.χ. Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ενότητα 1: Ο Χρόνος

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

- να εξοικειωθούν με τρόπους μέτρησης του χρόνου όπως μήνες και εποχές
- να παράγουν γραπτό λόγο βάσει εικόνων
- να χρησιμοποιήσουν λεξιλόγιο σχετικό με τον καιρό
- να εξοικειωθούν με το κειμενικό είδος του χάρτη
- να μάθουν τις μέρες της εβδομάδας
- να τοποθετούν σε σειρά τις διαδοχικές φάσεις εξέλιξης των γεγονότων μικρής και μεγάλης διάρκειας
- να εκτιμούν κατά προσέγγιση τη χρονική διάρκεια των γεγονότων

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανά

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Υλικά

- καρτέλες με τα ονόματα των μηνών, των ημερών, των εποχών, καιρικών φαινομένων
- εικόνες δέντρων που αντιστοιχούν σε εποχές
- ημερολόγιο
- χάρτης
- τραγούδι, ποίημα «Η γη μας¹³»
- επιτραπέζιο παιχνίδι «φιδάκι χρόνου-καιρού»
- οδηγίες για το παιχνίδι

Δραστηριότητες

A

Το ημερολόγιο τάξης για τις μέρες

Τοποθετούμε ένα λευκό χαρτόνι μεγάλο ή χαρτί του μέτρου στον πίνακα, χωρισμένο σε 5 ή 7 μέρη (μέρες της εβδομάδας) ή δίνουμε ένα A3 σε κάθε

¹³

Δίσκος: «Κάτω από ένα κουνουπίδι»

Μουσική: Μάνος Λοΐζος

Στίχοι: Γιάννη Νεγρεπόντη

Τραγούδι: Ελένη Τσαλιγοπούλου

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοικητική

Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Επένδυση στην ανάπτυξη

ομάδα και τα παιδιά κολλούν την κάρτα με τη μέρα στο πάνω μέρος. Στη συνέχεια, τα ενθαρρύνουμε να ξεκινήσουν να γράφουν μια μικρή πρόταση στην αρχή και με τη βοήθειά μας, όπου χρειάζεται, με το τι μπορεί να έγινε την κάθε μέρα στο σχολείο αλλά και τι μπορεί να έμαθαν. Η δραστηριότητα επαναλαμβάνεται για κάθε μέρα της εβδομάδας και για αρκετές εβδομάδες. Σταδιακά κι όταν παρατηρήσουμε ότι τα παιδιά είναι έτοιμα, αντί για τις καρτέλες με τις μέρες, ζητάμε από τα ίδια τα παιδιά να γράφουν τη μέρα αλλά και τα υπόλοιπα στοιχεία της ημερομηνίας. Αργότερα μπορούμε να επεκτείνουμε τη δραστηριότητα με τη δημιουργία ενός ξεχωριστού τετραδίου-ημερολογίου για κάθε παιδί, όπου θα γράφει κάτι που συνέβη την προηγούμενη μέρα και θα το ανακοινώνει διαβάζοντάς το την επόμενη μέρα στην τάξη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοικητικά Έκτακτα Έργα Πρωτ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

Β

Η γη γυρίζει...

Ακούμε το τραγούδι «η γης μας», από το cd «Κάτω από ένα κουνουπίδι». Καθώς τα παιδιά ακούνε το τραγούδι έχουν μπροστά τους στίχους τυπωμένους και προσπαθούν να διαβάζουν παρακολουθώντας το τραγούδι. Με αφορμή το τραγούδι συζητάμε με τα παιδιά για το ηλιακό σύστημα, και την περιφορά της γης γύρω από τον εαυτό της και γύρω από τον ήλιο και πώς αυτό συνδέεται με την εναλλαγή μέρας νύχτας από τη μια αλλά και την εναλλαγή των εποχών από την άλλη. Για να γίνει όσο το δυνατόν πιο βιωματικό παίζουμε με τα παιδιά το παιχνίδι που προτείνεται στο Τ.Ε. της Μελέτης Περιβάλλοντος, σ. 18. Επίσης φέρνουμε μια υδρόγειο σφαίρα στην τάξη κι έναν φακό. Ο φακός παίζει το ρόλο του ήλιου. Δείχνουμε τον τρόπο με τον οποίο γυρίζει η γη, γύρω από τον εαυτό της αρχικά, δείχνοντας ότι όταν ο φακός χτυπάει στην μία πλευρά της γης, στην άλλη υπάρχει

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διαποικιλία, Έκταση 1.2 Επ.χ. Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανή

νύχτα και το αντίθετο. Με την υδρόγειο και το φακό δείχνουμε και την περιφορά της γης γύρω από τον ήλιο ερμηνεύοντας έτσι και την αλλαγή των εποχών. Εξηγούμε ότι μία πλήρης περιστροφή γύρω από τον ήλιο χρειάζεται έναν ολόκληρο χρόνο. Εντοπίζουμε την Ευρώπη και την Ελλάδα στην υδρόγειο σφαίρα και βάζουμε ένα σημάδι για να μπορούν να παρατηρούν τα παιδιά τότε και ποια σημεία της είναι κοντά στον ήλιο και πότε μακριά, εξηγώντας τους ότι όσο πιο κοντά στον ήλιο είναι τόσο πιο πολύ ζέστη κάνει και το αντίθετο, μπαίνοντας έτσι στο θέμα των εποχών. Δίνουμε ένα μεγάλο χαρτόνι με έναν κύκλο χωρισμένο σε τέσσερις ενότητες-εποχές και δίνουμε το όνομα μιας εποχής σε κάθε τεταρτημόριο του κύκλου κολλώντας τις σχετικές καρτέλες. Καλούμε τα παιδιά να διαλέξουν από τις καρτέλες που υπάρχουν στο πάτωμα, να διαλέξουν τις σχετικές εικόνες που να ταιριάζουν σε κάθε εποχή και να τις κολλήσουν στο αντίστοιχο τεταρτημόριο. Επιπλέον, όποτε υπάρχει μία επέτειος

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοικητική

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Επένδυση στην ανάπτυξη

ή μια χαρακτηριστική γιορτή, μπορεί να φέρνει ο/η εκπαιδευτικός μια σχετική εικόνα που θα την κολλούν τα παιδιά στην εποχή που ταιριάζει. Επίσης, μπορούνε να αντιστοιχίσουν τους μήνες της κάθε εποχής, βοηθούμενα από τα χρώματα των καρτελών. Για να έχει περισσότερο νόημα αυτή διαδικασία καλό είναι να γίνεται και κάθε φορά που αλλάζει ο μήνας, αφού το χαρτόνι των εποχών θα είναι αναρτημένο μόνιμα στην τάξη.

Γ

Τι καιρό κάνει;

Ξαναδειχνουμε στα παιδιά την υδρόγειο και εντοπίζουμε την Ελλάδα. Στη συνέχεια παρουσιάζουμε το χάρτη της Ελλάδας, εξηγώντας γιατί ενώ στην υδρόγειο είναι τόσο μικρή στο χάρτη φαίνεται τόσο μεγάλη, και εντοπίζουμε την περιοχή που κατοικούν τα παιδιά πάνω στο χάρτη. Ανοίγουμε τη συζήτηση για τον καιρό που κάνει τη συγκεκριμένη μέρα συνδυάζοντας τη και με όσα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

έχουμε πει και για τις εποχές. Συζητάμε για τις μεταβολές του καιρού και εμφανίζουμε τις καρτέλες με τις εικόνες ζητώντας από τα παιδιά να τις σχολιάσουν. Έπειτα συνδυάζοντάς τα και με το χάρτη ζητάμε να κολλήσουν στην περιοχή τους τα σύμβολα που ταιριάζουν στον καιρό εκείνης της μέρας. Μπορεί αυτή η δραστηριότητα να επαναλαμβάνεται καθημερινά, ζητώντας από διαφορετικό παιδί κάθε μέρα να παρουσιάσει το δελτίο καιρού.

Δ

«Παιχνίδι χρόνου-καιρού»

Το επιτραπέζιο αυτό παιχνίδι παίζεται όπως το κλασικό επιτραπέζιο «φιδάκι». Αλλά αντί για σκάλες και φιδάκια, έχει οδηγίες πάνω σε διάφορους αριθμούς, τις οποίες καλούνται τα παιδιά να ακολουθήσουν, όταν το πiónι τους πέσει σε εκείνο το τετραγωνάκι. Επιπλέον υπάρχουν κόκκινα συννεφάκια, όπου όταν κάποιο πiónι καταλήξει στο

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διοργάνωση Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρώπη που αναπτύσσεται

τετράγωνο που βρίσκονται, ο παίκτης θα χρειαστεί να απαντήσει την ερώτηση που θα του τύχει. Εάν δεν τα καταφέρει, χάνει την σειρά του. Όποιος φτάσει πρώτος στο 100, είναι νικητής. Πρώτα διαβάζουμε το φύλλο με τις οδηγίες. Στην συνέχεια, οι παίκτες ρίχνουν τα ζάρια και όποιο παιδί τύχει το μεγαλύτερο θα παίξει πρώτο.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολυ

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανώ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην Κοινωνία

Επένδυση στην Κοινωνία

ΠΑΙΖΟΝΤΑΣ... ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Η συγκεκριμένη ενότητα στοχεύει στη συστηματική ενασχόληση με τους σημαντικότερους γραμματικούς στόχους του βιβλίου της γλώσσας της Α΄ τάξης. Προτείνουμε μια σειρά από απτά υλικά (καρτέλες κυρίως, αλλά όχι μόνο) καθώς και δραστηριότητες εξηγώντας τον τρόπο με τον οποίο μπορεί το υλικό να χρησιμοποιηθεί. Ελπίζουμε να δώσει ιδέες στους/στις εκπαιδευτικούς για πολύ περισσότερες δραστηριότητες.

Σκοπός μας είναι να κάνουμε την «άχαρη» γραμματική πολύ πιο διασκεδαστική για τα παιδιά, με απώτερο στόχο να μάθουν πιο εύκολα και ευχάριστα τα βασικά γραμματικά φαινόμενα, αλλά και την ορθή χρήση και γραφή των καταλήξεων.

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Επειδή το υλικό αφορά σχεδόν όλες τις ενότητες του βιβλίου της Α΄ τάξης, και πολλές επαναλαμβάνονται σε περισσότερα από ένα κεφάλαια, δεν δίνουμε συγκεκριμένες ενότητες και κεφάλαια, αλλά αφήνουμε στη διακριτική ευχέρεια της/του εκπαιδευτικού το πότε και με ποια σειρά θα χρησιμοποιήσει τις δραστηριότητες.

Υλικά

- λούτρινα ζωάκια (βάτραχος, καμηλοπάρδαλη, λιοντάρι).
- καρτέλες οριστικών άρθρων
- καρτέλες άρθρων όλων των πτώσεων
- καρτέλες αρσενικών, θηλυκών και ουδετέρων ουσιαστικών
- αποσπώμενες καρτέλες καταλήξεων αρσενικών, θηλυκών και ουδετέρων ουσιαστικών
- καρτέλες ουσιαστικών χωρίς αποσπώμενες καταλήξεις

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάσπα

Επένδυση 1.2 Επχ. Πρωγ.

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

- καρτέλες ουσιαστικών και καταλήξεις ουσιαστικών (ονομαστικής πτώσης, ενικού αριθμού)
- καρτέλες με τα άρθρα *της/τις* και *τον/των*
- καρτέλες ρηματικών θεμάτων
- αποσπώμενες καρτέλες ρηματικών καταλήξεων
- καρτέλες προσωπικών αντωνυμιών (πρώτο πρόσωπο)
- καρτέλες προσωπικών αντωνυμιών
- καρτέλες ρημάτων *είμαι* και *έχω* σ' όλα τα πρόσωπα
- καρτέλες ερωτηματικών αντωνυμιών (ποιος, ποια, ποιο)

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

- να εξοικειωθούν στην ορθή χρήση του οριστικού άρθρου (ο, η, το) μπροστά από τα ουσιαστικά

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανή

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανή

- να παρατηρήσουν, να σχολιάσουν και να εξοικειωθούν στην ορθή γραφή των καταλήξεων των αρσενικών και θηλυκών σε -ος -ης -ας, α -η, και των ουδετέρων σε -ι και -ο
- να εξασκηθούν στην ορθή χρήση και γραφή των άρθρων που αντιστοιχούν στις πτώσεις των ουσιαστικών του ενικού και του πληθυντικού αριθμού
- να εξοικειωθούν στην ορθή χρήση και γραφή του ενικού και πληθυντικού αριθμού των ουσιαστικών
- να διακρίνουν τη διαφορά της ορθογραφίας των άρθρων τις/της και τον/των
- να κατανοήσουν τις αλλαγές των καταλήξεων των ρημάτων ανάλογα με το πρόσωπο και να εξασκηθούν στην ορθή χρήση τους στον προφορικό και το γραπτό λόγο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Μέτρο 1.1 Διάσπαση Έκτακτο 1.2 Επ. Πρωτ.: Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανή

- να διακρίνουν τη διαφορά της ρηματικής κατάληξης –ω από την κατάληξη –ο των ουδετέρων ουσιαστικών
- να εξασκηθούν στην ορθογραφία των καταλήξεων του ενεστώτα στην ενεργητική φωνή της α΄ συζυγίας
- να μπορούν να χρησιμοποιούν στον προφορικό και στο γραπτό λόγο την απλή προτασιακή δομή Y - P - A, ή Y-P-K
- να μάθουν να γράφουν σωστά τον ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος *είμαι*

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Δραστηριότητα 1

Εμπέδωση της έννοιας των ουσιαστικών και της χρήσης των άρθρων

Με τη χρήση λούτρινων παιχνιδιών (βάτραχος, καμηλοπάρδαλη, λιοντάρι) εισάγουμε τα ουσιαστικά στα παιδιά. Κάθε λούτρινο παιχνίδι παρουσιάζει το όνομα του (καρτέλες με άρθρο, ουσιαστικό και

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Επένδυση στην Έρευνα, την Καινοτομία και την

Επιστημονική Υπεύθυνη: Ε. Τράκου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επένδυση στην Έρευνα, την Καινοτομία και την Επιστημονική Υπεύθυνη: Ε. Τράκου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην Έρευνα, την Καινοτομία και την Επιστημονική Υπεύθυνη: Ε. Τράκου

εικόνα του ζώου). Λέμε στα παιδιά ότι αυτά τα ζώα έχουν μια ιστορία να διηγηθούν και παρουσιάζουμε το βιβλίο «Στης καμηλοπάρδαλης τη μύτη», της Μαριανίνας Κριεζή. Διαβάζουμε το βιβλίο (καλό είναι την ανάγνωση να αναλάβει η γαντόκουκλα) χρησιμοποιώντας όπου χρειάζεται και τα λούτρινα ζωάκια. Φροντίζουμε η ανάγνωση σταδιακά να γίνεται όσο το δυνατόν πιο συμμετοχική, ζητώντας από τα παιδιά να επαναλαμβάνουν κάποια επαναλαμβανόμενα μοτίβα του παραμυθιού. Αφού τελειώσει η ανάγνωση η γαντόκουκλα ζητάει από τα παιδιά να πούνε τα ονόματα των ζώων που συμμετείχαν στην ιστορία.

Στη συνέχεια ζητάμε από τα παιδιά να δημιουργήσουν καρτέλες με ονόματα ζώων (εναλλακτικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι καρτέλες με τι εικόνες των ζώων, που έχουμε ήδη στην τάξη), και να τοποθετήσουν, δίπλα στις καρτέλες που έφτιαξαν (ή στις ήδη υπάρχουσες), την καρτέλα του άρθρου που πιστεύουν ότι ταιριάζει·

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην Κοινωνία

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

έτσι ανοίγουμε τη συζήτηση για τη χρήση του άρθρου.

Υπενθυμίζουμε στα παιδιά ότι το ίδιο συμβαίνει και με τα ονόματά τους (υπάρχουν ήδη καρτέλες με τα ονόματά τους, με άρθρο, αναρτημένες στην τάξη) και ζητάμε να παρατηρήσουν ποιο άρθρο δε χρησιμοποιείται στα ονόματά τους. Μπορούμε επίσης να τους λέμε τα ονόματα αντικειμένων της τάξης και να ζητάμε να πούνε μπροστά και το άρθρο που πιστεύουν ότι ταιριάζει. Μέσα απ' όλη αυτή τη διαδικασία θα καταλήξουμε διαισθητικά σ' ένα στοιχειώδη κανόνα για το ποιες λέξεις ονομάζουμε ουσιαστικά.

Δραστηριότητα 2

Εμπέδωση της χρήσης των άρθρων των αρσενικών, θηλυκών και ουδέτερων ουσιαστικών

Παρουσιάζουμε τις καρτέλες των ουσιαστικών, στην ονομαστική πτώση του ενικού αριθμού συνοδευμένες από τις καρτέλες των αντιστοίχων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάσπαση Έκτακτο 1.2 Επένδ. Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανά

άρθρων. Τις μπερδεύουμε και ζητάμε από τα παιδιά την αντιστοίχιση των καρτελών των ουσιαστικών με το άρθρο που ταιριάζει στην καθεμιά.

Δραστηριότητα 3

Εμπέδωση του πληθυντικού των αρσενικών σε -ος

Παρουσιάζουμε στα παιδιά τις καρτέλες των ουσιαστικών στην ονομαστική πτώσης, στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό, των αρσενικών ουσιαστικών σε -ος. Αφού μιλήσουμε για το *ένα και τα πολλά* δίνουμε μπερδεμένες τις κάρτες στα παιδιά και ζητάμε να τις χωρίσουν σε δυο ομάδες, στο *ένα* και στα *πολλά*. Αφού τις χωρίσουν ζητάμε από τα παιδιά να καταλήξουν από μόνα τους σε ένα συμπέρασμα για το πώς γράφονται στον ενικό και στον πληθυντικό τα άρθρα και οι καταλήξεις, κι έτσι βοηθώντας κι εμείς (ή η γαντόκουκλα) καταλήγουμε στο ορθό συμπέρασμα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάσπα

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διάσπα

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Δραστηριότητα 4

Εμπέδωση της κλίσης των ουσιαστικών

Παρουσιάζουμε τις καρτέλες των άρθρων και των αρσενικών ουσιαστικών σε όλες τις πτώσεις, στον ενικό και στον πληθυντικό. Τις δίνουμε μπερδεμένες στα παιδιά και ζητάμε να αντιστοιχήσουν τα άρθρα με τις καρτέλες των ουσιαστικών.

Δραστηριότητα 5

Εμπέδωση της ορθής γραφής των άρθρων τον/των και της/της

Δίνουμε στα παιδιά καρτέλες αρσενικών και θηλυκών ουσιαστικών σε γενική και αιτιατική πτώση (στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό) και ζητάμε να τοποθετήσουν δίπλα από την κάθε μια το κατάλληλο άρθρο.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΦΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάποια Έκδοση 1.2 Έργο Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

Δραστηριότητα 6

Εμπέδωση της ορθής γραφής του πληθυντικού των ουδετέρων σε -ι

Δίνουμε στα παιδιά μπερδεμένες καρτέλες με ονόματα ουδετέρων σε -ι στον ενικό και πληθυντικό αριθμό, καθώς και τα άρθρα το, τα και ζητάμε να τα χωρίσουν σε δυο ομάδες, να τα διαβάσουν και να πουν πώς ακούγεται και πώς γράφεται ο πληθυντικός κι αν παρατηρούν κάτι σ' αυτό. Έτσι θα οδηγηθούν στο συμπέρασμα ότι το -ια μπορεί ν' ακούγεται διαφορετικό (για, για) αλλά γράφεται πάντα το ίδιο.

ΡΗΜΑΤΑ - ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Δραστηριότητα 1

Εμπέδωση της γραφής των καταλήξεων των ρημάτων ενεργητικής φωνής στο πρώτο ενικό πρόσωπο

Παρουσιάζουμε στα παιδιά καρτέλες του πρώτου προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας (εγώ), καρτέλες με ρηματικά θέματα ρημάτων πρώτης και

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση

Επένδυση

Επιδιομηχανία

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

Επένδυση

δεύτερης συζυγίας (ενεργητικής φωνής) και καρτέλες με την κατάληξη των ενεργητικών ρημάτων στο πρώτο πρόσωπο (-ω). Ζητάμε από τα παιδιά να τις αντιστοιχίσουν μεταξύ τους και να καταλήξουν σε συμπέρασμα για τη γραφή της κατάληξης των ρημάτων σε -ω.

Όταν τα παιδιά έχουν εξοικειωθεί με την ορθογραφία των ενεργητικών ρημάτων, μπορούμε να εισάγουμε ταυτόχρονα καρτέλες ρημάτων σε -ω, την προσωπική αντωνυμία εγώ και καρτέλες ουδετέρων ουσιαστικών σε -ο (στην ονομαστική πτώση), συνοδευμένες από το αντίστοιχο άρθρο και να ζητήσουμε από τους μαθητές και τις μαθήτριες να τα βάλουν σε δυο διαφορετικές κατηγορίες εξηγώντας τις επιλογές τους.

Δραστηριότητα 2

Εμπέδωση της ορθής χρήσης των προσώπων των προσωπικών αντωνυμιών και αντιστοίχησή τους με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επικοινωνία: Ε. Τράσανη

Παρουσιάζουμε στα παιδιά, τις καρτέλες των προσωπικών αντωνυμιών, σε όλα τα πρόσωπα, των ρηματικών θεμάτων (ρήματα ενεργητικής φωνής, α΄ συζυγίας) και των ρηματικών καταλήξεων. Δίνουμε τις καρτέλες στα παιδιά ανακατεμένες και τους ζητάμε να τις αντιστοιχήσουν (προσωπική αντωνυμία– ρηματικό θέμα – ρηματική κατάληξη).

Δραστηριότητα 2

Σχηματισμός προτάσεων

Προτείνουμε την κατασκευή καρτελών με θέματα ουσιαστικών και ρημάτων (ενδεικτικά: δέκα από την κάθε κατηγορία). Σε μικρά τσουβάλια, τοποθετούμε καρτέλες άρθρων, ρημάτων, ουσιαστικών, προσωπικών αντωνυμιών καθώς και τις καρτέλες με τα ονόματα των παιδιών (σε διαφορετικό τσουβάλι η κάθε κατηγορία). Έπειτα κάθε παιδί (ή και παραπάνω, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν όλα τα πρόσωπα) παρουσιάζει με παντομίμα μια από τις ενέργειες που υποδεικνύουν

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διασφα

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

τα ρήματα που περιέχονται στο τσουβάλι. Τα υπόλοιπα παιδιά προσπαθούν να δημιουργήσουν προτάσεις (αξιοποιώντας τις καρτέλες) οι οποίες να περιγράφουν την ενέργεια του/της συμμαθητή/τριας τους, σύμφωνα με την προτασιακή δομή Y-P-A ή Y-P-K.

Επίσης, μπορούμε να προσθέσουμε και ακόμη δυο τσουβάλια, τα όποια να περιέχουν και τις καρτέλες των βοηθητικών ρημάτων *είμαι* και *έχω*, καθώς και τις καρτέλες με τις λέξεις τις οποίες τα παιδιά έχουν μάθει να αναγνωρίζουν ολικά.

Δραστηριότητα 3

Εμπέδωση της γραφής και της χρήσης των ερωτηματικών αντωνυμιών (ποιος, ποια, ποιο)

Έχουμε σ' ένα τσουβάλι τις καρτέλες των επαγγελμάτων και καλούμε τα παιδιά να παίξουμε το παιχνίδι «Ποιος/α είναι;». Αρχικά κάθε παιδί σηκώνεται τραβάει μια καρτέλα από τσουβάλι και προσπαθεί με παντομίμα να αναπαραστήσει στα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ

2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Μέτρο 1.1 Διοπλασία Έκτακτο 1.2 Επ.χ. Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

υπόλοιπα παιδιά το επάγγελμα που δείχνει η καρτέλα. Το υπόλοιπα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν το επάγγελμα που παριστάνει. Στη συνέχεια, ως εξέλιξη του παιχνιδιού, προτείνουμε να τραβάει ένα παιδί μια καρτέλα και ανάλογα με το επάγγελμα που δείχνει να κάνει ερωτήσεις στα υπόλοιπα παιδιά χρησιμοποιώντας την ερωτηματική αντωνυμία (ποιος, ποια, ποιο), όπως «ποιος κρατάει ποτιστήρι;» ή «ποια κρατάει πινέλο;».

Επίσης μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Τριβιζά «Οι γλωσσοδέτες της αλφαβήτας». Στο μοτίβο των γλωσσοδετών χρησιμοποιεί διαρκώς τα ποιος, ποια, ποιο. Στην αρχή τα παιδιά επαναλαμβάνουν τους γλωσσοδέτες που ακούνε, αλλά σταδιακά μπορούνε χρησιμοποιώντας το ίδιο μοτίβο να βρίσκουν δικούς τους γλωσσοδέτες και να τους λένε προφορικά στην αρχή, αλλά και γραπτά στη συνέχεια, εικονογραφώντας τους κίβλας, με στόχο να φτιάξουν ένα δικό τους βιβλίο. Για να εξοικειωθούν τα παιδιά

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοπλα

Εκπαίδ

1.2 Ειδική Πρωγ.

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επένδυση στην Κοινωνία

με τη διαδικασία προτείνουμε αρχικά τη δημιουργία ενός γλωσσοδέτη, από το σύνολο της τάξης, τον όποιο γράφουμε σε χαρτί του μέτρου με μεγάλα γράμματα για να είναι ορατός από τα παιδιά, όπου επισημαίνουμε και τον τρόπο γραφής του ποιος, ποια, ποιο, και στη συνέχεια να ακολουθεί, η δημιουργία γλωσσοδετών από τις ομάδες των παιδιών, οι οποίοι στην πορεία θα δεθούν και θα δημιουργήσουν ένα βιβλίο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διορθωτικό Έκτακτο Έργο Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανά

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Η Ελένη Ξεφτέρη και η Θέκλα Μιχάλογλου συνεργάστηκαν με τις εκπαιδευτικούς της παράλληλης στήριξης για την παραγωγή του υλικού. Πιο συγκεκριμένα συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:

Αβραμίδης Χρήστος, 64ο Δ.Σ Θεσσαλονίκης

Αλεξοπούλου Ειρήνη, 5ο Δ.Σ Κορδελιού

Κακάμπουρα Ελένη Δ.Σ Κορυφής

Σμυρνιώτη Αναστασία 3ο Δ.Σ Μενεμένης

Τζήκα Θεοδώρα 6ο Δ.Σ Αλεξάνδρειας

Φοινικιανάκη Ολυμπία 2ο Δ.Σ Σερρών

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοίκηση Έκπαιψή 1.2 Επείχ Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επένδυση στην Κοινωνία

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΜΙΑ ΒΑΛΙΤΣΑ... ΜΕ ΙΔΕΕΣ!

ΓΛΩΣΣΑ

Για την Α΄ δημοτικού

Οδηγός για τον/την εκπαιδευτικό

Μέρος Β

Θεσσαλονίκη 2012

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοπλα, Έκδοση 1.2 Ειδική Πρωτ., Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διορθωτικά Έκτακτα 1.2 Επχ. Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΓΛΩΣΣΑ

Για την Α΄ δημοτικού

Οδηγός για τον/την εκπαιδευτικό

Μέρος Β

Το σύνολο του υλικού που προτείνεται στους οδηγούς υπάρχει κατασκευασμένο, στη διάθεση των εκπαιδευτικών, στα γραφεία του προγράμματος: Αρχαιολογικού Μουσείου 29 Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 991239

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοπία Έκταξη 1.2 Ειδική Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τριτσίου

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση

Επιδιομόρφωση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση

Επιδιομόρφωση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επιδιομόρφωση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή: Μια βαλίτσα ... με ιδέες!	104
Επέκταση ... ιδεών!	109
Διατροφή	110
Νερό-Καιρός	113
Ταξιδεύουμε παρέα; (Μέσα μεταφοράς-Κυκλοφοριακή αγωγή)	116
Κανόνες συμπεριφοράς-Περιβάλλον	118
Εφημερίδες	121
Ευχές, ευχές, πολλές ευχές	123
Μια φορά ... το κουκί και το ρεβίθι	127
Γνωρίζουμε τη γειτονιά- επιτραπέζιο παιχνίδι	144
Ταξιδεύουμε παρέα;	157
Πινέλα, χρώματα, σχήματα	175

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοπλα, Έκδοση 1.2 Ειδική Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράκου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Υποσυντονιστής: Ε. Τράκου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Υποσυντονιστής: Ε. Τράκου

ΜΙΑ ΒΑΛΙΤΣΑ... ΜΕ ΙΔΕΕΣ!

Στα πλαίσια του προγράμματος «Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά» οι εκπαιδευτικοί της παράλληλης στήριξης¹⁴, ως δεύτεροι εκπαιδευτικοί, σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό της τάξης προσπάθησαν να βρουν μια κοινή συνισταμένη με στόχο τη διαφοροποίηση της «τυπικής διδασκαλίας», ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων των παιδιών της τάξης (Ρομά και μη Ρομά).

Η ιδέα της βαλίτσας γεννήθηκε από την ανάγκη αφενός να αξιοποιηθεί η εμπειρία των εκπαιδευτικών της παράλληλης στήριξης στα δυο

---

¹⁴ Κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του προγράμματος «Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά» εφαρμόστηκε η δράση της παράλληλης στήριξης σε 6 Νηπιαγωγεία και 6 Δημοτικά (στην πρώτη τάξη), στα οποία φοιτούσαν παιδιά Ρομά. Προσλήφθηκαν 12 εκπαιδευτικοί, οι οποίοι σε συνεργασία με τους/τις μόνιμους εκπαιδευτικούς θα συνέβαλαν στην ενίσχυση του εγγραμματος των παιδιών των συγκεκριμένων τάξεων. Τη δεύτερη χρονιά εφαρμογής του προγράμματος η παράλληλη στήριξη συνεχίστηκε σε 2 νηπιαγωγεία και 6 Δημοτικά (στην πρώτη τάξη και επεκτάθηκε και στη Β΄ τάξη για κάποιες ώρες την εβδομάδα).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάρθρωση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

χρόνια εφαρμογής της και αφετέρου να παραχθεί ένα υλικό που θα συμβάλλει στην εφαρμογή διαφοροποιημένης διδασκαλίας και από άλλους εκπαιδευτικούς.

Έχοντας δεδομένη την διδακτική «ύλη» για το νηπιαγωγείο, την Α΄ και Β΄ τάξεις του Δημοτικού Σχολείου, προσπάθησαν να βρουν τρόπους και τεχνικές που θα έκαναν πιο προσεγγιστικά αυτά που διδάσκονταν οι μαθητές/τριές τους. Εκ των πραγμάτων, προέκυψε η αναγκαιότητα εφαρμογής εναλλακτικών μορφών διδασκαλίας. Ως αποτέλεσμα, οι εκπαιδευτικοί επιχείρησαν να δοκιμάσουν τεχνικές, να πειραματιστούν, να ανακαλύψουν, να απορρίψουν, παρατηρώντας πάντα την ανταπόκριση των μαθητών/τριών τους.

Η βαλίτσα αυτή «είναι γεμάτη» ιδέες, αλλά και υλικά που χρησιμοποιήθηκαν ή και άλλα που γεννήθηκαν ως προτάσεις χωρίς να προλάβουν να εφαρμοστούν στην πράξη.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επισημοποιώντας Υπεθέουη, Ε. Τρακούμ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΚΟΙΝΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τρακούμ

ΕΣΠΑ
2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

Επένδυση στην ανάπτυξη

Πιο συγκεκριμένα σε ότι αφορά στο νηπιαγωγείο, περιλαμβάνει δώδεκα οδηγούς¹⁵ που αφορούν συγκεκριμένες θεματικές (διατροφή, νερό, σχήματα-χρώματα, κλπ), που αναπτύχθηκαν με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου. Ωστόσο θεωρούμε ότι οι συγκεκριμένοι οδηγοί (που τυπικά απευθύνονται στο νηπιαγωγείο) είναι κατάλληλοι τόσο για τις πρώτες τάξεις του δημοτικού στα πλαίσια της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Ευέλικτης ζώνης ή στην εκπόνηση μικρών πρότζεκτς, όσο και για τις τάξεις υποδοχής. Επομένως γίνεται σαφές ότι ο διαχωρισμός σε υλικό νηπιαγωγείου και δημοτικού διευκολύνει την προσπάθεια κατάταξης του και δεν προσδιορίζει την ηλικιακή του απεύθυνση.

Όσον αφορά το Δημοτικό, το υλικό της βαλίτσας βασίζεται στην ύλη των βιβλίων της Α' και Β' τάξης (Γλώσσας, Μαθηματικών και Μελέτης Περιβάλλοντος) και λειτουργεί συμπληρωματικά ως

---

¹⁵ Κάθε οδηγός συνοδεύεται κι από το αντίστοιχο παιδαγωγικό υλικό (καρτέλες, χάρτες, πίνακες ζωγραφικής, επιτραπέζια παιχνίδια κτλ.)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διαπολυ-Εκπαίδευση 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρακούμ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρακούμ

προς αυτά. Πιο συγκεκριμένα για την Α΄ τάξη το υλικό χωρίζεται σε δυο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει έντεκα θεματικές που συνδέονται περισσότερο με συγκεκριμένες ενότητες του βιβλίου της Γλώσσας, ενώ το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει πέντε θεματικές οι οποίες μπορούν να επεκταθούν και στα άλλα μαθήματα (Μαθηματικά, Μελέτη, Εικαστικά, κτλ).

Για τη Β΄ τάξη το υλικό περιλαμβάνει δέκα θεματικές, που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες ενότητες του βιβλίου της Γλώσσας, αλλά ταυτόχρονα προτείνουν εναλλακτικές και διαφοροποιημένες δραστηριότητες προσέγγισης της «επίσημης» ύλης. Επιπλέον το υλικό συνδέεται και με ενότητες της Μελέτης Περιβάλλοντος, των Μαθηματικών, των Εικαστικών και της Μουσικής.

Να σημειωθεί ότι στο υλικό της Β΄ τάξης υπάρχουν δυο ενότητες (*συλλάβισέ το και παρεούλες λέξεων*) οι οποίες μπορούν να δουλευτούν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με τις

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ανάγκες των μαθητών/τριών άλλοτε παράλληλα και άλλοτε ανεξάρτητα από την «επίσημη» ύλη. Για παράδειγμα η ενότητα «*συλλάβισέ το*» μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κατάκτηση της φωνολογικής ενημερότητας σε κάποια παιδιά που δεν έχουν καταφέρει ακόμα να διαβάζουν καλά, αλλά και για να μάθουν τους κανόνες συλλαβισμού ξεκινώντας από τις απλές περιπτώσεις και προχωρώντας στις πιο σύνθετες. Ενώ οι «*παρεούλες λέξεων*» αποτελούν μια εναλλακτική πρόταση εκμάθησης ορθογραφίας και της σημασίας των λέξεων που ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να επεκτείνει όσο εκτιμάει ότι χρειάζεται στην τάξη του/της.

Στον οδηγό που κρατάτε στα χέρια σας θα βρείτε πολλές διδακτικές προτάσεις και επεξηγηματικές οδηγίες του υλικού για κάθε δραστηριότητα. Επιπλέον γίνεται αναφορά στις ενότητες των βιβλίων με τις οποίες συνδέονται οι δραστηριότητες. Ακόμη υπάρχουν προτάσεις σύνθεσης των διαφόρων επί μέρους διδακτικών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάρθρωση Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

αντικειμένων, όπως π.χ. ο χρόνος ή πρόσεξε πριν αγοράσεις, ενότητες που μπορούν να προσεγγιστούν ταυτόχρονα από το μάθημα της Γλώσσας, των Μαθηματικών αλλά και της Μελέτης Περιβάλλοντος.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες μπορεί να κερδίσουν το ενδιαφέρον των παιδιών εμπλέκοντάς τα με «παιγνιώδη» τρόπο στη μαθησιακή διαδικασία και συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία μιας δυναμικής και χαρούμενης μαθησιακής κοινότητας.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ... ΙΔΕΩΝ !

Το υλικό της βαλίτσας προτείνεται για το νηπιαγωγείο και τις Α΄ και Β΄ τάξεις του δημοτικού και είναι κατάλληλο για όλα τα παιδιά. Οι περισσότερες θεματικές ενότητες δίνουν την αφορμή και προσφέρονται για την καλλιέργεια επίγνωσης και ευαισθησίας σε θέματα ισότητας, δικαιοσύνης, ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και ενδυνάμωσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διαποικιλία Έκπαυ 1.2 Επχ.Πρόγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

της προσωπικότητας¹⁶. Η προσέγγιση των θεματικών με αυτή την οπτική θεωρούμε ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική για όλα τα παιδιά, αλλά αποκτά μεγαλύτερη βαρύτητα για τα παιδιά ευάλωτων κοινωνικών ομάδων όπως είναι τα παιδιά Ρομά.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας κάθε παιδί να αναγνωρίζει τον εαυτό του στη σχολική διαδικασία, αναλύονται ενδεικτικά κάποιες από τις θεματικές του υλικού.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ¹⁷

Η ενασχόληση με τη θεματική της διατροφής μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία να συζητηθούν ζητήματα που αφορούν τα παιδιά που υποσιτίζονται και δεν τρέφονται υγιεινά επειδή οι οικονομικές και

---

¹⁶ Στην παρακάτω ηλεκτρονική διεύθυνση μπορείτε να βρείτε και να κατεβάσετε το έντυπο των δικαιωμάτων του παιδιού: http://www.0-18.gr/downloads/filadio_stp_dimotikou.pdf

¹⁷ Μπορεί να γίνει σύνδεση και με τις ενότητες «ας μαγειρέψουμε» από τους οδηγούς γλώσσας της Α΄ τάξης και «πρόσεξε πριν αγοράσεις» της Β΄ τάξης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ

2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Μέτρο 1.1 Διοργάνωση Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

κοινωνικές συνθήκες διαβίωσης των οικογενειών τους δεν το επιτρέπουν. Μπορεί να προβληθούν κάποιες εικόνες που δείχνουν παιδιά να ψάχνουν κάδους και εικόνες παιδιών ή ενηλίκων υποσιτισμένων και υπέρβαρων.

Στη συζήτηση που ακολουθεί γίνεται προσπάθεια να εντοπίσουν τα παιδιά τις αιτίες των φαινομένων, να τις σχολιάσουν και να σκεφτούν πώς μπορούν αυτές οι συνθήκες να αλλάξουν. Ακόμη τονίζεται ότι πρόκειται για σκληρή κοινωνική πραγματικότητα και όχι για επιλογή, όπως κάποιες φορές μέρος της κυρίαρχης ομάδας πιστεύει.

Επίσης γίνεται αναφορά στην ποσότητα τροφών που κάποιες οικογένειες πετούν ασυλλόγιστα ενώ την ίδια στιγμή κάποιες άλλες στερούνται ακόμη και τα βασικά αγαθά. Μπορούν να σχεδιαστούν δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα, «κάνουμε ένα γιορτινό τραπέζι». Τα παιδιά αναφέρουν/γράφουν τα αγαθά που ξέρουν ή φαντάζονται ότι μπορεί να περιλαμβάνει ένα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοικητικά

Επένδυση 1.2 Επένδ. Πρωτ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστασιακός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστασιακός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

γιορτινό τραπέζι. Στη συνέχεια τα τραπέζια με τα διάφορα αγαθά ζωγραφίζονται ή «στρώνονται» (π.χ. ενώνουμε δύο διαφορετικά τραπέζια-θρανία και τοποθετούμε ζωγραφιές ή/και συσκευασίες προϊόντων), ενθαρρύνοντας συγχρόνως τα παιδιά να σκεφτούν και να σχολιάσουν γιατί π.χ. στο ένα τραπέζι έχει τόσες σαλάτες και δύο είδη φαγητών, γιατί στο άλλο δεν έχει κάποιο φαγητό με κρέας, κτλ. Οι παρατηρήσεις και τα σχόλια των παιδιών μπορούν να ομαδοποιηθούν και να καταγραφούν σε χαρτί του μέτρου.

Με αφορμή την πυραμίδα της διατροφής συζητάμε για τη διατροφική αξία των τροφών και εστιάζουμε στις επιλογές που μπορεί να κάνουμε ώστε να διατρεφόμεστε σωστά. Μπορούμε για παράδειγμα να φέρουμε στην τάξη ένα κρουασάν από σούπερ μάρκετ (που είναι φθηνό) και ένα κουλούρι από το φούρνο και να συζητήσουμε ποιο είδος θα επιλέγαμε και γιατί.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΝΕΡΟ – ΚΑΙΡΟΣ

Η θεματική του νερού αποτελεί θαυμάσια ευκαιρία να συζητήσουμε με τα παιδιά ότι το νερό μπορεί να θεωρείται ένα αυτονόητο αγαθό που υπάρχει σε όλα τα νοικοκυριά, ωστόσο υπάρχουν σπίτια αλλά και περιοχές της γης που το στερούνται.

Ο/Η εκπαιδευτικός με αφορμή τα πειράματα με τα διαλύματα του νερού μπορεί να θίξει το ζήτημα του πόσιμου νερού (τι είναι το πόσιμο νερό, σε τι διαφέρει από αυτό που δεν πίνεται, τι συνέπειες υπάρχουν στον άνθρωπο αν πει ακατάλληλο νερό, κλπ) και να ζητήσει από τα παιδιά να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους, να διατυπώσουν υποθέσεις για τα αίτια που κάποιοι άνθρωποι στερούνται πόσιμο νερό και να προτείνουν λύσεις. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε άρθρα από περιοδικά ή εφημερίδες με αντίστοιχο θέμα.

Πολλά παιδιά Ρομά ζουν σε καταυλισμούς όπου δεν υπάρχει απαραίτητα δίκτυο ύδρευσης. Επιπλέον,

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

στη σημερινή οικονομική συγκυρία, ίσως πολλά νοικοκυριά στερούνται το νερό γιατί αδυνατούν να πληρώσουν τους λογαριασμούς. Ως αποτέλεσμα πολλά παιδιά δεν έχουν τουαλέτα, μπανιέρα, πλυντήριο και η σχέση τους με τη χρήση του νερού όχι μόνο δεν είναι δεδομένη αλλά το νερό αποκτά σε πολλές περιπτώσεις τη θέση του «εισβολέα». Όταν βρέχει το νερό πλημμυρίζει τις παράγκες ή τα οικήματα όπου διαμένουν και οι οικογένειες προσπαθούν να προστατευτούν οι ίδιες και να προστατεύσουν τα υπάρχοντά τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις πολλά παιδιά δεν πάνε την επόμενη μέρα στο σχολείο γιατί τα ρούχα και τα παπούτσια τους είναι βρεγμένα.

Το ζήτημα της βροχής και της πλημμύρας δίνει το έναυσμα της σύνδεσης με τα καιρικά φαινόμενα εν γένει και τις αντίξοες συνθήκες που βιώνουν τα άτομα που ζουν σε παράγκες, τροχόσπιτα και καταυλισμούς εξαιτίας του ισχυρού ανέμου, του χιονιού, γενικά του κρύου αλλά και της μεγάλης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μέτρο 1.1 Διοπλακία Έκτακτο 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ζέστης. Μπορεί να ακολουθήσει συζήτηση για τα ρούχα και τα παπούτσια που είναι κατάλληλα για κάθε εποχή αλλά και για την έλλειψη τους σε κάποια παιδιά. Τα παιδιά μεταφέρουν στην τάξη τις εμπειρίες τους ή τις απόψεις τους.

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να συζητήσει στην τάξη όλα τα θέματα που ανακύπτουν σε σχέση και με τα δικαιώματα του ανθρώπου για ασφάλεια, κατοικία και κοινωνικά αγαθά. Έτσι όλα τα παιδιά ωφελούνται γιατί αφενός τα παιδιά της κυρίαρχης ομάδας κατανοούν για παράδειγμα τις δυσκολίες διαβίωσης κάποιων ανθρώπων (για τις οποίες δεν ευθύνονται οι ίδιοι) και αφετέρου τα παιδιά Ρομά μιλάνε για τα βιώματά τους χωρίς να ενοχοποιούνται για ότι τους συμβαίνει, βιώνουν κλίμα κατανόησης μέσα στην τάξη, γεγονός που επιδρά μεταξύ άλλων και στην τακτικότητα της σχολικής φοίτησης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΞΙΔΕΥΟΥΜΕ ΠΑΡΕΑ;

(μέσα μεταφοράς - κυκλοφοριακή αγωγή)

Η σχέση των ατόμων με το αυτοκίνητο ή το φορτηγό διαφοροποιείται ανάλογα με τον τρόπο χρήσης τους. Για τους Ρομά το αυτοκίνητο, τις πιο πολλές φορές με καρότσα, και το φορτηγό αποτελούν τόσο επαγγελματικό εργαλείο όσο και μέσο μεταφοράς των ιδίων και της οικογένειάς τους και κάποιες φορές και τόπο διαμονής για μικρά ή μεγάλα χρονικά διαστήματα. Ο/Η εκπαιδευτικός κατά την προσέγγιση των θεμάτων μετακίνησης, χρήσης των μέσων μεταφοράς και εμπειριών από ταξίδια μπορεί να ενθαρρύνει τα παιδιά να μοιραστούν τις εμπειρίες τους (που πηγαιίνουν, για ποιο λόγο, πώς μετακινούνται, κλπ).

Άμεσα συνδεδεμένα με το θέμα της χρήσης αυτοκινήτου είναι η ύπαρξη διπλώματος οδήγησης και η γνώση των σημάτων οδικής κυκλοφορίας. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να δείξει στα παιδιά ένα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Δίπλωμα

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράκου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τράκου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επικοινωνία: Ε. Τράκου

δίπλωμα οδήγησης, να συζητήσει μαζί τους για τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για να εκδοθεί το δίπλωμα αυτοκινήτου. Επιπλέον, μπορεί να γίνει αναφορά στις συνέπειες που μπορεί να υπάρξουν στο άτομο και στην κοινωνία αν οδηγεί κάποιος/κάποια χωρίς δίπλωμα και δε γνωρίζει τα σήματα οδικής κυκλοφορίας (πρόκληση ατυχημάτων, επιβολή προστίμου, παραπομπή σε δίκη).

Μπορεί να οργανώσει ένα παιχνίδι στην τάξη σε ομάδες. Η μια ομάδα θα επιλέξει σήματα, θα τα τοποθετήσει στην τάξη και η άλλη ομάδα θα προσπαθήσει να κυκλοφορήσει στην τάξη σύμφωνα με τα σήματα (για παράδειγμα, αν επιλεγεί το σήμα απαγορεύεται η δεξιά στροφή, θα πρέπει να στρίψουν αριστερά κλπ).

Ακόμη μπορεί να γίνει αναφορά στα αίτια που κάποια άτομα οδηγούν χωρίς δίπλωμα (αναλφαβητισμός, οικονομικοί λόγοι).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Μέτρο 1.1 Διάπλαση Έκτακτο 1.2 Επ'αξ. Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανά

ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η ενασχόληση με τους κανόνες συμπεριφοράς στην τάξη δίνει στον/στην εκπαιδευτικό την ευκαιρία να μιλήσει για κάποιους κανόνες που συνδέονται και με θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Έτσι για παράδειγμα ο/η εκπαιδευτικός θέτει τον κανόνα «δεν πετάμε σκουπίδια» (είναι γνωστό ότι πολλοί καταυλισμοί, πέρα από διάφορους άλλους λόγους για τους οποίους δεν ευθύνονται οι Ρομά, είναι γεμάτοι σκουπίδια) και καλεί τα παιδιά να προσδιορίσουν ποια θεωρούνται σκουπίδια. Στη συνέχεια ρωτάει «πού πετάμε τα σκουπίδια;», τα παιδιά απαντάνε και γράφονται οι απαντήσεις στον πίνακα. Στο τέλος εξάγεται το συμπέρασμα ότι σκουπίδια πετάμε μόνο σε κάδους είτε βρισκόμαστε στο σχολείο είτε στο δρόμο είτε στην αυλή του σπιτιού μας και γίνεται προσπάθεια να κατανοήσουν τα παιδιά τι θα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και για Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Υποσύνολο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και για Βίου Μάθηση

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

συνέβαινε στην αντίθετη περίπτωση. Τα παιδιά που ζουν σε καταυλισμούς όπου δεν υπάρχουν κάδοι, μπορούν είτε συντάσσοντας μια επιστολή προς το Δήμο στον οποίο ανήκει ο καταυλισμός είτε με κάποιου άλλου είδους παρέμβαση που θα αποφασιστεί στην τάξη, να ζητήσουν την τοποθέτηση κάδων στον καταυλισμό τους ως ένα πρώτο βήμα.

Επίσης ο/η εκπαιδευτικός επιχειρεί να ευαισθητοποιήσει τα παιδιά σε θέματα που συνδέονται τόσο με τις επιπτώσεις που έχει η καταστροφή του περιβάλλοντος στο φυτικό και ζωικό βασίλειο, όσο και με την προστασία του περιβάλλοντος εξηγώντας ότι το περιβάλλον αποτελεί το σπίτι μας.

Ένας άλλος κανόνας που θα μπορούσε να τεθεί είναι ότι πρέπει να «ζυπνάμε νωρίς και να ερχόμαστε στην ώρα μας στο σχολείο», συζητάμε γιατί πρέπει να έχουμε κανόνες τους οποίους οφείλουμε όλοι να

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάσπα

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

τηρούμε, τι θα συμβεί σε αντίθετη περίπτωση¹⁸ κλπ. Για να γίνει κατανοητή η ανάγκη ύπαρξης κανόνων ο/η εκπαιδευτικός προτείνει στα παιδιά να διαβάσει το αγαπημένο τους βιβλίο. Εξηγεί ότι στην αρχή στην τάξη θα βρίσκονται μόνο δύο παιδιά και τα υπόλοιπα θα περιμένουν από έξω. Τα παιδιά θα μπαίνουν ένα-ένα στην τάξη μετά από κάποιο σήμα (ήχος από τυμπανάκι) και κάθε φορά που θα μπαίνει ένα παιδί το βιβλίο θα διαβάζεται από την αρχή. Στο τέλος και αφού μπου όλα τα παιδιά στην τάξη, θα διαβαστεί ολόκληρο το βιβλίο.

Στη συνέχεια, ζητείται από τα παιδιά να σχολιάσουν αν η διαδικασία ήταν ενοχλητική και πώς θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί, με σκοπό να κατανοήσουν ότι η τήρηση των κανόνων συνδέεται με θέματα σεβασμού των συναθρώπων μας και αποτελεί προϋπόθεση για τη λειτουργία της τάξης, του σχολείου, αλλά και της κοινωνίας γενικότερα.

---

¹⁸ Μπορεί να γίνει σύνδεση και με την ενότητα του χρόνου από τους οδηγούς της Α΄ τάξης .

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάσπαση Έκτακτο 1.2 Επένδ. Πρωτ.: Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Μέσα από τις φωτογραφίες των συμβάντων που προτείνονται για «ρεπορτάζ» στη συγκεκριμένη ενότητα του υλικού της Β΄ τάξης μπορούν να προκύψουν συζητήσεις για διάφορα κοινωνικά θέματα. Για παράδειγμα να αναπτυχθεί συζήτηση σχετικά με το δικαίωμα στη δημόσια δωρεάν εκπαίδευση (από φωτογραφίες που δείχνουν διαμαρτυρίες παιδιών για τις συνθήκες που επικρατούν στα σχολεία τους), σχετικά με τα μέτρα προστασίας σε περίπτωση πυρκαγιάς ή σεισμού παίρνοντας αφορμή από συγκεκριμένες φωτογραφίες του υλικού, σχετικά με την επίδραση φυσικών φαινομένων στη ζωή των ανθρώπων (από τη φωτογραφία με το σεισμό ή το τσουνάμι), τα δικαιώματα των ζώων (από τη φωτογραφία με τη φάλαινα), τα δικαιώματα των παιδιών, την παιδική εργασία (από τη φωτογραφία με το παιδί που

διαβάξει ενώ πουλάει χαρτομάντιλα). Ειδικότερα το ζήτημα της παιδικής εργασίας συνδέεται άμεσα τόσο με τα δικαιώματα των παιδιών γενικά, όσο και με τα δικαιώματα των παιδιών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Έτσι θα μπορούσε ο/η εκπαιδευτικός να παρουσιάσει και να διαβάσει στα παιδιά το βιβλίο *Η παγκόσμια διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου* (προσαρμοσμένη για παιδιά), R. Rocha & O. Roth, στο οποίο αναλύεται με απλό και κατανοητό τρόπο τι σημαίνει διακήρυξη δικαιωμάτων και τι περιλαμβάνει. Με βάση το βιβλίο θα μπορούσαν να αναπτυχθούν πολλές δραστηριότητες (τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες επιλέγουν ένα από τα δικαιώματα και το παρουσιάζουν είτε εικονογραφώντας το είτε δραματοποιώντας το). Ως αποτέλεσμα τα παιδιά εξοικειώνονται με ανθρωπιστικές αξίες και ιδέες, με έννοιες όπως αλληλεγγύη, σεβασμός, ισότητα και διαφορετικότητα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Άξιοι 1.1 Διοίκηση Έκτακτο 1.2 Επένδυση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αναπτύξει κάποιο σχέδιο εργασίας που θα αφορά τη σύμβαση των δικαιωμάτων των παιδιών, δημιουργώντας μια αφίσα ευαισθητοποίησης, ένα κείμενο προς δημοσίευση, ένα γκράφιτι σε κάποιο χώρο του σχολείου.

Ελένη Ξεφτέρη
Θέκλα Μιχάλογλου

ΕΥΧΕΣ, ΕΥΧΕΣ, ΠΟΛΛΕΣ ΕΥΧΕΣ

Συνδέεται με:

A4. Το σύννεφο έφερε βροχή

- Καλά Χριστούγεννα, Καλή χρονιά

B6. Η ευχή

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Άξιο: 1.1 Διαποικιλία, Έκδοση 1.2 Επένδυση στην Εκπαίδευση και στην Βίαιη Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

- να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες (πότε λέμε ευχές, γιατί, πώς, κτλ).
- να μάθουν πώς, πού και πότε γράφουμε ευχές

Υλικά

- πλαίσιο ευχετήριων καρτών
- καρτέλες με συχνόχρηστες φράσεις
- περίγραμμα κορνίζας για τηλεόραση

Δραστηριότητες

Προτείνονται τρία πλαίσια ευχετήριων καρτών (γενεθλίων, Χριστουγέννων, Πάσχα). Καλό θα είναι το πλαίσιο για την κάρτα γενεθλίων να υπάρχει αναρτημένο στον τοίχο της τάξης, καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, μαζί με τις καρτέλες που αναγραφούν ευχές για γενέθλια. Κάθε φορά, που κάποιος από τους μαθητές/τριες έχει γενέθλια, θα τοποθετούμε την καρτέλα με το όνομα του/της στο ευχετήριο πλαίσιο. Η παραπάνω διαδικασία θα πραγματοποιείται κατά τις πρώτες εβδομάδες. Στη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Μέτρο 1.1 Διοποα Έκδοση 1.2 Ειδική Πρωτ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

συνεχεία, επιδιώκεται η δημιουργία ευχετήριων καρτών από τα παιδιά, με τις δικές τους προσωπικές ευχές. Το πλαίσιο της ευχετήριας κάρτας προτείνεται να παραμείνει αναρτημένο, προκειμένου να διευκολύνει τα παιδιά με τη δομή του συγκεκριμένου είδους.

Επίσης, τα γενέθλια των παιδιών μπορούν να ανακοινώνονται στην τάξη, με τη χρήση της κορνίζας ως τηλεόρασης. Με αφορμή τα γενέθλια μπορούμε να αναφερθούμε στους μήνες, τις εποχές και τα χαρακτηριστικά τους. Παρόμοια διαδικασία προτείνεται και για τις άλλες δυο ευχετήριες κάρτες (Χριστουγέννων και Πάσχα), με τελικό στόχο τη δημιουργία ευχετήριων καρτών από τα παιδιά, οι οποίες θα περιέχουν τις δικές τους ευχές.

Συμπληρωματικές δραστηριότητες

Με αφορμή τη γιορτή της μητέρας, και χρησιμοποιώντας ως αρχικό ερέθισμα τους πίνακες

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Μέτρο 1.1 Διοπλατ. Έκτακτ. 1.2 Επ.χ. Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

με τις προσωπογραφίες γυναικών¹⁹, μπορεί να προταθεί η κατασκευή ευχετήριων καρτών για τις μητέρες των παιδιών. Οι ευχετήριες κάρτες μπορούν στη συνέχεια να σταλούν, δίνοντας μας με αυτόν τον τρόπο αφορμή να συζητήσουμε για το ταχυδρομείο και τον τρόπο λειτουργίας του, καθώς και για τα απαραίτητα στοιχεία τα όποια πρέπει να έχει ένα γράμμα προκειμένου να σταλεί. Η δραστηριότητα μπορεί στη συνέχεια να επεκταθεί και να συμπεριλάβει (εκτός από την κατασκευή της ευχετήριας κάρτας), τη δημιουργία ενός γράμματος (επιστολής), προκειμένου να εξοικειωθούν τα παιδιά και με αυτό το κειμενικό είδος.

---

¹⁹ Πίνακες με προσωπογραφίες θα βρείτε στο υλικό για την ενότητα «πίνακες ζωγραφικής».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΜΙΑ ΦΟΡΑ... ΤΟ ΚΟΥΚΙ ΚΑΙ ΤΟ ΡΕΒΙΘΙ

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

A0. Γνωριμία με τους ήρωες

A1. Που είναι ο Άρης;

A2. Η παρέα

A3. Μια παράσταση στην πλατεία

A4. Το σύννεφο έφερε βροχή

B5. Σκανταλιές

B7. Καράβια

B8. Άνοιξη

B9. Ο κόσμος των βιβλίων

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ενότητα Α: Η Ομάδα

Ενότητα Β: Ο Χρόνος

Ενότητα Γ: Ο Τόπος μου

Ενότητα Δ: Οι Ανάγκες του Ανθρώπου

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διορθωτικά Έκτακτα Έργα

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Στόχοι

Δίνεται ευκαιρία στα παιδιά:

- να εξοικειωθούν με το λόγο των παραμυθιών
- να χρησιμοποιούν λεξιλόγιο δηλωτικό του χρόνου
- να αφηγούνται με σωστή χρονολογική σειρά
- να βελτιώσουν την προφορική τους έκφραση
- να αναδιηγούνται ιστορίες-παραμύθια
- να εκφράζουν εντυπώσεις και συναισθήματα
- να αναπτύσσουν στοιχειώδη επιχειρηματολογία
- να εξασκηθούν στην ακρόαση κειμένων
- να συνειδητοποιήσουν τη σύνδεση προφορικής και γραπτής γλώσσας
- να αναγνωρίζουν και να συγκρίνουν διάφορων τύπων γραμματοσειρές
- να κατανοούν και να βρίσκουν τις πληροφορίες του εξώφυλλου των βιβλίων

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

Επένδυση στην ανάπτυξη

- να αναγνωρίζουν και να κατανοήσουν το ρόλο των επιγραφών
- να διαβάζουν και να κατανοούν μεμονωμένες λέξεις και απλά λεκτικά σύνολα
- να αντιληφθούν τη στενή σχέση ακρόασης, ομιλίας, ανάγνωσης και γραφής
- να διατυπώνουν υποθέσεις
- να αναγνωρίζουν την οπτική εικόνα λέξεων
- να αναλύουν και να συνθέτουν λέξεις σε γράμματα και συλλαβές
- να κατανοήσουν τη χρήση των κεφαλαίων γραμμάτων στην αρχή των ονομάτων
- να κατανοήσουν την αλφαβητική σειρά

Υλικά

- καρτέλες με στερεότυπες **φράσεις- μοτίβα** που χρησιμοποιούνται στα παραμύθια
- εικόνες από **σκηνές** των παραμυθιών
- καρτέλες με **τίτλους** παραμυθιών και **ονόματα** των ηρώων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοίκηση Έκτακτο 1.2 Ειδική Πρόγρ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

- εικόνες με τους κεντρικούς ήρωες των παραμυθιών

Δραστηριότητες

Διαβάζουμε μεγαλόφωνα στα παιδιά κάποιο από τα παραμύθια από την αρχή μέχρι το τέλος, αφού πρώτα έχουμε ασχοληθεί με τον τίτλο και το συγγραφέα και έχουμε προκαλέσει τα παιδιά να κάνουν προβλέψεις και υποθέσεις για το περιεχόμενο του βιβλίου. Τα παιδιά προσπαθούν να αποδώσουν με δικά τους λόγια το νόημα του παραμυθιού και αναφέρουν πράγματα που τους έκαναν εντύπωση και τους άρεσαν. Αναφέρουν ακόμα τους κεντρικούς ήρωες του παραμυθιού, συζητάνε γι αυτούς και επισημαίνουν τα ονόματά τους. Δίνουμε έμφαση πριν και μετά τη μεγαλόφωνη ανάγνωση στο συγγραφέα του παραμυθιού και στον τίτλο του βιβλίου. Γίνεται από τα παιδιά μεγαλόφωνη ανάγνωση των στοιχείων αυτών του εξωφύλλου. Πραγματοποιούμε πολλαπλές

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκή Ένωση

Μέτρο 1.1 Διοπλατ. Έκδοση 1.2 Επ.χ. Πρωτ.: Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

αναγνώσεις του ίδιου βιβλίου και επισημαίνουμε κάθε φορά διαφορετικά πράγματα, όπως οι φράσεις-μοτίβα που χρησιμοποιούνται στην αρχή, στη μέση και στο τέλος του παραμυθιού. Τα παιδιά αναγνωρίζουν τους ήρωες στις εικόνες και προσπαθούν να αντιστοιχήσουν αυτό που λένε με την αντίστοιχη καρτέλα. Δείχνουμε στα παιδιά μια εικόνα από κάποια σκηνή ή κάποιον ήρωα του παραμυθιού και ζητάμε να πουν και μετά να γράψουν την κατάλληλη λέξη.

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΚΑΡΤΕΛΕΣ

Τα παιδιά παίζουν με τις καρτέλες που έχουν τις φράσεις-μοτίβα και δημιουργούν πρώτα προφορικά και μετά γραπτά, μεγάλωφωνα και συλλογικά, ένα δικό τους παραμύθι ή μια δημιουργική παραλλαγή ενός γνωστού και αγαπημένου παραμυθιού.

Μπερδεύουν τις καρτέλες με τις εικόνες των ηρώων και τις καρτέλες με τις φράσεις-μοτίβα και

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικίωση

Επένδυση

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

Επένδυση στην ανάπτυξη

φτιάχνουν προφορικά νέες ιστορίες με αρχή, μέση και τέλος.

Δίνουμε στις ομάδες των παιδιών καρτέλες με τα ονόματα των ηρώων με σκοπό να κάνουν ανάλυση και σύνθεση των συλλαβών, αλλάζουν θέση στις συλλαβές, μετράνε τα γράμματα και συγκρίνουν το όνομα του ήρωα με το δικό τους, βρίσκουν κοινά γράμματα.

Προσπαθούν να βάλουν τα ονόματα των ηρώων και τους τίτλους των βιβλίων σε αλφαβητική σειρά.

Μπορούμε να μπερδέψουμε τις καρτέλες με τις εικόνες και να προτρέψουμε τα παιδιά να βρουν σε ποιο παραμύθι αντιστοιχεί η κάθε εικόνα.

Τα παιδιά δημιουργούν ιστορίες αντιστοιχώντας τις καρτέλες των φράσεων- μοτίβων («μια φορά κι έναν καιρό») με τις καρτέλες των εικόνων από τα παραμύθια ή με τις καρτέλες με τα ονόματα των παραμυθιών και των ηρώων.

Ακόμη μπορούν τα παιδιά να επιλέξουν ήρωες από διαφορετικά παραμύθια και να φτιαχτούν

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοπλακία Έκταξη 1.2 Επχ. Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανώ

παραμυθοσαλάτες: να δημιουργήσουν πρώτα προφορικά και μετά γραπτά καινούργια παραμύθια με τη δική τους φαντασία.

Συμπληρωματικές δραστηριότητες

Κάνουμε δραματοποιήσεις για παράδειγμα ένα παιδί κάνει το ασχημόπαπο και κάποια άλλα παιδιά κάνουν τα ζώα του αγροκτήματος που το κοροϊδεύουν. Συζητάμε και γράφουμε για το τι θα κάναμε αν βρισκόμασταν στη θέση του ήρωα.

Αφηγούμαστε ένα παραμύθι από πολλές οπτικές γωνίες: για παράδειγμα μια φορά αφηγούμαστε την «Κοκκινোসκουφίτσα» σαν να είμαστε η κοκκινোসκουφίτσα, μια φορά σαν να είμαστε ο λύκος, μια φορά σαν να είμαστε η μητέρα ή η γιαγιά της κοκκινোসκουφίτσας. Αφηγούμαστε τον «Τζίτζικα και μέρμηγκα» τη μια σα να υποστηρίζουμε τον τζίτζικα και την άλλη φορά είμαστε με το πλευρό των μυρμηγκιών. Μιλάμε για

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Επένδυση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστασιακός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

Επιστασιακός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

τα συναισθήματα των ηρώων και αναφέρουμε και δικά μας παρόμοια συναισθήματα.

Ειδικότερα

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις καρτέλες με τις φράσεις-μοτίβα για να δημιουργήσουμε από κοινού με τα παιδιά μαθηματικά παραμυθο-προβλήματα με τους ήρωες των παραμυθιών και να εξασκηθούμε στην πρόσθεση και την αφαίρεση ή τον πολλαπλασιασμό και τη διαίρεση: π.χ. «Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε 1 πάπια με τα 4 παπάκια της. Μια μέρα, η πάπια γέννησε 1 πολύ περίεργο παπάκι, που δεν έμοιαζε καθόλου με τα αδερφάκια του»- από πόσα ζώα αποτελούνταν όλη η οικογένεια της πάπιας, δηλαδή η πάπια μαζί με τα παπάκια της; Πόσα παπάκια είχε γεννήσει η πάπια πριν; Πόσα παπάκια είχε αφού γέννησε το περίεργο παπάκι; / Τα 4 παπάκια της πάπιας τρώνε το καθένα από 2 μούρα-πόσα μούρα τρώνε όλα τα παπάκια μαζί; Η μαμά

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράκου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράκου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράκου

πάπια έφερε στα 5 παπάκια της, στα 4 ολίδια και στο 1 περίεργο παπάκι, 15 σκουληκάκια!! Πόσα σκουληκάκια θα φάει το κάθε παπάκι;

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Ενότητα Α. Η Ομάδα: τα παιδιά, χρησιμοποιώντας τις καρτέλες με τις φράσεις-μοτίβα από τα παραμύθια, φτιάχνουν ιστοριούλες για το σχολείο τους και την οικογένειά τους, μεμονωμένα ή σε ομάδες.
- Ενότητα Β: Ο Χρόνος, Ενότητα Γ: Ο Τόπος μου: κάνουμε με τα παιδιά αλλαγές στα παραμύθια με βάση το χρόνο για παράδειγμα φτιάχνουμε την «Κοκκινোসκουφίτσα» του σήμερα/ της πόλης ή του χωριού των παιδιών
- Ενότητα Β: Ο Χρόνος: τα παιδιά χρησιμοποιώντας τις φράσεις-μοτίβα φτιάχνουν τη δική τους προσωπική ιστορία.
- Ενότητα Γ - Ο Τόπος μου: περιγράφουμε το περιβάλλον, το σπίτι και τις συνθήκες στις οποίες

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ζουν οι ήρωες των παραμυθιών και κάνουμε συγκρίσεις με το δικό μας τρόπο ζωής.

- Ενότητα Δ - Οι Ανάγκες του Ανθρώπου: μιλάμε για τις ανάγκες των ηρώων, όπως για παράδειγμα, για τις ανάγκες του Τζεπέτο, του Πινόκιο, της μηριάς, της Χιονάτης, του ασημόπαπου, του κοριτσιού με τα σπύρτα, των μυρμηγκιών, του τζίτζικα κτλ και αναφερόμαστε και στις δικές μας ανάγκες. Ακόμη σχολιάζουμε το σώμα των ηρώων: του Κοντορεβιθούλη, του γίγαντα, του βασιλόπουλου, της Χιονάτης, των επτά νάνων κτλ και τους συγκρίνουμε με το δικό μας σώμα.

Αναφερόμαστε στις αισθήσεις των ηρώων και τι ρόλο παίζουν αυτές: μιλάμε για την όσφρηση του γίγαντα, τη γεύση της Χιονάτης, την όραση από τα παπάκια, την οσμή του λύκου, την αφή, το βασιλόπουλο φιλάει τη Χιονάτη, ο πρίγκιπας πιάνει το χέρι της Σταχτοπούτας για να χορέψουν.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Ιστοσελίδες από τις οποίες αντλήθηκε το υλικό

για τα παραμύθια:

A) Χιονάτη:

<http://disney-clipart.com/snow-white/Snow-White-Prince.php>

<http://www.amazon.com/Three-Disc-Diamond-Edition-Blu-ray-packaging/dp/B001V9LPWQ>

http://www.arthursclipart.org/justforkids/snowwhite/page_01.htm

<http://www.fanpop.com/spots/classic->

[disney/images/6496266/title/snow-white-seven-dwarfs-wallpaper-wallpaper](http://www.fanpop.com/spots/classic-disney/images/6496266/title/snow-white-seven-dwarfs-wallpaper-wallpaper)

<http://disneyprincesscoloring.blogspot.gr/2012/02/snow-white-coloring-pages-from-disney.html>

<http://beautyeditor.ca/2010/05/19/which-disney-characters-do-you-want-to-see-in-m-a-c-s-venomous-villains-collection/>

<http://www.paixnidokouto.gr/2010/07/h-xionati-kai-oi-efta-nanoi.html>

<http://toixografies.wordpress.com/photo->

[gallery/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AC-](http://toixografies.wordpress.com/photo-gallery/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AC-)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Επένδυση στην

Επιστημονική Υπεύθυνη: Ε. Τσιτσίκου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Επένδυση στην

Επιστημονική Υπεύθυνη: Ε. Τσιτσίκου

[%CE%B4%CF%89%CE%BC%CE%AC%CF%84%CE%B9%CE%B1/princessweb-2-2/](#)

<http://www.disneyclips.com/imagesnewb4/snowwhite7.html>

http://preschoolers.about.com/od/technologyentertainment/ss/Guide-To-The-Disney-Princesses_10.htm

<http://cae2k.com/add-photos-to-comment-0/snow-white-apple.html>

<http://olalladi.blogspot.gr/2010/05/snow-white-witch.html>

<http://images.search.yahoo.com/search/images?p=snow%20white%20witch%20coloring%20pages>

B) Κοκκινοσκουφίτσα

http://ethalassi.blogspot.gr/2012/03/blog-post_29.html

<http://www.gs-ostenfelde.de/theater-rotkaeppchen.htm>

http://library.thinkquest.org/J0110463/red_riding_hood.htm

<http://www.xn-->

kxadfld7dtbug.com/%CE%B6%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CE%AE-

[%CE%A0%CE%B1%CE%B6%CE%BB-](#)

[%CE%94%CE%B9%CE%AE%CE%B3%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-](#)

[%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%AC-](#)

[%CE%B6%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%AD%CF%82.html](#)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσάνη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μετρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσάνη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επένδυση στην Κοινωνία

http://en.wikipedia.org/wiki/Three_Little_Pigs

<http://iqisit.wordpress.com/2011/09/19/the-3-little-pigs-revisited-a-business-parable/>

<http://www.coloring.es/pages/three-little-pigs/three-little-pigs--15.php>

<http://www.kids->

pages.com/folders/colpages/The_Three_Little_Pigs/page11.htm

<http://veritasdomain.wordpress.com/2009/12/30/blowing-down-the-house-part-v-can-presuppositional-apologetics-account-for-christian-diagreements/>

<http://www.coloring-book.info/coloring/coloring.php?id=2108>

<http://www.my->

coloring.com/coloring_pages_3_little_pigs/images/3.html

Ε) Ο τζίτζικας και ο μέρμηγκας

http://exwdinitika.blogspot.gr/2011/12/blog-post_4036.html

http://autocarnet.blogspot.gr/2009_09_09_archive.html

http://en.wikipedia.org/wiki/The_Ant_and_the_Grasshopper

http://www.theodoresworld.net/archives/2008/08/ant_and_the_grasshopper_old_an.html

<http://filipspagnoli.wordpress.com/2011/10/12/some-problems-with-theories-of-justice-that-are-based-on-desert/>

http://hukumusume.com/douwa/En/aesop/03/31_E.html

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοικητική Έκδοση 1.2 Επχ. Πρωτ.: Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

<http://stevemorrisonillustration.blogspot.gr/2009/01/ant-and-grasshopper.html>

<http://cefba.wordpress.com/>

ΣΤ) Το ασχημόπαπο

http://whatnot2date.blogspot.gr/2009_10_01_archive.html

<http://www.iwillnotdiet.com/?tag=ugly-duckling>

http://www.worldstory.net/en/stories/the_ugly_duckling.html

<http://www.paramithia.net/and2.html>

http://www.arthursclipart.org/birdsducks/ducks/page_02.htm

<http://englishhall.blogspot.gr/2007/09/ugly-little-duck.html>

Ζ) Κοντορεβυθούλης

<http://www.clker.com/clipart-14753.html>

http://art-em-is-free.blogspot.gr/2009_09_27_archive.html

Η) Το κοριτσάκι με τα σπύρτα

<http://jpiantavinha-centroidiomas.blogspot.gr/2011/12/little-match-girl-christmas-story.html>

<http://www.fairytaledbedtime.com/the-little-match-girl/>

<http://tlc.howstuffworks.com/family/inspirational-christmas-stories15.htm>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοπλα, Έκταση 1.2 Ειδική Προγ., Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

<http://www.funncoloring.com/cinderella-5.htm>

<http://raw3a.rigala.net/t5748-topic>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ ΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ– ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

B8. Άνοιξη

- Η μετακόμιση

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1^ο Κεφάλαιο: Προσανατολισμός στο χώρο

1^η Ενότητα: Οι αριθμοί μέχρι το 5 – Χώρος και

Σχήματα

1^η Ενότητα: Κεφάλαιο 2^ο: Γεωμετρικά σχήματα

6^η Ενότητα: Κεφάλαιο 40^ο: Γεωμετρικά σχήματα

Βιβλίο του/ης δασκάλου/ας των Μαθηματικών με
θέμα «Η γειτονιά μου»

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ενότητα 2: Η γειτονιά μου

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διορθωτικό Εκπαιδευτικό Έργο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

- να έρθουν σε συστηματική επαφή και να εξοικειωθούν με διαφορετικά κειμενικά είδη (οδηγίες) και πολυτροπικά κείμενα (χάρτης γειτονιάς).
- να περιγράψουν προφορικά κτήρια της γειτονιάς τους.
- να παρατηρούν εικόνες και να μπορούν αντλώντας πληροφορίες από εκεί να τις αντιστοιχίζουν σε λεζάντες.
- να τηρούν κανόνες σε επιτραπέζιο παιχνίδι
- να καλλιεργήσουν πνεύμα συνεργασίας, ομαδικότητας και του «ευ αγωνίζεσθε»
- να γνωρίσουν τη γειτονιά τους, να παρατηρήσουν και να περιγράψουν τα κτήρια, υπηρεσιών και ιδρυμάτων που υπάρχουν σε αυτή

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοικητική

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

- να προσανατολίζονται στο χώρο σε σχέση με κάποιο σταθερό σημείο αναφοράς (σχολείο)
- να συγκρίνουν τη γειτονιά τους με τη γειτονιά του χάρτη/επιτραπέζιου παιχνιδιού.

Υλικά

- Πλαστικοποιημένος χάρτης (A3).
- 12 καρτέλες πλαστικοποιημένες με εικόνες κτιρίων -δημοσίων χώρων, υπηρεσιών κ.λ.π, με και χωρίς λεζάντες
- 12 καρτέλες πλαστικοποιημένες με οδηγίες.
- 2 μεγάλα χάρτινα ζάρια με λεζάντες που απεικονίζουν τις ίδιες εικόνες των κτιρίων, των δημοσίων χώρων, των υπηρεσιών κ.λ.π. του χάρτη.
- Κλεψύδρα
- Αυτοκινητάκι

Δραστηριότητα

Περιγραφή επιτραπέζιου παιχνιδιού

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Το παιχνίδι απεικονίζει το τμήμα μιας πόλης όπου οι οδοί/λεωφόροι διασταυρώνονται κάθετα. Το τμήμα αυτό περιλαμβάνει αρκετά οικοδομικά τετράγωνα με συνήθη ιδρύματα, καταστήματα και υπηρεσίες. Υπάρχει επίσης ένας χώρος πρασίνου (πάρκο) και παιδικής χαράς. Πάνω στο χάρτη υπάρχουν τυπωμένα τα ονόματα των δρόμων και των κτιρίων που στεγάζουν κοινωφελή ιδρύματα, υπηρεσίες, κλπ. Η ιδιαιτερότητα είναι ότι η ονομασία των δρόμων πάνω στο χάρτη σχετίζεται με διάφορα ζώα της ζούγκλας, του δάσους ή και οικόσιτα (λεωφόρος λιονταριού, οδός αλεπούς, οδός σκύλου κ.ά.)

Κανόνες του παιχνιδιού

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι/εκδοχές και επίπεδα:

Επίπεδο 1^ο: Χρησιμοποιώντας κλεψύδρα, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τα παιδιά – ένα-ένα να επιλέξουν με τη σειρά- να τοποθετήσουν τα κτήρια στη σωστή θέση πάνω στο χάρτη. Για το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοίκηση Έκτακτο 1.2 Ειδική Πρόγρ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επισημοποιήθηκε Υπεύθυνη: Ε. Τρασανί

1^ο επίπεδο προτείνεται να χρησιμοποιηθούν οι εικόνες με τις λεζάντες προκειμένου τα παιδιά να κάνουν αντιστοίχιση των ονομάτων πάνω στο χάρτη με τα ίδια ονόματα που είναι γραμμένα στις καρτέλες με τις εικόνες. Έτσι μπορούν να εξασκηθούν στην ανάγνωση και στην αντιστοίχιση εικόνας και λέξης. Επιτυχημένη θα είναι η προσπάθεια που θα ολοκληρώνεται μέσα στον προκαθορισμένο χρόνο (αυτόν της κλεψύδρας).

Επίπεδο 2^ο: Το παιχνίδι παίζεται με τα 2 χάρτινα ζάρια στις πλευρές των οποίων απεικονίζονται οι ίδιες εικόνες με αυτές των κτιρίων με τις λεζάντες τους. Τα ζάρια μπορούν να τοποθετηθούν μέσα σε ένα κουτί. Ο παίκτης βάζει μέσα το χέρι και παίρνει στην τύχη ένα ζάρι, το ρίχνει και «φέρει», για παράδειγμα, «νοσοκομείο». Θα πρέπει να διαλέξει την ανάλογη εικόνα απ' τις πλαστικοποιημένες (χωρίς τη λεζάντα), να δείξει πού γράφει «νοσοκομείο» πάνω στο χάρτη και να την τοποθετήσει. Συνεχίζει να παίζει, και αν «φέρει» ίδια

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διαποικιλία Έκπαυ 1.2 Επχ.Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσαν

εικόνα χάνει τη σειρά του και παίζει ο/η επόμενος/η. Νικητής/τρια είναι εκείνος/η που θα τοποθετήσει την τελευταία εικόνα.

Επίπεδο 3^ο: Τα παιδιά, δύο ή και περισσότερα, κάθονται μπροστά στο χάρτη που είναι πάνω στο τραπέζι. Έχουν τις καρτέλες με τις οδηγίες από την ανάποδη πλευρά. Ένα-ένα με τη σειρά «τραβάει» μια καρτέλα, τη διαβάζει και προσπαθεί βήμα-βήμα να ακολουθήσει τις οδηγίες, περιγράφοντας δυνατά τι κάνει. (Π.χ. Θέλεις να πας από το περίπτερο στο νοσοκομείο. Ποια διαδρομή θα ακολουθήσεις; Ή βρίσκεσαι στην οδό Πάπιας και θέλεις να πας στη λεωφόρο Λιονταριού. Από ποιες οδούς θα περάσεις και ποια κτήρια θα συναντήσεις; Ή ποιοι δρόμοι είναι γύρω από το Σχολείο κλπ.). Στο συγκεκριμένο στάδιο του παιχνιδιού μπορεί να αξιοποιηθεί το αυτοκινητάκι το οποίο θα χρησιμοποιούν τα παιδιά ως μεταφορικό μέσο προκειμένου να «μετακινούνται» μέσα στην πόλη. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί και η κλεψύδρα προκειμένου να

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

χρονομετρείται η προσπάθεια του κάθε παιδιού κι έτσι να αυξηθεί το ενδιαφέρον τους για το παιχνίδι.

Επίπεδο 4^ο: Η προηγούμενη εκδοχή μπορεί να παίζεται και από ζευγάρια παιδιών. Το ένα παιδί να διαβάσει τις οδηγίες και το άλλο να τις «εκτελεί».

Επέκταση:

Θεματική ενότητα: «Η γειτονιά μου»

Μαθηματικά

Στο πλαίσιο του μαθήματος των Μαθηματικών θα μπορούσε με τη χρήση του χάρτη να κατανοήσουν τα παιδιά τις προμαθηματικές έννοιες (μπροστά, πίσω, αριστερά, δεξιά, πάνω, κάτω κ.λ.π.). Επίσης, θα μπορούσε να γίνει μια επέκταση σχετική με τη γεωμετρία και πιο συγκεκριμένα με τα επίπεδα σχήματα μέσα από την απεικόνιση κτιρίων, γηπέδων κλπ. (κατόψεις : ορθογώνια, τετράγωνα κ.ά.).

Μελέτη Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοίκηση Έκτακτο 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρακούμ

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί περιήγηση των μαθητών/-τριών της τάξης στη γειτονιά με ενδεχόμενο σημείο αναφοράς το σχολείο και προσπάθεια δημιουργίας σκαριφήματος από τα παιδιά που να παρουσιάζει τους βασικούς δρόμους και τα κτήρια (υπηρεσίες κατοικίες μαθητών/τριών κ.λ.π.).

Παρακάτω παρουσιάζεται πιο αναλυτικά μια δραστηριότητα που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί στη Μελέτη Περιβάλλοντος, με αφορμή το επιτραπέζιο παιχνίδι – χάρτη.

Δραστηριότητα

Πραγματοποιούμε μια σύντομη περιήγηση στη γειτονιά γύρω από το σχολείο, προκειμένου τα παιδιά να παρατηρήσουν τι ακριβώς υπάρχει στη γειτονιά γύρω από το σχολείο και σε τι απόσταση

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην Κοινωνία

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

(κοντινή/μακρινή). Καλό θα ήταν να έχουμε μιλήσει τα παιδιά πριν από την περιήγηση, προετοιμάζοντάς τα για το τι να παρατηρήσουν. Στη διάρκεια της περιήγησης, τα παιδιά θα μπορούσαν να έχουν ένα μικρό μπλοκ/τετράδιο όπου θα σημειώνουν τα κτήρια και τους υπόλοιπους χώρους που βλέπουν γύρω από το σχολείο.

Επιστρέφοντας στην τάξη ρωτάμε τα παιδιά σχετικά με αυτά που παρατήρησαν και αυτά απαντάνε αξιοποιώντας παράλληλα και τις σημειώσεις που κράτησαν κατά τη διάρκεια της περιήγησης. Ζητάμε από τα παιδιά να συγκρίνουν τη γειτονιά τους γύρω από το σχολείο με τη γειτονιά που απεικονίζεται στο χάρτη/επιτραπέζιο παιχνίδι (καλό είναι να έχουν μπροστά τους το χάρτη), εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές.

Στη συνέχεια, ακολουθεί η θεατρική αναπαράσταση-δραματοποίηση της γειτονιάς. Ζητάμε από κάποια παιδιά να επιλέξουν από τις καρτέλες με τις λεζάντες μόνο τα κτήρια/ υπηρεσίες

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΣΠΑ 2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

που παρατήρησαν ότι υπάρχουν στη γειτονιά. Η ίδια δραστηριότητα μπορεί να γίνει πολλές φορές με διαφορετικά παιδιά κάθε φορά (π.χ. με τη μορφή ομάδων), προκειμένου να συμμετέχουν όλοι και όλες.

Αφού κάθε παιδί επιλέξει από μια καρτέλα με την απεικόνιση κάποιου κτηρίου που υπάρχει στη γειτονιά γύρω από το σχολείο μπορεί να την κρατήσει στα χέρια του με τρόπο που να είναι εμφανής στην υπόλοιπη τάξη. Η στερεώνουμε την καρτέλα (π.χ. με κάποιο μανταλάκι) στη μπλούζα του παιδιού.

Τα παιδιά με τις καρτέλες παραμένουν διασκορπισμένα μέσα στην τάξη.

Έπειτα, σηκώνεται κάποιο παιδί και προσπαθεί να τοποθετήσει τους/τις συμμαθητές/-τριές του σε σχέση με το παιδί-σχολείο, το οποίο καλό θα ήταν να τοποθετηθεί προς το κέντρο της αίθουσας. Δεν έχει σημασία η ακριβής τοποθέτηση των παιδιών-κτηρίων, αρκεί το παιδί που τα τοποθετεί κάθε φορά

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοίκηση Έκτακτο 1.2 Ειδική Πρόγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

να μπορέσει να δείξει ότι π.χ. το πάρκο είναι πιο μακριά από το σχολείο σε σχέση με το ταχυδρομείο κι έτσι να τοποθετήσει το παιδί-πάρκο πιο μακριά από το παιδί-σχολείο σε σχέση με το παιδί-ταχυδρομείο.

Η δραστηριότητα επειδή απαιτεί άνεση χώρου και κινήσεων, θα μπορούσε εναλλακτικά να πραγματοποιηθεί στην αυλή του σχολείου ή σε κάποια άλλη αίθουσα (π.χ. κλειστό γυμναστήριο/αίθουσα εκδηλώσεων).

Με τα παιδιά-κτήρια τοποθετημένα στις θέσεις τους, όπως τα έβαλε ο/η συμμαθητής/-τρια τους, μπορούν να αποτελέσουν αφορμή για συζήτηση. Για παράδειγμα, μπορούμε να ρωτήσουμε ποιο κτήριο/υπηρεσία βρίσκεται πιο κοντά/μακριά σε σχέση με το σχολείο. Με βάση τις παρατηρήσεις των παιδιών, μπορεί παράλληλα να ελεγχθεί εάν το παιδί τοποθέτησε σωστά του/τις συμμαθητές/-τριές του σε σχέση με το παιδί-σχολείο και να γίνουν οι κατάλληλες τοποθετήσεις-διορθώσεις.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Επιδιομηχανία

Επιδιομηχανία

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επιδιομηχανία

Επιδιομηχανία

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί προκειμένου τα παιδιά να εξασκηθούν στη χρήση προμαθηματικών εννοιών (αριστερά-δεξιά, μπροστά-πίσω, πάνω-κάτω κ.ά.). Για παράδειγμα, η δραστηριότητα θα μπορούσε να μείνει ως έχει, με τα παιδιά αυτή τη φορά να δίνουν περισσότερες πληροφορίες για το πού βρίσκονται σε σχέση με το σχολείο. Τις πληροφορίες αυτές μπορεί να τις δίνει το παιδί που τοποθετεί τα παιδιά-κτήρια π.χ. «Η βιβλιοθήκη βρίσκεται πίσω από το σχολείο» ή οι πληροφορίες μπορεί να δίνονται και από τα ίδια τα παιδιά-κτήρια π.χ. «Είμαι η παιδική χαρά και βρίσκομαι αριστερά από το σχολείο».

Προκειμένου η δραστηριότητα να ανταποκρίνεται περισσότερο στη γειτονιά που βρίσκεται το εκάστοτε σχολείο, μπορούμε να εμπλουτίσουμε τις καρτέλες-εικόνες του χάρτη-επιτραπέζιου παιχνιδιού και με άλλες, ανάλογα με το τι υπάρχει στη γειτονιά π.χ. φούρνος, ανθοπωλείο κ.ά., προσθέτοντας την ανάλογη λεζάντα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοικητική

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Τέλος, σε ένα πιο προχωρημένο στάδιο της δραστηριότητας θα μπορούσαμε να στρώσουμε στην τάξη/αυλή χάρτινες λωρίδες οι οποίες θα παίζουν το ρόλο των δρόμων της γειτονιάς και να προτρέπει τα παιδιά να τοποθετούνται ως κτήρια, στις πλευρές των λωρίδων-δρόμων.

Αισθητική Αγωγή

Στο πλαίσιο του εν λόγω μαθήματος θα μπορούσε να κατασκευαστεί ο χάρτης της γειτονιάς με τους βασικούς δρόμους και τα κτήρια.

Επίσης, σαν επέκταση του επιτραπέζιου παιχνιδιού-χάρτη τα παιδιά θα μπορούσαν να ζωγραφίσουν τη δική τους φανταστική γειτονιά/πόλη με γραμμές και σχήματα, στο πλαίσιο της Ενότητας Δ: «Ταξίδια στον φανταστικό κόσμο των δημιουργών» από το βιβλίο των Εικαστικών.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοπλα

Εκπαίδ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοπλα

Εκπαίδ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΤΑΞΙΔΕΥΟΥΜΕ ΠΑΡΕΑ;

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

A2. Η Παρέα

- Αντίο, θάλασσα
- Πεπόνι, πεπόνι

A3. Μια παράσταση στην πλατεία

- Χάσαμε τη γάτα

A4. Το σύννεφο έφερε βροχή

- Το παράξενο ταξίδι της Συννεφένιας

B7. Καράβια

B8. Άνοιξη

- Η μετακόμιση
- Βόλτα στο βουνό

B10. Το κοχύλι

- Καλοκαιρινή εκδρομή

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

«Η ομάδα»

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάρθρωση Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανά

Ενότητα 2: Το σχολείο μου

Ενότητα 3: Η οικογένειά μου – Κεφάλαιο 3:

Πώς η οικογένεια φροντίζει το περιβάλλον

«Ο χρόνος»

Ενότητα 1: Ο άνθρωπος και ο χρόνος

«Ο τόπος μου»

Ενότητα 1: Το σπίτι μου

Ενότητα 3: Ο τόπος που ζω – Κεφάλαιο 2: Νησιά

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

- να χρησιμοποιήσουν λεξιλόγιο σχετικό με κάθε μέσο μεταφοράς
- να γράψουν περιγραφικά κείμενα με τη βοήθεια εικόνων
- να συνειδητοποιήσουν τη σύνδεση γραπτής και προφορικής γλώσσας
- να εξασκηθούν στην αλφαβητική σειρά
- να αναγνωρίζουν την οπτική εικόνα λέξεων

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επικοινωνία: Ε. Τράσανη

- να αναλύουν και να συνθέτουν λέξεις σε γράμματα και συλλαβές
- να εξασκηθούν στην σωστή γραφή των ουδετέρων σε -ο, -ι.
- να αναπτύξουν στοιχειώδη επιχειρηματολογία
- να ευαισθητοποιηθούν γύρω από την προστασία του περιβάλλοντος
- να εκφράσουν επιθυμίες τους για ταξίδια

Υλικά

- Δεκαπέντε καρτέλες με εικόνες- κινούμενα σχέδια για τα μεταφορικά μέσα στη στεριά, τη θάλασσα και τον αέρα.
- Δεκαπέντε καρτέλες με το όνομα του κάθε μέσου.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοικητική

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιδιομηχανίας Υπεράθυνη, Ε.Τεράσιου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιδιομηχανίας Υπεράθυνη, Ε.Τεράσιου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επιδιομηχανίας Υπεράθυνη, Ε.Τεράσιου

Δραστηριότητες

A

Στην αρχή δείχνουμε μία-μία τις εικόνες με τα μέσα μεταφοράς και οι μαθητές/τριες ανακοινώνουν προφορικά, πιθανόν ανά ομάδες, το όνομα του μέσου και μετά αντιστοιχούν τις εικόνες με τις αντίστοιχες λέξεις-ονόματα των μέσων μεταφοράς. Στη συνέχεια ρωτάμε τα παιδιά από ποιο γράμμα αρχίζει, για παράδειγμα για την εικόνα του τρένου, η λέξη «τρένο» και αφού τα παιδιά εντοπίσουν σωστά το γράμμα «τ», σηκώνουμε ψηλά την καρτέλα με το όνομα του μέσου και τη διαβάζουν μεγαλόφωνα (φωναχτά) όλοι μαζί. Μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να βρουν στις καρτέλες των ονομάτων ποιο όνομα αρχίζει με το ίδιο γράμμα ενός μεταφορικού μέσου. Το ίδιο μπορεί να γίνει και με το τελευταίο γράμμα της λέξης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάρθρωση

Επένδυση στην

Επιστημονική Υπεύθυνη: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην

Εκπαίδευση και στην

B

Τα παιδιά συζητάνε για το πού θα ήθελαν να πάνε με το κάθε μέσο και ποιον θα έπαιρναν μαζί τους. Φτιάχνουν προφορικά σε πρώτο επίπεδο ιστορίες με φανταστικά ταξίδια για κάθε μέσο μεταφοράς τις οποίες σε δεύτερο επίπεδο τις γράφουν ανά ομάδες σε χαρτόνια κολλώντας από δίπλα το μέσο που χρησιμοποιούν κάθε φορά. Τα παιδιά λένε εάν έχουν δει και που το κάθε μέσο.

Στη συνέχεια συζητάνε για το αν τους αρέσουν οι εικόνες και γιατί επιλέγουν το αγαπημένο τους μέσο: αυτό μπορεί να γίνει εξατομικευμένα, αλλά και εναλλακτικά ανά ομάδες μαθητών/ μαθητριών. Μπορεί η κάθε ομάδα ή το κάθε παιδί να διαλέξει έναν αγαπημένο προορισμό και να επιλέξει το πιο βολικό μέσο για το ταξίδι του. Ζητάμε από τα παιδιά να μιλήσουν για τις επιθυμίες, τα συναισθήματά τους, τις ανησυχίες τους, τα επιχειρήματά τους σε σχέση με την επιλογή του μέσου.

Γ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοικητικά Έκτακτα 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

Τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν μια λίστα με τα μέσα που έχουν χρησιμοποιήσει και μία λίστα με αυτά που θα ήθελαν να χρησιμοποιήσουν και λένε επιχειρήματα για να αιτιολογήσουν την επιλογή τους. Εναλλακτικά τα παιδιά μπορούν να κατηγοριοποιήσουν τα μέσα μεταφοράς με κριτήριο εάν τα χρησιμοποιούμε πολλοί μαζί ή ο καθένας μόνος του και να ανακαλέσουν δικές τους εμπειρίες από μοναχικά και συλλογικά ταξίδια, συγκρίνοντάς τα μεταξύ τους ως προς το πιο τους άρεσε περισσότερο. Θα μπορούσαν επίσης να χωρίσουν τα μέσα σε σχέση με τα ρήματα «πετάω με... οδηγώ... ανεβαίνω σε...»

Επιπλέον μπορούμε να συζητήσουμε για τα θετικά και τα αρνητικά του κάθε μέσου, ή αλλιώς τις ευκολίες και τους κινδύνους που απορρέουν από το κάθε μέσο. Μια ακόμα κατηγοριοποίηση είναι να χωρίσουν τα παιδιά τα μέσα σε αυτά που είναι φιλικά και σε αυτά που είναι εχθρικά προς το περιβάλλον και τη φύση. Για όλα τα παραπάνω

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Μέτρο 1.1 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

μπορούν να γίνουν παιχνίδια δραματοποίησης-ρόλων και να χωριστεί η τάξη σε δύο ομάδες. Η μία για παράδειγμα θα υποστηρίζει τα θετικά στοιχεία του αεροπλάνου και η άλλη τα αρνητικά και μετά οι ρόλοι αντιστρέφονται για να μπορούν τα παιδιά να μπουν στη θέση του άλλου και να αναπτύξουν επιχειρήματα δύο αντίθετων πλευρών. Μπορούν ακόμα οι μαθητές και οι μαθήτριες να ζωγραφίσουν και να γράψουν το όνομα του μέσου το οποίο θα ήθελαν να χαρίσουν, αν μπορούσαν, στον εαυτό τους και στον αγαπημένο φίλο/η τους- εξηγώντας και το λόγο της επιλογής.

Τα παιδιά προσπαθούν να βάλουν σε αλφαβητική σειρά τα μέσα μεταφοράς: ένα παιδί ξεκινάει να λέει πολύ αργά την αλφαβήτα- σε κάθε γράμμα γίνεται στάση και ένα άλλο παιδί προσπαθεί να βρει την καρτέλα με το όνομα του μέσου που αρχίζει από το γράμμα στο οποίο έγινε η στάση – έτσι γίνεται για όλα τα γράμματα της αλφαβήτας. Εναλλακτικά μπορούν τα παιδιά να εντοπίσουν τα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

Επένδυση στην ανάπτυξη

γράμματα της αλφαβήτας που βρίσκονται μέσα στα ονόματα των μέσων-,π.χ. ξ στο ταξί, κ στη βάρκα ή μια τρίτη δραστηριότητα είναι να εντοπίσουν τα παιδιά το γράμμα στο τέλος των ονομάτων, π.χ. ι στο καράβι.

Δ

Σε επίπεδο φωνολογικής ενημερότητας, τα παιδιά μπορούν να χωρίσουν τα ονόματα των μέσων σε συλλαβές και γράμματα και να πουν άλλες λέξεις που αρχίζουν με το πρώτο και το τελευταίο γράμμα τους. Επίσης, θα μπορούσαμε να κόψουμε την καρτέλα στις συλλαβές και τα παιδιά να τις μπερδέψουν, δημιουργώντας καινούργιες λέξεις-μέσα παράξενα. Θα μπορούσαν δηλαδή να δημιουργηθούν «μεταφοροσαλάτες» αν υπάρχει όρεξη από τα παιδιά, στις οποίες θα ενώνονται δύο διαφορετικά μέσα και θα φτιάχνουν ένα καινούργιο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τη φαντασία των παιδιών, π.χ. «αερος- ταξί», που σε πηγαίνει

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και για Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

πετώντας στο σπίτι σου... ή «αυτοκινητό-πτερο», που έχει ρόδες για να τσουλάει στο δρόμο, αλλά και έλικες για να πετάει κ.τ.λ.

Ειδικότερα

ΓΛΩΣΣΑ

- «Αντίο, θάλασσα»: με αφορμή την εικόνα του μαθήματος γίνεται συζήτηση για τα φορτηγά/φορτηγάκια/τροχόσπιτα με τα οποία πηγαίνουμε διακοπές και τα οποία μας γυρνάνε στο σπίτι μας και τις πινακίδες που συναντάμε στο δρόμο.
- «Πεπόνι, πεπόνι!»: τα παιδιά μιλάνε για το πώς μεταφέρουν τα ποδήλατά τους σε μεγάλες αποστάσεις και αν τα παίρνουν μαζί τους στις διακοπές.
- «Χάσαμε τη γάτα»: ο/η εκπαιδευτικός ανοίγει μια συζήτηση για την οδήγηση μοτοσυκλέτας, την κυκλοφοριακή αγωγή και την ανάγκη να φοράμε κράνος, όπως ο οδηγός της εικόνας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διορθωτικά Έργα 1.2 Ειδική Πρόγν. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

- «Το παράξενο ταξίδι της Συννεφένιας»: προτείνονται από τα παιδιά διαφορετικά ταξίδια στη Συννεφένια με ποικίλα μέσα μεταφοράς.
- «Καράβια»: γίνεται συζήτηση για τα είδη καραβιών και τις βάρκες.
- «Η μετακόμιση»: γίνεται αναφορά στα φορτηγά ή στα μεγάλα αυτοκίνητα που μας βοηθάνε στις μετακομίσεις και τα παιδιά μιλάνε για σχετικές τους εμπειρίες.
- «Βόλτα στο βουνό»: οι μαθητές/μαθήτριες συζητάνε και επιλέγουν με ποιο μεταφορικό μέσο θα πάνε στο βουνό και επιλέγουν το πιο βολικό και το πιο διασκεδαστικό ή επιλέγουν με βάση άλλα κριτήρια.
- «Καλοκαιρινή εκδρομή»: τα παιδιά αποφασίζουν με ποιο μεταφορικό μέσο θα πάει όλη η τάξη εκδρομή στη θάλασσα και πώς θα χωρέσουν.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολυ

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τσιτσίκου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Επικοινωνία: Ε. Τσιτσίκου

- «Το σχολείο μου»: τα παιδιά αναφέρουν με ποιο μέσο έρχονται στο σχολείο και μιλάνε εναλλακτικά για το ποιο θα προτιμούσαν.
- «Η οικογένειά μου»: γίνεται συζήτηση για το ποιο είναι το μέσο που χρησιμοποιεί πιο συχνά η οικογένεια.
- «Πώς η οικογένεια φροντίζει το περιβάλλον»: αναφέρονται από τα παιδιά τα μέσα που είναι φιλικά προς το περιβάλλον- τα παιδιά ρωτάνε τις οικογένειές τους αν τους ενδιαφέρει να μην επιβαρύνουν το περιβάλλον και αν όχι για ποιους λόγους.
- «Ο άνθρωπος και ο χρόνος»: συγγενείς των παιδιών έρχονται στην τάξη και μιλάνε για παλιά μέσα μεταφοράς και τις διαφορές τους από τα σύγχρονα οι μαθητές/μαθήτριες παίρνουν συνεντεύξεις.
- «Το σπίτι μου»: η δασκάλα ρωτάει τα παιδιά με ποιο μέσο πηγαίνουν στο σπίτι τους και δημιουργείται ένα ραβδόγραμμα με τις

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοικητικά Έκτακτα Έργα Πρόγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

απαντήσεις των παιδιών ή εναλλακτικά τα παιδιά συζητάνε και ανταλλάσσουν απόψεις για το μέσο με το οποίο θα ήθελαν να γυρνάνε στο σπίτι τους.

- «Νησιά»: ανοίγει στην τάξη συζήτηση με θέμα «πώς θα πάμε σε ένα νησί;» και τα παιδιά καταθέτουν τις εμπειρίες τους από το ταξίδι με βάρκα ή καράβι.

Πηγές:

- http://www.google.gr/imgres?q=clipart+truck&start=118&um=1&hl=el&biw=1024&bih=461&tbn=isch&tbnid=Y8a2ii-PDGz1zM:&imgrefurl=http://www.pureclipart.com/trucks2-clipart.php&docid=2sscegtSjYxBbM&imgurl=http://www.pureclipart.com/clipart/truck.gif&w=200&h=143&ei=u8XpT73yCcLZsgazg_GrDg&zoom=1&iact=hc&vpx=654&vpy=242&dur=23&hovh=114&hovw=160&tx=97&ty=62&sig=108868365978800302929&page=9&tbnh=114&tbnw=160&ndsp=15&ved=1t:429,r:13,s:118,i:150

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάρθρωση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επισημοποιημένος Υποδοχέας: Ε. Τσίτσικου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διάρθρωση Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επισημοποιημένος Υποδοχέας: Ε. Τσίτσικου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επισημοποιημένος Υποδοχέας: Ε. Τσίτσικου

- http://www.google.gr/imgres?q=clipart+bus&um=1&hl=el&biw=1024&bih=461&tbn=isch&tbnid=PiBGXq qfSreZVM:&imgrefurl=http://year4french.wikispaces.com/Je%2Bvais%2Ba%2BI%27%25C3%25A9cole%2B Ben%2Bbus%2Bactivity&docid=Nfpm1DDyxKp_M&imgurl=http://year4french.wikispaces.com/file/view/School-Bus-Clipart.jpg/210011618/School-Bus-Clipart.jpg&w=320&h=229&ei=C8bpT6ScKMLStAb z3vyaDg&zoom=1&iact=rc&dur=527&sig=10886836 5978800302929&page=1&tbnh=112&tbnw=156&start=0&ndsp=10&ved=1t:429,r:5,s:0,i:81&tx=63&ty=63
- http://www.google.gr/imgres?q=clipart+train&num=1 0&um=1&hl=el&biw=1024&bih=461&tbn=isch&tbn id=swHmVLG46a8MQM:&imgrefurl=http://www.ncj rs.gov/html/ojjdp/psc_english_02/page6.html&docid=j cja3OWJA8iwVM&imgurl=https://www.ncjrs.gov/ht ml/ojjdp/psc_english_02/images/pg11_img.gif&w=50 0&h=162&ei=JsbpT8HTJsfNswbzxPCBDg&zoom=1 &iact=hc&vpx=198&vpy=235&dur=643&hovh=128 &hovw=395&tx=222&ty=127&sig=10886836597880 0302929&sqi=2&page=1&tbnh=57&tbnw=176&start =0&ndsp=10&ved=1t:429,r:6,s:0,i:84
- <http://www.google.gr/imgres?q=clipart+car&start=85 &um=1&hl=el&biw=1024&bih=461&tbn=isch&tbn>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Μέτρο 1.1 Διάρθρωση Εκπαίδευσης
Επιχειρησιακή Υπόδομη, Ε.Τακτική

[d=RO7HoL52fINDaM:&imgrefurl=http://www.carclipart.com/free-car-clipart/pink-car-getting-a-car-wash-0515-1012-2914-4357-smu.jpg&w=300&h=295&ei=QcbpT6SuNcfAswbnkmlDg&zoom=1&iact=hc&vpx=317&vpy=12&dur=426&hovh=130&hovw=132&tx=101&ty=70&sig=108868365978800302929&page=7&tbnh=130&tbnw=132&ndsp=15&ved=1t:429,r:1,s:85,i:8](http://www.carclipart.com/free-car-clipart/pink-car-getting-a-car-wash-0515-1012-2914-4357-smu.jpg)

- http://www.google.gr/imgres?q=clipart+bike&start=341&um=1&hl=el&biw=1024&bih=461&tbn=isch&tbnid=kt6mkzHEiFqM0M:&imgrefurl=http://bike-guidesntips.blogspot.com/2011/05/so-now-ride-on-to-my-bike-so.html&docid=a8BAwz-K5rfzPM&imgurl=http://3.bp.blogspot.com/_hWEarQcwGLo/TIewTEv97kI/AAAAAAAAAXU/aqKOJFTBIXA/s1600/Two%25252Briding%2525Ba%2525Bbike.gif&w=640&h=480&ei=ecbpT8DNGsnktQaAoOGMDg&zoom=1&iact=hc&vpx=437&vpy=162&dur=232&hovh=123&hovw=164&tx=182&ty=126&sig=8868365978800302929&page=22&tbnh=123&tbnw=164&ndsp=17&ved=1t:429,r:14,s:341,i:208

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοικητικά Έκτακτα 1.2 Επένδ. Προγ.

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
OPERATIONAL PROGRAMME
EDUCATION AND LIFELONG LEARNING

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοικητικά Έκτακτα 1.2 Επένδ. Προγ.

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

- http://www.google.gr/imgres?q=clipart+motorcycle+gri&um=1&hl=el&biw=1024&bih=461&tbn=isch&tbnid=-IZFakQWfTRNzM:&imgrefurl=http://www.ncjrs.gov/html/ojjdp/psc_english_02/page3.html&docid=1VDWUIIP8SZ6aM&imgurl=https://www.ncjrs.gov/html/ojjdp/psc_english_02/images/pg7_img.gif&w=350&h=322&ei=-sbpT4vuEsjNswaNut2IDg&zoom=1&iact=rc&dur=234&sig=108868365978800302929&page=1&tbnh=130&tbnw=147&start=0&ndsp=12&ved=1t:429,r:0,s:0,i:65&tx=105&ty=66
- http://www.google.gr/imgres?q=clipart+taxi&um=1&hl=el&biw=1024&bih=461&tbn=isch&tbnid=IHISvrn nhCv6CM:&imgrefurl=http://www.carclipart.com/free_car_clipart/yellow_taxi_cab_0515-1005-2304-4348.html&docid=DV65maZJs_ugdM&imgurl=http://www.carclipart.com/free_car_clipart/yellow_taxi_cab_0515-1005-2304-4348_SMU.jpg&w=300&h=181&ei=GcfpT-H-Ms72sgaa7LmpCA&zoom=1
- <http://www.google.gr/imgres?q=clipart+tram&um=1&hl=el&biw=1024&bih=461&tbn=isch&tbnid=XWNoRfKF3Hwa3M:&imgrefurl=http://danhortonszar.com/>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Μέτρο 1.1 Διοίκηση Έκδοση 1.2 Ειδική Πράξη: Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

clipart/trains2.php&docid=PFZP5uib4Jh6sM&imgurl=http://danhortonszar.com/clipart/Assets/images/rail-tram2.gif&w=280&h=271&ei=K8fpT7D7KYjJsga03d27Dg&zoom=1

- http://www.google.gr/imgres?q=clipart+trolley&um=1&hl=el&biw=1024&bih=461&tbnm=isch&tbnid=0JBI R3G9X5q38M:&imgrefurl=http://www.clker.com/clipart-trolley-black.html&docid=zwdULRUqBaKKoM&imgurl=http://www.clker.com/cliparts/n/f/e/F/o/C/trolley-black-hi.png&w=498&h=595&ei=QMfpT467BsTBswbpo_yMDg&zoom=1&iact=hc&vpx=687&vpy=33&dur=1653&hovh=245&hovw=205&tx=137&ty=122&sig=108868365978800302929&page=4&tbnh=126&tbnw=105&start=46&ndsp=18&ved=1t:429,r:4,s:46,i:227
- <http://www.google.gr/imgres?q=clipart+airplane&start=10&num=10&um=1&hl=el&biw=1024&bih=461&tbnm=isch&tbnid=BeJriZzKj7d8FM:&imgrefurl=http://www.mommygaga.com/2012/03/travel-talk-8-air-travel-tips-to-stay-comfortable-on-the-plane.html&docid=hAeBCn-4ZWEe1M&imgurl=http://2.bp.blogspot.com/-WzD0hVM0wwc/T2yvlw6ueXI/AAAAAAAAAHKI/OgHDxRT1tTQ/s1600/airplane->

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διάρθρωση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΠΕΚΕΛ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

http://www.wclipart.com/toys/assorted/helicopter_toy.png.html

- http://www.wclipart.com/toys/assorted/helicopter_toy.png.html
- http://www.google.gr/imgres?q=clipart+airballoon&um=1&hl=el&sa=N&biw=1024&bih=461&tbm=isch&btnid=Cq_SlddOpPyqiM:&imgrefurl=http://www.logosoftwear.com/onlineembroiderydesigner.php%3Fident%3DWH0601&docid=gzYPPUHfntNSBM&imgurl=http://www.logosoftwear.com/cgi-images/WH0601.JPG&w=350&h=265&ei=yMjpT5-7DoLctAad2PGuDg&zoom=1&iact=hc&vpx=697&vpy=122&dur=427&hovh=128&hovw=168&tx=127&ty=101&sig=108868365978800302929&page=2&tbnh=128&tbnw=168&start=17&ndsp=21&ved=1t:429,r:19,s:17,i:184

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοπλα

Εκπαίδ

Επίσημο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοπλα

Εκπαίδ

Επίσημο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΙΝΕΛΑ, ΧΡΩΜΑΤΑ, ΣΧΗΜΑΤΑ²⁰

Συνδέεται με:

ΓΛΩΣΣΑ

B5. Σκανταλιές

- Μπλε όνειρα

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ενότητα 3: Η οικογένειά μου

«Ο χρόνος»

Ενότητα 1: Ο άνθρωπος και ο χρόνος,

Κεφάλαιο 1: Η οικογένειά μου έχει ιστορία

«Ερευνούμε το φυσικό περιβάλλον»

Κεφάλαιο 1: Τα φυτά του τόπου μου

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

---

²⁰ Στη συγκεκριμένη ενότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και το υλικό: «Εικόνες με σχετικές οδηγίες για την ενίσχυση του προφορικού λόγου των νηπίων» (Καμπέρη – Τζουριάδου Πανταζή, 2004).

<http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/254>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοργάνωση Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

Ενότητα 4: Κεφάλαιο 26: Χάραξη γραμμών

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ενότητα Α

- Κεφάλαιο Α1: Παντού γραμμές
- Κεφάλαιο Α2: Ο κόσμος όλος με σχήματα

Ενότητα Β

- Κεφάλαιο Β1: Με το πινέλο και τα χρώματα της φύσης
- Κεφάλαιο Β2: Η παλέτα των λουλουδιών
- Κεφάλαιο Β3: Πρόσωπα που μιλούν

Ενότητα Γ

- Κεφάλαιο Γ1: Στο εργαστήρι του Δημήτρη Μυταρά

Ενότητα Δ

- Κεφάλαιο Δ5: Ο Πάουλ Κλέε μιλάει με ένα παιδί - Ένας πίνακας μπορεί να είναι και ένα όνειρο;

Στόχοι

Δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά:

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διορθωτικά Έργα

Πρόγρ. 1.2 Επένδυση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

- να έρθουν σ' επαφή με πίνακες ζωγραφικής, να ενημερωθούν για το επάγγελμα του ζωγράφου και να γνωρίσουν σπουδαίους ζωγράφους
- να γράψουν λεζάντες, δίνοντας δικούς τους τίτλους σε έργα ζωγραφικής
- να εκφράσουν εντυπώσεις και συναισθήματα με αφορμή πίνακες ζωγραφικής
- να γνωρίσουν την έννοια της «προσωπογραφίας» και να παρατηρήσουν τα πρόσωπα στα έργα των καλλιτεχνών
- να εντοπίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά των προσώπων (μύτη, μάτια, στόμα) και να ανακαλύψουν το πώς μέσα από την έκφραση αυτών αποδίδονται συναισθήματα
- να περιγράψουν τα συναισθήματα που φαίνεται να έχουν οι μητέρες των πινάκων για τα παιδιά τους
- να περιγράψουν τα δικά τους συναισθήματα για τις μητέρες τους

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαπολυ

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διαπολυ

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τσιτσίκου

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

- να κατανοήσουν τη συγγένεια που υπάρχει ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας και να διηγηθούν την ιστορία της δικής τους οικογένειας
- να απολαύσουν αισθητικές δημιουργίες υψηλής καλλιτεχνικής αξίας και να έρθουν σε επαφή με διαφορετικές τεχνολογίες και θεματικές
- να αναγνωρίζουν τη φόρμα και να ονομάζουν σωστά τα επίπεδα σχήματα: τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο, κύκλος
- να συγκρίνουν μεταξύ τους τα σχήματα ως προς το μέγεθος
- να αναγνωρίζουν διαφόρων ειδών γραμμές ως βασικό στοιχείο, τόσο στην τέχνη όσο και στη φύση
- να χαράσσουν τα ίδια ευθείες, καμπύλες, τεθλασμένες γραμμές

Υλικά

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διορθωτικά Έκτακτα 1.2 Επένδ. Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

- Πίνακες ζωγραφικής:

Paul Klee

«Fish Magic», 1925

Pablo Picasso

«Grand nature morte au gueridon», 1931

Pablo Picasso

«Child with Dove» («Παιδί με περιστέρι»), 1901

Joan Miro

«The garden», 1925

Van Gogh

«Starrynight» («Έναστρη νύχτα»), 1889

Van Gogh

«Sunflowers» («Ηλιοτρόπια»), 1888

Wassily Kandinsky

«Κίτρινο – κόκκινο – μπλε», 1925

Wassily Kandinsky

«Harmonie Tranquille», 1924

Amedeo Modigliani

«Portrait of Jeanne Hebuterne», 1917-1918

«Gypsy Woman with Baby», 1919

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοπλα

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Monet

Waterlilies – Green Reflection («Νούφαρα»), 1916-1923

Γεώργιος Ιακωβίδης

«Μητρική στοργή», 1889

«Ο χαϊδεμένος», 1890

«Ο κακός εγγονός», 1884

«Τα πρώτα βήματα», 1892

Νικόλαος Γύζης

«Γιαγιά χορεύει με τα εγγονάκια της», 1883

«Μάνα με παιδί»

Δραστηριότητα

Αρχικά μπορούμε να δείξουμε έναν πίνακα, π.χ. του Paul Klee: «Fish Magic», 1925, του οποίου το θέμα συνδέεται με τον πίνακα της εικόνας του σχολικού βιβλίου (βυθός). Ανοίγουμε συζήτηση σχετικά με το τι είναι ο πίνακας ζωγραφικής, τι μπορεί να απεικονίζει (κάτι συγκεκριμένο ή αφηρημένο) καθώς και τους διαφορετικούς τρόπους

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

πρόσληψης και ερμηνείας του από τον κάθε αποδέκτη.

Επίσης μπορεί να γίνει συζήτηση για το επάγγελμα του ζωγράφου και για τη ζωγραφική σαν τρόπο έκφρασης. Δείχνουμε στα παιδιά εικόνες με τα βασικά εργαλεία του ζωγράφου. Αν είναι εφικτό θα μπορούσε η τάξη να επισκεφθεί ένα ατελιέ ζωγράφου ή μια πινακοθήκη. Στη συνέχεια δείχνουμε στα παιδιά τους πίνακες ζωγραφικής (ή επιλέγουμε κάποιους από αυτούς) και τα παιδιά τους παρατηρούν και τους περιγράφουν, διαπιστώνουν ομοιότητες και διαφορές και εκφράζουν συναισθήματα και εντυπώσεις. Στη συνέχεια γράφουν κάτω από τον κάθε πίνακα μια λεζάντα.

ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ

Γιορτή της μητέρας: Προσωπογραφίες γυναικών Υλικά

- Πίνακες:

Amedeo Modigliani

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοπλα

Εκπαίδ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

Επένδυση στην ανάπτυξη

«Portrait of Jeanne

Hebuterne», 1917-1918

«Gypsy Woman with Baby», 1919

Γεώργιος Ιακωβίδης

«Μητρική στοργή», 1889

Νικόλαος Γύζης

«Μάνα με παιδί»

Επίσης για τη δραστηριότητα προτείνονται οι εξής πίνακες²¹:

Modigliani

«Η Jeanne Hebuterne με κολιέ», 1917

«Lunia Czechowska», 1919

«Girl with Braids», 1918

«Young Redhead in an evening dress», 1918

«Woman with Red Hair», 1917

Auguste Renoir

«Jean Samary», 1877

Pablo Picasso

---

²¹ Οι συγκεκριμένοι πίνακες δεν υπάρχουν στη βαλίτσα του υλικού αλλά προτείνονται για να τους αναζητήσει όποιος/όποια θέλει.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διάσπαση Έκτακτο 1.2 Επένδυση Προσχ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

«Mother and Child», 1922

Pierre Auguste Renoir

«The First Step», 1876

Monet

«Ο περίπατος.Γυναίκα με ομπρέλα», 1886

Leonardo da Vinci

«Gioconda», 1503-1519

Δραστηριότητα

Δείχνουμε στα παιδιά τις εικόνες με τις προσωπογραφίες γυναικών, καθώς και αυτές με τις μητέρες και τα παιδιά. Ζητάμε να τις παρατηρήσουν, να τις περιγράψουν και να βρουν ομοιότητες και διαφορές. Στη συνέχεια τα παιδιά περιγράφουν τη δική τους μητέρα και διατυπώνουν ομοιότητες και διαφορές με τις γυναίκες των πινάκων. Προτρέπουμε τα παιδιά να γίνουν ζωγράφοι και να ζωγραφίσουν και αυτά την προσωπογραφία της μητέρας τους. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορα υλικά και να πειραματιστούν πάνω στην απόδοση διαφορετικών

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοποια

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επικοινωνία: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση στην ανάπτυξη

Επένδυση στην ανάπτυξη

Επένδυση στην ανάπτυξη

εκφράσεων και συναισθημάτων με τη χρήση διαφορετικών γραμμών, σχημάτων και χρωμάτων.

Ο παππούς και η γιαγιά

Υλικά

- Πίνακες:

Γεώργιος Ιακωβίδης

«Ο χαϊδεμένος», 1890

«Ο κακός εγγονός», 1884

«Τα πρώτα βήματα», 1892

Νικόλαος Γύζης

«Γιαγιά χορεύει με τα εγγονάκια της», 1883

Επίσης για τη δραστηριότητα προτείνονται οι εξής πίνακες²²:

Νικόλαος Γύζης

«Παππούς και εγγονός», αρχές 1880

Γεώργιος Ιακωβίδης

---

²² Οι συγκεκριμένοι πίνακες δεν υπάρχουν στη βαλίτσα του υλικού, αλλά προτείνονται για να τους αναζητήσει όποιος/όποια θέλει.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Επένδυση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επένδυση

Επιστασιακός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Επένδυση

Επιστασιακός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

«Παιδική συναυλία», 1894

«Η αγαπημένη της γιαγιάς», 1893

- 4 κάρτες «μαντέματος»

Δραστηριότητα

Δείχνουμε στα παιδιά τους πίνακες και τους ζητάμε να μιλήσουν για τους δικούς τους παππούδες και γιαγιάδες, για τα συναισθήματά τους προς αυτούς και για τυχόν ομοιότητες ανάμεσα στα δικά τους βιώματα και στους πίνακες. Κατευθύνουμε τα παιδιά να παρατηρήσουν τους πίνακες ρωτώντας για διάφορα στοιχεία τους. «Ποια χρώματα χρησιμοποίησε ο κάθε ζωγράφος (ποια επέλεξε για τα πρόσωπα, ποια για το περιβάλλον); Τι συναίσθημα δηλώνει η έκφραση των προσώπων (τι νιώθει η γιαγιά ή ο παππούς σε κάθε πίνακα); Πώς νομίζετε ότι αισθανόταν όταν ζωγράφιζε αυτό τον πίνακα; Γιατί νομίζετε ότι ο ζωγράφος ζωγράφισε το συγκεκριμένο πίνακα; Πώς αισθάνεστε εσείς βλέποντας τον κάθε πίνακα; Ποιος πίνακας σας

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΤΗΤΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία Έκπαυ 1.2 Ειδική Προγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

ΕΣΠΑ

2007-2013

αρέσει περισσότερο; Γιατί; Σε ποιους πίνακες βλέπεις εγγονάκια – μικρά παιδιά; Τι κάνουν; Υπάρχουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στα έργα τέχνης; Ποιες είναι αυτές;»

Επίσης μπορεί να δοθεί έμφαση στον τρόπο ενδυμασίας της εποχής που απεικονίζουν οι πίνακες και να γίνει σύγκριση με τη σημερινή εποχή. «Τι ρούχα φοράει η γιαγιά σ' αυτόν τον πίνακα (Γεώργιος Ιακωβίδης: «Τα πρώτα βήματα», 1892); Μοιάζουν με τα ρούχα που φοράει σ' αυτόν τον πίνακα (Νικόλαος Γύζης: «Γιαγιά χορεύει με τα εγγονάκια της», 1883); «Μοιάζουν τα ρούχα αυτά με αυτά που φοράει η δική σας γιαγιά;»

Στη συνέχεια τα παιδιά μπορούν να φέρουν στην τάξη φωτογραφίες δικές τους μαζί με τον παππού ή τη γιαγιά τους, να φτιάξουν ένα κολλάζ και να συγκρίνουν τη δημιουργία τους με τους πίνακες.

Ακόμη τα παιδιά μπορούν να δραματοποιήσουν αυτό που βλέπουν σε κάθε πίνακα. Εναλλακτικά μπορούμε να τους ζητήσουμε να φανταστούν και να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοίκηση Έκπαση 1.2 Επχ. Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

δραματοποιήσουν τι θα έκαναν αν μπορούσαν να βρεθούν τα ίδια μέσα στον πίνακα.

ΠΟΙΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΝΑΙ;

Παρουσιάζουμε στα παιδιά τους τέσσερις πίνακες που αναφέρονται στο υλικό. Αφού δουν και σχολιάσουν τους πίνακες τα χωρίζουμε σε τέσσερις ομάδες. Δείχνουμε τις 4 κάρτες, οι οποίες έχουν οδηγίες που βοηθούν τα παιδιά να βρουν τον κατάλληλο πίνακα. Ένα παιδί από κάθε ομάδα τραβάει μια κάρτα τυχαία και τη διαβάζει στην ομάδα του. Όλη η ομάδα προσπαθεί να βρει σε ποιον πίνακα αναφέρεται η κάρτα και να την αντιστοιχίσει με τον πίνακα. Μπορούμε να φτιάξουμε και άλλες κάρτες που να αντιστοιχούν στους προτεινόμενους πίνακες.

Σχήματα

Υλικά

Πίνακες:

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διαποικιλία

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

Wassily Kandinsky

«Κίτρινο – κόκκινο – μπλε», 1925

Wassily Kandinsky (χωρίς τίτλο)

Δραστηριότητες

Τα παιδιά παρατηρούν και προσπαθούν να περιγράψουν τα έργα τέχνης. Ακολουθεί συζήτηση πάνω στην έννοια της «αφηρημένης τέχνης». Στη συνέχεια προσπαθούν να εντοπίσουν στο φυσικό περιβάλλον γύρω τους αντικείμενα με ίδια σχήματα και να τα κατονομάσουν. Τέλος μπορούν να επιχειρήσουν να κάνουν και τα ίδια μια παρόμοια σύνθεση είτε με ζωγραφική είτε με τη μέθοδο του κολλάζ, από εικόνες που θα βρουν σε περιοδικά που θα φέρουμε στην τάξη.

Ειδικότερα:

Οι πίνακες του Καντίνσκι μπορούν να χρησιμοποιηθούν στα μαθηματικά Κεφάλαιο 2: «Γεωμετρικά σχήματα» (Ενότητα 1^η, σσ. 14-15) είτε ως εισαγωγή στην ενότητα είτε βοηθητικά για την

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ

2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

επίτευξη των στόχων του συγκεκριμένου κεφαλαίου.
Επίσης και με το Κεφάλαιο 9: «Σύγκριση μεγεθών»,
(Ενότητα 2^η, σσ. 30-31). Πιο συγκεκριμένα, τα
παιδιά μπορούν να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν
στους πίνακες τα γεωμετρικά σχήματα που μπορούν
να εντοπίσουν, να τα ομαδοποιούν και να τα
συγκρίνουν μεταξύ τους ως προς το μέγεθος.

Ευθείες – καμπύλες γραμμές

Υλικά

Πίνακες:

Pablo Picasso

«Grand nature morte au gueridon», 1931

Joan Miro

«The garden», 1925

Wassily Kandinsky

«Κίτρινο – κόκκινο – μπλε», 1925

Δραστηριότητες

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοικητική

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

Παρουσιάζουμε στα παιδιά τους πίνακες ζωγραφικής και τους ζητάμε να τους περιγράψουν. Στη συνέχεια ζητάμε από τα παιδιά να παρατηρήσουν και να σχολιάσουν τις γραμμές, να βρουν ομοιότητες και διαφορές. Ακολουθεί ο διαχωρισμός των γραμμών (σε ευθείες, καμπύλες, τεθλασμένες κτλ) και συζήτηση πάνω στο είδος των γραμμών που προτιμά να χρησιμοποιεί ο κάθε καλλιτέχνης. Τέλος ζητάμε από τα παιδιά να εντοπίσουν γραμμές στο φυσικό περιβάλλον της τάξης. Τα παιδιά φτιάχνουν το δικό τους έργο τέχνης μόνο με γραμμές με τη μέθοδο της χάραξης γραμμών πάνω σε μαύρη κηρομπογιά ή τέμπερα.

Λουλούδια

Υλικά

Πίνακες

Van Gogh

«Sunflowers» («Ηλιοτρόπια»), 1888

Monet

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διοργάνωση Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

Waterlilies-Green Reflection («Νούφαρα»), 1916-1923

Επίσης για τη δραστηριότητα προτείνονται οι εξής πίνακες:

Monet

«Η λιμνούλα με τα νούφαρα» («Λευκά νούφαρα»), 1899

Rembrandt

«Tulips» («Τουλίπες»)

Δραστηριότητες

Παρουσιάζουμε στα παιδιά πίνακες με λουλουδία και τους ζητάμε να τους περιγράψουν. Γίνεται συζήτηση αρχικά πάνω στη μορφή των λουλουδιών, στα μέρη από τα οποία αποτελούνται και στα χρώματα που μπορεί να έχουν. Στη συνέχεια γίνεται συζήτηση πάνω στην απεικόνιση των λουλουδιών σε φυσικό περιβάλλον ή σε ανθοδοχείο, καθώς και στο είδος των λουλουδιών που απεικονίζονται στους συγκεκριμένους πίνακες (ηλιοτρόπια και νούφαρα).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΟΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Μέτρο 1.1 Διοπλακ Έκτακτ 1.2 Ειδική Πρωγ. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση

Το θέμα μπορεί να συνδεθεί με τις εποχές και με τα λουλούδια που υπάρχουν σε κάθε εποχή. Επίσης μπορεί να γίνει σύνδεση με τις δραστηριότητες (που προτείνονται) σχετικά με τις εποχές και τον καιρό και να δοθεί έμφαση στην Άνοιξη και στην ποικιλία λουλουδιών που ανθίζουν τότε, ως προς τα χρώματα και τα είδη.

Τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν το δικό τους πίνακα με λουλούδια με συνδυασμό υλικών. Ακόμα, μπορούν να φτιάξουν μια σύνθεση με κολλάζ, στην οποία να χρησιμοποιήσουν και πραγματικά λουλούδια.

Γενικότερα η θεματική των λουλουδιών (η οποία εμπίπτει στη θεματική ενασχόλησης με τα φυτά) μπορεί συνδεθεί με πολλές δραστηριότητες όπως είναι η γνωριμία των παιδιών με τα φυτά του τόπου τους, η επίσκεψη σε χώρο με λουλούδια (π.χ. ανθοέκθεση αν το σχολείο βρίσκεται σε αστικό περιβάλλον και τα παιδιά δεν έχουν άμεση επαφή με τη φύση) ή στο δάσος, ή σε κατηγοριοποίηση των

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Μέτρο 1.1 Διαποικιλία, Έκταση 1.2 Ειδική Πρόγρ., Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τρασανί

φυτών ανάλογα με το μέρος όπου μπορούμε να τα συναντήσουμε.

Επιπρόσθετα μπορούμε να φέρουμε στο σχολείο κάποιο πήλινο σκεύος ή κάποιο κέντημα (διακοσμημένα με λουλούδια) και να ζητήσουμε από τα παιδιά να τα παρατηρήσουν και να διαπιστώσουν ομοιότητες με τους πίνακες ζωγραφικής. Στόχος είναι να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τη λαϊκή τέχνη και να διαπιστώσουν ότι τα λουλούδια είναι αγαπημένο θέμα σε διαφορετικά είδη τέχνης.

Ειδικότερα:

- Ο πίνακας του Van Gogh: «Sunflowers» («Ηλιοτρόπια») μπορεί να συνδεθεί με το γλωσσοδέτη του «Η, η» από το Βιβλίο: Τριβιζάς, Ευγένιος (1998), *Αλφαβητάρι με γλωσσοδέτες*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Οι πίνακες του Monet με τα νούφαρα μπορούν να συνδεθούν με το βιβλίο: Μητσιάλη, Αλεξάνδρα (2010), *Με λένε Νιλουφέρ*, Αθήνα:

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοπλα

Εκπαίδ

1.2 Ειδική Προγ.

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Πατάκης. «Νίλουφέρ» σημαίνει «νούφαρο» και το βιβλίο συνδέει το όνομα αυτό με τους πίνακες του Monet.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μέτρο 1.1 Διοίκηση

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ε. Τράσανη

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ταμείο

Επένδυση στην Κοινωνία

Επένδυση στην Κοινωνία

Επένδυση στην Κοινωνία

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Η Ελένη Ξεφτέρη και η Θέκλα Μιχάλογλου συνεργάστηκαν με τις εκπαιδευτικούς της παράλληλης στήριξης για την παραγωγή του υλικού. Πιο συγκεκριμένα συνεργάστηκαν οι εκπαιδευτικοί:

Αβραμίδης Χρήστος, 64ο Δ.Σ Θεσσαλονίκης

Αλεξοπούλου Ειρήνη, 5ο Δ.Σ Κορδελιού

Κακάμπουρα Ελένη Δ.Σ Κορυφής

Σμυρνιώτη Αναστασία 3ο Δ.Σ Μενεμένης

Τζήκα Θεοδώρα 6ο Δ.Σ Αλεξάνδρειας

Φοινικιανάκη Ολυμπία 2ο Δ.Σ Σερρών